

BUBUIECI EUROPEAN 2030

STRATEGIA DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A COMUNEI BUBUIECI (2026-2030)

(PROIECT ÎN CONSULTARE PUBLICĂ: VERSIUNEA 15/02/26)

Februarie, 2026

CUPRINS:

1. ABREVIERI	4
2. INTRODUCERE	5
3. SUMAR EXECUTIV	6
4. STADIUL ACTUAL AL DEZVOLTĂRII	11
4.1 INDICATORI – CHEIE DE DEZVOLTARE LOCALĂ 2025	11
4.2 EVALUAREA IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI 2021-2025: REALIZĂRI, RESTANȚE ȘI LECȚII ÎNVĂȚATE.....	12
4.3 POTENȚIAL UMAN	17
4.3.1 EVOLUȚIE DEMOGRAFICĂ.....	17
4.3.2 FORȚA DE MUNCĂ.....	20
4.4 ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ.....	22
4.4.1 CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ.....	22
4.4.2 CAPACITATEA FINANCIARĂ.....	25
4.4.3 MANAGEMENTUL PROIECTELOR	27
4.4.4 DIGITALIZAREA ADMINISTRAȚIEI ȘI SERVICIILOR PUBLICE	29
4.4.5 COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ	32
4.5 ECONOMIA LOCALĂ.....	34
4.6 UTILITĂȚI PUBLICE.....	42
4.6.1 ALIMENTARE CU APĂ ȘI CANALIZARE	42
4.6.2 ILUMINAT PUBLIC.....	46
4.6.3 ALIMENTAREA CU GAZE NATURALE	48
4.6.4 GESTIONAREA DEȘEURILOR MENAJERE.....	51
4.6.5 INFRASTRUCTURA RUTIERĂ ȘI MOBILITATE URBANĂ	53
4.7 FONDUL LOCATIV	59
4.8 INFRASTRUCTURA SOCIALĂ	62
4.9 PROTECȚIA MEDIULUI ȘI REZILIENȚA CLIMATICĂ	68
4.10 EFICIENȚA ENERGETICĂ	70
4.11 NECESITĂȚI ȘI OPȚIUNI ALE LOCUITORILOR.....	71

4.12	CONCLUZII	74
	ANALIZA SWOT	74
	FOCUS STRATEGIC 2030	79
5.	STRATEGIA DE DEZVOLTARE 2030.....	81
5.1	VIZIUNEA STRATEGICĂ	81
5.2	OBIECTIVE STRATEGICE	82
5.3	PRIORITĂȚI	85
5.4	MĂSURI	86
5.5	COSTURI DE IMPLEMENTARE	88
5.6	CADRUL DE IMPLEMENTARE AL STRATEGIEI	89
5.6.1	MANAGEMENTUL IMPLEMENTĂRII.....	89
5.6.2	MONITORIZARE ȘI EVALUARE (M&E)	91
5.7	RISCURI DE IMPLEMENTARE ȘI MĂSURI DE ATENUARE	92
6.	PORTOFOLIUL DE PROIECTE 2026-2030	94
7.	PLANUL DE ACȚIUNI 2026-2030.....	105

1. ABREVIERI

APL	Administrația Publică Locală
BNS	Biroul Național de Statistică
CALM	Congresul Autorităților Locale din Moldova
FNDRL	Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală
GIS	Sisteme Geografice Informaționale (din engleză: Geographic Information Systems)
GPP	Planul de Gestionare a Proprietății Publice
ÎM	Întreprindere Municipală
UIP	Unitate de Implementare a Proiectelor
IT	Tehnologii Informaționale
MPay	Sistem Guvernamental de Plăți Electronice
ONG	Organizații non Guvernamentale
PMUD	Planul de Mobilitate Urbană Durabilă
Park & Ride	Sistem de parcare metropolitan prin care șoferii își parchează mașina la periferie și continuă deplasarea cu transportul public
PUG	Planul Urbanistic General
PUZ	Planul Urbanistic Zonal
PPP	Parteneriate Public-Private
SRL	Societate cu răspundere limitată
SA	Societate pe Acțiuni
PRM	Puncte de Reglare și Măsurare a gazelor naturale
GLPS	Grupul de Lucru pentru Planificare Strategică

2. INTRODUCERE

Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a comunei Bubuieci pentru perioada 2026–2030 este documentul strategic de referință al administrației publice locale, care definește direcțiile de dezvoltare ale comunei, prioritățile de intervenție și cadrul de implementare pentru următorii cinci ani. Strategia are rolul de a orienta deciziile publice, investițiile și utilizarea resurselor locale într-un mod coerent, predictibil și orientat spre rezultate.

Elaborarea Strategiei a fost realizată ca un proces unitar, etapizat și participativ, care a îmbinat fundamentarea analitică cu definirea opțiunilor strategice. În acest sens, documentul se bazează pe o analiză a situației curente, realizată în perioada octombrie–noiembrie 2025, precum și pe o etapă distinctă de elaborare strategică, desfășurată în perioada ianuarie–februarie 2026, în cadrul căreia au fost formulate viziunea de dezvoltare, obiectivele strategice, prioritățile de intervenție și mecanismele de implementare, monitorizare și evaluare.

Procesul a fost coordonat de Primăria comunei Bubuieci, cu asistență metodologică din partea Grupului de Consultanță și Dezvoltare Urbană "Europolis Internațional". Pentru asigurarea coerenței și continuității procesului de planificare strategică pe întreg parcursul elaborării documentului, prin Dispoziția Primarului nr. 140 din 30.09.2025 a fost constituit Grupul de Lucru pentru Planificare Strategică, care a avut rolul de a coordona, consulta și valida atât etapa de analiză, cât și etapa de definire strategică.

Componenta Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică a fost următoarea:

- ✓ Alexei Percemli – Primar, Președinte al Grupului
- ✓ Anatolie Lupașcu – Viceprimar
- ✓ Tatiana Vîșanu – Secretar al Consiliului Local
- ✓ Galina Petica – Contabil-șef
- ✓ Nicolae Paiu – Arhitect-șef
- ✓ Irina Certan – Specialist proiecte investiționale, secretar al Grupului
- ✓ Vadim Vasiliev – Consilier al Primarului
- ✓ Diana Șova – Specialist tineret și sport
- ✓ Olga Moraru – Specialist taxe și percepere fiscală
- ✓ Serghei Arap – Director adjunct, Liceul Teoretic "Toader Bubuioag"
- ✓ Irina Crăciun – Reprezentant al băștinașilor comunei
- ✓ Natalia Motriuc – Educatoare, consilier local
- ✓ Aliona Covrig – Medic de familie, consilier local
- ✓ Cristina Cotovitchi – Antreprenor, consilier local
- ✓ Sergiu Tomilă – Administrator, consilier local
- ✓ Andrei Tulea – Administrator, SRL "New Metal Construct"

Strategia 2026–2030 este concepută ca un instrument de governanță locală, care urmărește consolidarea capacității administrației publice locale, stimularea dezvoltării economice locale, îmbunătățirea calității vieții și asigurarea unei dezvoltări echilibrate și durabile a comunei Bubuieci, în contextul integrării sale funcționale în zona metropolitană a municipiului Chișinău.

3. SUMAR EXECUTIV

Comuna Bubuieci se află într-o etapă de transformare accelerată, marcată de cea mai rapidă creștere demografică dintre toate localitățile rurale din Republica Moldova. În ultimele două decenii, populația a crescut de la aproximativ 6,8 mii la 11,2 mii locuitori în 2025, o evoluție de peste 65%, care situează localitatea pe calea de a deveni, în următorii trei-cinci ani, cea mai mare unitate administrativ-teritorială rurală din Republica Moldova.

Această creștere demografică reprezintă o presiune majoră asupra infrastructurii și serviciilor publice, dar, în același timp, creează una dintre cele mai puternice oportunități strategice de dezvoltare locală la nivel metropolitan și național.

Extinderea rezidențială este intensă și continuă: în ultimii cinci ani au apărut 500–600 loturi noi, însumând circa 160 ha, dintre care o parte semnificativă sunt terenuri agricole convertite sau utilizate neconform. Rezultatul este un teritoriu urbanistic fragmentat, unde infrastructura tehnico-edilărită nu a reușit să țină pasul cu ritmul construcțiilor, și rețelele rutiere, de canalizare și de gestionare a apelor pluviale sunt insuficiente. Totuși, aceste zone recent dezvoltate reprezintă cea mai importantă rezervă de dezvoltare urbană a comunei: aici pot fi integrate planificat rețele noi, spații verzi, funcțiuni economice și servicii publice de calitate. Cu o abordare urbanistică modernă, ținând cont de practici pozitive ale localităților dezvoltate, această extindere poate deveni un avantaj strategic pentru poziționarea comunei ca suburbie competitivă.

În plan economic, Bubuieci funcționează preponderent ca localitate de navetism, cu aproximativ 80% dintre locuitorii încadrați în câmpul muncii, angajați în municipiul Chișinău.

Capacitatea locală de creare a locurilor de muncă acoperă doar circa 20% din necesarul comunității, iar nivelul capacității fiscale – echivalentul a doar 11,7% din media municipiului Chișinău – confirmă caracterul periferic al economiei locale. Totuși, această situație nu reflectă lipsa potențialului, ci mai degrabă faptul că comunei Bubuieci nu i-au fost încă activate pârgurile economice reale pe care le deține.

În mod paradoxal, tocmai această "foaie aproape nescrisă" transformă Bubuieci într-una dintre cele mai promițătoare zone din Republica Moldova pentru investiții industriale, logistice și de servicii. Amplasarea la doar 8–10 km de centrul Chișinăului, conexiunea directă cu aeroportul, accesul rapid la traseele magistrale, prețurile încă accesibile ale terenurilor și profilul demografic tânăr creează un cadru rar întâlnit la nivel național. În majoritatea celorlalte suburbii spațiul industrial este deja ocupat, prețurile terenurilor sunt ridicate, iar posibilitățile de extindere sunt limitate. Bubuieci se află în situația inversă: are terenuri pentru dezvoltare economică, are cerere potențială și are conexiuni excelente cu piața metropolitană.

Pe teritoriul comunei sunt deja prezente câteva companii industriale și de servicii majore, care activează cu zeci de angajați și operează echipamente tehnologice și linii de producție moderne. Deși reprezintă doar nucleul inițial al unei viitoare zone industriale, acestea confirmă că Bubuieci poate găzdui cu succes activități industriale ușoare, producție nepoluantă, servicii logistice și întreprinderi conexe. În plus, existența unor întreprinderi care își desfășoară activitatea la nivelul întregului municipiu Chișinău, dar sunt înregistrate juridic în comună, reprezintă un semnal puternic că Bubuieci poate atrage companii cu acoperire metropolitană și națională dacă oferă un mediu administrativ și infrastructural predictibil și prietenos. Această bază industrială

incipientă survine într-un context în care localitatea deține probabil cea mai mare rezervă reală de teren pentru dezvoltare economică suburbană dintre toate UAT-urile din jurul Chișinăului.

Comuna dispune de un nivel relativ avansat de dotare cu utilități publice la scară suburbană, dar cu dezechilibre teritoriale și infrastructuri care nu țin pasul cu ritmul de urbanizare.

Alimentarea cu apă este bine dezvoltată în satele Bubuieci și Bâc (acoperire apă ≈97%), însă Humulești rămâne zona critică, cu circa 69% acoperire la apă printr-un sistem autonom. Rețeaua de canalizare este prezentă doar în satul Bubuieci, satele Bâc și Humulești fiind fără rețea publică de canalizare, ceea ce generează riscuri sanitare și limitează dezvoltarea urbanistică în aceste zone.

Iluminatul public are o acoperire aproape integrală (≈98% din rețeaua rutieră), dar modernizarea tehnologică este foarte lentă, doar circa 10% din corpuri fiind LED și comuna depinzând de operatorul municipal „Lumteh”, cu control local redus asupra ritmului investițiilor.

Serviciul de salubritate funcționează în regim centralizat, cu circuit complet autorizat colectare–sortare–depozitare și fără gunoști neautorizate, însă acoperă doar aproximativ 53% din gospodării, cu decalaje majore în Bâc și Humulești și fără colectare separată pe fracții.

Mobilitatea urbană este marcată atât de o rețea rutieră dezechilibrată (≈63% drumuri din pietriș, lipsă trotuare și piste velo), în pofida unei conexiuni foarte bune la transportul public al Chișinăului, ceea ce generează vulnerabilități de siguranță și accesibilitate, cât și de un trafic intens – circa 8.000 vehicule în orele de vârf – care generează ambuteiaje și poluare locală. Totuși, comuna se află în zona directă de intervenție a Planului de Mobilitate Urbană Durabilă Chișinău, ceea ce deschide posibilitatea modernizării drumurilor, extinderii transportului public, conectării cu piste de velo metropolitane și dezvoltării mobilității sustenabile.

Creșterea demografică intensă a generat presiuni considerabile și asupra sistemului educațional. Cele două grădinițe oferă 275 locuri, dar găzduiesc 380 copii, rezultând un grad de încărcare de 138,2% și o acoperire preșcolară de 85,2%, sub obiectivul național de 100%. În învățământul școlar, capacitatea totală este de 1.140 locuri, însă sunt înscriși 1.480 elevi, înregistrându-se un grad de încărcare de 129,8%. Suprasolicitarea afectează direct calitatea procesului educațional, spațiile auxiliare, activitățile extra curriculare și integrarea copiilor cu CES. Totuși, interesul ridicat pentru educația locală indică faptul că Bubuieci este percepută ca o localitate sigură și potrivită pentru familiile tinere, un element important pentru dezvoltarea capitalului uman pe termen lung.

Situația în domeniul sănătății este una dintre cele mai delicate. Comuna are un singur centru de sănătate, cu 9 medici și 250 m² spațiu disponibil, ceea ce generează un raport de 8,07 medici la 10.000 locuitori – mult sub normele OMS de 25–40 medici. În contextul în care peste 15% din populație este vârstnică, presiunea asupra sistemului medical este în creștere. Cu toate acestea, numărul mare de locuitori și proximitatea față de Chișinău transformă Bubuieci într-un punct atractiv pentru dezvoltarea segmentului privat de sănătate: cabinete specializate, servicii stomatologice, laboratoare, centre de recuperare sau telemedicină.

Sectorul social este insuficient dezvoltat: cei doar doi asistenți sociali (0,18/1.000 locuitori) gestionează un volum mare de solicitări, fără suportul unor servicii specializate precum centre de zi, programe pentru tineri, îngrijire la domiciliu sau consiliere psihologică. Această vulnerabilitate indică necesitatea unei dezvoltări accelerate a rețelei de servicii sociale, dar reprezintă și o oportunitate clară de atragere a finanțărilor nerambursabile dedicate incluziunii sociale.

Infrastructura culturală este minimală – 155 m² de spații culturale (două biblioteci) și absența unei săli comunitare moderne. Acest deficit afectează participarea civică, însă deschide o direcție strategică pentru investiții: un centru cultural polivalent, programe comunitare regulate, evenimente tematice și parteneriate internaționale pot transforma identitatea locală într-un pilon al coeziunii comunitare. În domeniul sportului și recreerii, comuna dispune de 12.985 m² terenuri sportive (din care circa 70% este teren natural neamenajat corespunzător) și 540 m² săli, valori rezonabile care reflectă un punct relativ forte comparativ cu alte suburbii. Cu toate acestea, spațiile verzi amenajate însumează doar 5.225 m² – adică 468 m²/1.000 locuitori –, sub standardele europene de 1.000 m²/1.000 locuitori.

Prezența râului Bâc și a lacurilor oferă însă un atu semnificativ: potențialul de a crea parcuri, coridoare verzi și zone de recreere cu valoare peisagistică ridicată, care pot îmbunătăți calitatea vieții și atractivitatea comunei.

Din perspectiva mediului, comuna prezintă vulnerabilități semnificative: 38% suprafețe erodate, 283 ha expuse alunecărilor de teren, nivel ridicat al apelor freatice și lipsa unui sistem modern de gestionare a apelor pluviale. Totuși, actualizarea PUG, împăduririle direcționate, proiectele de consolidare a versanților și gestionarea apelor pot transforma aceste riscuri în proiecte prioritare de investiții verzi, eligibile pentru finanțări internaționale.

În plan energetic, performanțele clădirilor publice sunt reduse – consumul liceului este de 140 kWh/m²/an, iar grădinițele au înregistrat creșteri de 20–30%. Modernizarea energetică, estimată la 28 milioane lei, ar genera economii anuale de 1,64 milioane lei și ar transforma comuna într-una dintre cele mai eficiente suburbii energetice din regiune dacă va accesa programe naționale și europene.

În ansamblu, diagnosticul arată o localitate cu vulnerabilități reale, dar și cu oportunități fără precedent. Creșterea demografică, amplasarea strategică, extinderea rezidențială și proximitatea față de Chișinău creează premise solide pentru dezvoltarea economică accelerată și pentru transformarea comunei într-un nod suburban modern și competitiv.

Comuna Bubuieci are șanse reale să devină, în următorii 5–10 ani, cea mai dinamică unitate administrativ-teritorială din Republica Moldova.

Evoluția demografică, atractivitatea pentru familii tinere, terenurile disponibile pentru dezvoltare și poziționarea în coridorul metropolitan sud-est al capitalei formează o bază unică pentru investiții majore în infrastructură, servicii publice, economie și calitatea vieții. Dacă administrația locală adoptă un model de guvernare pro-activ, orientat spre investiții, dezvoltare urbanistică controlată și parteneriate public-private, Bubuieci poate deveni în scurt timp un exemplu național de suburbie modernă, bine conectată și economic competitivă.

În contextul proiectelor de mobilitate metropolitană, al oportunităților de finanțare europeană, al presiunii pozitive a pieței imobiliare și al creșterii continue a populației, Bubuieci are astăzi o fereastră strategică rară pentru a se transforma într-o comună de referință la nivel național.

Pornind de la concluziile diagnosticului socio-economic și de la consultările extinse cu comunitatea, Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a comunei Bubuieci pentru perioada 2026–2030 propune o

schimbare de paradigmă: trecerea de la un model de dezvoltare predominant rezidențial și reactiv la un model pro-activ, orientat spre dezvoltare economică locală, investiții și calitatea vieții la standarde urbane.

Viziunea strategică pentru anul 2030 poziționează comuna Bubuieci ca o suburbie modernă, verde și bine organizată, cu o economie locală funcțională și competitivă, capabilă să genereze locuri de muncă și venituri proprii, servicii publice de calitate și un mediu natural protejat, integrată funcțional în dinamica metropolitană a municipiului Chișinău.

Această viziune este construită pe premisa că dezvoltarea economică locală reprezintă motorul principal al transformării comunei, iar consolidarea capacității administrative, modernizarea infrastructurii și protecția mediului sunt condiții esențiale pentru susținerea acestei dezvoltări pe termen mediu și lung.

Pentru realizarea viziunii, **Strategia este structurată în jurul a cinci obiective strategice:**

- ✓ Dezvoltarea economică locală și crearea de locuri de muncă;
- ✓ Consolidarea capacității administrative și financiare a administrației publice locale;
- ✓ Îmbunătățirea condițiilor de trai și a calității vieții locuitorilor;
- ✓ Crearea de oportunități și perspective de dezvoltare pentru tineri;
- ✓ Transformarea comunei într-o localitate mai verde, sigură și rezilientă.

Obiectivele sunt operaționalizate prin cinci priorități de dezvoltare, care structurează intervențiile publice pe domenii-cheie:

- ✓ Dezvoltare economică locală
- ✓ Capacitate administrativă și guvernanță locală
- ✓ Infrastructură edilitară și mobilitate urbană
- ✓ Dezvoltare socială, educație și securitate publică
- ✓ Protecția mediului și reziliență climatică.

În baza acestor priorități, Strategia include **un portofoliu integrat de peste 50 de proiecte concrete**, concepute pentru a genera efecte cumulative și sinergice. Intervențiile sunt etapizate, corelate cu capacitatea reală de implementare a administrației publice locale și orientate spre valorificarea avantajelor competitive ale comunei în cadrul zonei metropolitane Chișinău.

Costul total estimativ al implementării Strategiei 2026–2030 este de circa 700 milioane lei, sumă care reflectă amploarea procesului de transformare asumat.

Structura principalelor surse de finanțare este următoarea:

- ✓ Surse proprii ale bugetului local și ale instituțiilor subordonate
- ✓ Investiții private atrase în zonele economice și în servicii;
- ✓ Fonduri nerambursabile deja disponibile prin programe naționale și internaționale;

- ✓ Fonduri externe suplimentare, care urmează a fi identificate și atrase printr-un efort susținut de proiectare și parteneriate.

Implementarea Strategiei presupune o sarcină strategică majoră de atragere a resurselor financiare externe, care va necesita o administrație pro-activă, capabilă să gestioneze portofolii de proiecte, să colaboreze cu mediul privat și să acceseze finanțări competitive.

Din punct de vedere al rezultatelor așteptate până în 2030, Strategia vizează un impact cuantificabil, dintre care cele mai relevante sunt:

- ✓ Atragerea a minimum 300 milioane lei investiții private;
- ✓ Crearea a minimum 700-800 de locuri noi de muncă la nivel local;
- ✓ Valorificarea economică a cel puțin 50 ha de terenuri pentru activități productive;
- ✓ Dublarea bugetului local anual și creșterea veniturilor proprii cu circa 40 milioane lei/an;
- ✓ Acces de peste 90% la servicii de apă și canalizare;
- ✓ Modernizarea a minimum 80% din rețeaua de drumuri locale;
- ✓ Extinderea spațiilor verzi la circa 20 m²/locuitor de la situația actuală de circa 0,5 m²/locuitor;
- ✓ Creșterea nivelului de satisfacție a locuitorilor față de calitatea vieții la peste 80%.

Prin această abordare strategică, comuna Bubuieci își asumă un parcurs clar și realist pentru perioada 2026–2030: transformarea dintr-o suburbie aflată sub presiunea creșterii demografice într-un teritoriu metropolitan competitiv, bine administrat și atractiv pentru investiții, locuire și viață comunitară.

4. STADIUL ACTUAL AL DEZVOLTĂRII

4.1 INDICATORI – CHEIE DE DEZVOLTARE LOCALĂ 2025

#	Indicator	Valoare / Estimare	Nota bene
1	Populație totală	11,154 locuitori	Cea mai rapidă creștere demografică (+65% în 20 ani). Pe cale de a deveni cea mai mare UAT rurală din Moldova în 2–3 ani.
2	Populație de vârstă activă	≈ 7,800 persoane	70% din total – nivel superior mediei naționale
3	Populație economic activă	≈ 4,500 – 5,200 persoane	Structură tânără. Presiune pe infrastructură și transport.
4	Locuri de muncă în economie locală	≈1,200 locuri	Acoperă doar ≈20 - 25% din necesarul de locuri de muncă. Dependență de piața muncii din Chișinău.
5	Navetiști spre Chișinău	≈3,500 persoane	75–80% din forța de muncă face naveta zilnic.
6	Număr total agenți economici	250 de întreprinderi înregistrate (inclusiv ≈ 90 real activează)	Doar 15 întreprinderi depășesc pragul de 9 angajați. Absoluta majoritate funcționează cu 1–3 salariați.
7	Capacitate fiscală	1.027 lei/locuitor	11,7% din media Chișinău. Mai mică față de localități suburbane similare.
8	Venituri buget local (2025)	≈38,8 mln lei, inclusiv 48% venituri proprii	Venituri modeste – mai mici decât în comune cu populație similară din suburbia mun. Chișinău
9	Grad acoperire alimentare centralizată cu apă	97%	Bubuieci – 97% Bâc – 100% Humulești – 69%
10	Grad acoperire servicii de canalizare centralizată	79%	Bubuieci – 92% Bâc – lipsă sistem(în fază de inițiere, este proiectul tehnic) Humulești – lipsă sistem
11	Iluminat public	98%	Doar 10% sunt corpuri de iluminat de tip LED
12	Gaze naturale	90%	Bubuieci – 95% Bâc – 85-90% Humulești – 0 %
13	Evacuare centralizată a deșeurilor	53%	Unul din cel mai scăzut grad de acoperire dintre toate localitățile din suburbia mun. Chișinău
14	Învățământ preșcolar	2 grădinițe cu 275 locuri	Grad de încărcare – 138% 380 copii înscriși / 275 locuri disponibile. Suprapopulare severă a grădinițelor.
15	Învățământ școlar	1 instituție cu 1,140 locuri	1.480 elevi / 1.140 locuri. Grad de încărcare - 129,8%. Afectează laboratoarele și activitățile extrașcolare.
16	Infrastructura de ocrotire a sănătății	Un centru de sănătate 9 medici (26 angajați total)	Dotarea cu personal medical este de 3–5 ori sub normele OMS (25–40 / 10,000 locuitori).
17	Asistenți sociali	2 specialiști	De 3–4 ori sub necesar. Capacitate redusă de intervenție.
18	Spații verzi	468 m ² /1,000 loc sau 0,5 m ² per locuitor	Sub standardul suburban european (20-25 m ² / 1 loc.).
19	Suprafețe afectate de eroziune	38% dintre soluri sunt afectate de eroziune	Comuna este printre localitățile cu cea mai accentuată degradare a solului din zona metropolitană.
20	Alunecări de teren	≈283 ha, dintre care 70,54 ha reprezintă alunecări active	Necesită intervenții urgente.

4.2 EVALUAREA IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI 2021-2025: REALIZĂRI, RESTANȚE ȘI LECȚII ÎNVĂȚATE

Strategia 2021–2025, elaborată cu asistență tehnică și financiară a USAID, a reprezentat principalul instrument de orientare a dezvoltării comunei Bubuieci într-o perioadă marcată de instabilitate și presiuni economice considerabile. Criza pandemică, creșterea accentuată a costurilor la energie și inflația ridicată au afectat direct capacitatea autorităților locale de a planifica, finanța și implementa proiecte majore. În acest context dificil, comuna a reușit totuși să avanseze în mai multe domenii, însă progresul general a fost neuniform, cu diferențe vizibile între acțiunile administrative, intervențiile sociale și investițiile infrastructurale.

Strategia a fost aplicată într-un moment în care Bubuieci a înregistrat o creștere demografică și teritorială accelerată. Populația stabilă a crescut cu aproximativ 14% față de 2020, iar numărul locuințelor noi autorizate a urcat cu circa 25%, ceea ce a generat o presiune suplimentară asupra mobilității, utilităților și infrastructurii publice. În aceste condiții, evaluarea implementării arată un progres real, dar dezechilibrat, influențat atât de contextul macroeconomic, cât și de limitele interne ale administrației locale.

Rezultatul global al implementării strategiei poate fi caracterizat drept unul mixt. Acțiunile cu complexitate redusă sau medie – în special cele administrative și sociale – au fost realizate într-o proporție semnificativă. În schimb, proiectele majore, cu impact structural și de lungă durată, au rămas în urmă din cauza unor constrângeri instituționale, financiare și tehnice persistente.

Per ansamblu, Strategia 2021–2025 și-a dovedit utilitatea ca instrument de guvernare locală, dar a funcționat sub nivelul potențialului de dezvoltare al localității. Această experiență subliniază necesitatea unei abordări mai bine calibrate pentru perioada 2026–2030 – una bazată pe priorități argumentate cu tendințe și oportunități realiste și corelate cu viziunea locuitorilor, pregătire tehnică adecvată, consolidarea capacității administrative și orientare clară spre rezultate.

UN PROGRES GENERAL DE 40–45%, INFLUENȚAT DE RESURSE LIMITATE, LIPSA DOCUMENTAȚIEI URBANISTICE ȘI TEHNICE, ȘI CONDIȚII EXTERNE

Implementarea strategiei se situează la un nivel mediu: 40–45% dintre acțiuni pot fi considerate realizate sau aproape realizate. Este un nivel comparabil cu alte suburbii din municipiul Chișinău (media suburbană estimată: 35–50% grad de realizare). Totuși, 20–25% dintre acțiuni nu au fost inițiate, în special cele legate de infrastructura mare: drumuri, apeducte, canalizare și obiective sociale.

Influența factorilor externi a fost semnificativă. Pandemia a redus veniturile locale cu aproximativ 8–10% în 2021, iar costurile energetice au crescut cu 30–40% în instituțiile publice în 2022–2023, diminuând spațiul fiscal necesar investițiilor. Inflația cumulată 2021–2023 de peste 50% a pus o presiune suplimentară asupra costurilor de construcție, ceea ce a afectat semnificativ proiectele în derulare.

Chiar și în acest context, comuna a reușit să atragă finanțări externe prin FNDRL și FENM, totalizând aproximativ 5–6 milioane MDL în perioada 2021–2024, însă acestea au fost orientate spre proiecte punctuale.

Tabelul 1: Sinteza generală a implementării Strategiei 2021-2025

Element evaluat	Situația constatată	Nota Bene
Grad global de realizare	40–45%	Progres moderat, realizat prin acțiuni mici și medii Lipsa documentațiilor tehnice a limitat proiectele mari.
Acțiuni în curs de implementare	~35%	Proiecte lansate târziu (2023–2024) - impactul lor se va manifesta în următorul ciclu strategic.
Acțiuni neinițiate	20–25%	Cele mai multe depind de PUG (care a fost aprobat abia în 2024), studii tehnice și finanțări externe.
Capacitate administrativă	Moderată	Structuri reduse, lipsă personal tehnic specializat; multe proiecte depind direct de conducerea APL.
Documentație tehnică	Insuficientă	Lipsa PUG actualizat și a studiilor de fezabilitate a afectat capacitatea de a accesa fonduri.
Finanțare disponibilă	Limitată	Bugetul local restrâns Dependență ridicată de FNDR/FEN și alte finanțări publice.
Sistem de monitorizare	Inexistent	Nu există rapoarte anuale Lipsă indicatori și metodologie de urmărire a progresului.

În evaluarea realizării strategiei precedente, se cere de evidențiat că comuna are o structură administrativă redusă (echipă de 28–32 persoane, cu doar 3–4 persoane implicate direct în coordonarea proiectelor). În lipsa unei Unități de Implementare a Proiectelor, majoritatea sarcinilor complexe au fost gestionate direct de conducerea APL.

Capacitatea de a elabora și depune proiecte a fost redusă: în perioada 2021–2024, comuna a reușit să înainteze doar 6 proiecte majore pentru finanțare (față de un necesar estimat la 15–20 proiecte). Acest decalaj structural a dus la implementarea fragmentată și la restanțe în domeniile cu necesități mari de investiții.

DOCUMENTAȚIA TEHNICĂ ȘI URBANISTICĂ – LIPSURI MAJORE CARE AU ÎNTÂRZIAT INVESTIȚII ESTIMATE LA PESTE 150 MILIOANE MDL

Lipsa unui PUG actualizat până în anul 2024 a fost unul dintre cele mai mari obstacole structurale de dezvoltare strategică a comunei.

Fără plan urbanistic actualizat, studii de fezabilitate și documentație tehnică completă, comuna a ratat posibilitatea de a aplica la programe naționale și europene cu potențial de finanțare ridicat, cum ar fi FNDRL (până la 20 milioane MDL proiect), programele Ministerului Mediului sau fondurile UE (INTERREG).

Estimările interne arată că proiectele amânate sau blocate din lipsa documentației tehnice însumează peste 150 milioane MDL (apă, canalizare, drumuri, infrastructură socială). Acest ”deficit tehnico-urbanistic” a determinat întârzieri inclusiv în dezvoltarea conectivității interne între Bubuieci, Humulești și Bâc, precum și în apariția de noi zone pentru funcțiuni economice.

ANALIZA DIRECȚIILOR STRATEGICE — AVANS BUN ÎN DOMENIILE SOCIALE, DAR LACUNE ÎN INFRASTRUCTURA CRITICĂ

Direcția mediului ambiant a avansat prin creșterea ratei de colectare a deșeurilor la peste 2.000 de gospodării (~75% din total), prin campanii de educație civică și prin lucrări de salubritate. Lipsesc însă investițiile în amenajări hidrologice, spații verzi și reabilitarea lacurilor, pentru care nu există studii tehnice.

Tabelul 2: Sinteza progresului implementării Strategiei 2021-2025 pe direcții strategice

Direcție strategică	Grad realizare	Realizări principale	Restanțe majore	Nota Bene
Mediu ambiant sănătos	≈ 60%	- Extinderea serviciului de salubritate la aproximativ 2.000 gospodării din totalul de 3.800 (≈ 53% acoperire) - Curățarea periodică a canalelor de scurgere - Campanii de informare privind colectarea deșeurilor și reducerea arderilor ilegale	- Lipsa proiectelor tehnice pentru amenajarea pârâului Bâc - Lipsa intervențiilor asupra lacurilor și zonelor degradate - Deficit semnificativ de spații verzi amenajate - Lipsa unui program integrat „verde-albastru”	Progres semnificativ în componenta de comportament civic, dar infrastructura ecologică rămâne insuficient dezvoltată.
Servicii socio-culturale calitative și echitabile	≈ 50%	- Modernizarea bibliotecii publice - Digitalizarea unor servicii culturale - Deschiderea unei secții sportive - Termoizolarea blocului școlar primar (eficiență +20%)	- Grădinița din satul Bâc – progres fizic ≈25% - Lipsa unui Centru multifuncțional - Infrastructură sportivă incompletă (Humulești) - Puncte medicale neadaptate standardelor actuale	Potențial social ridicat, dar constrângerile financiare au limitat modernizările structurale.
Infrastructură tehnico-edilitară	≈ 35%	- Construirea a 9 km de rețele de canalizare în Bâc - Execuția a 500 m de canale pluviale - Modernizarea străzii Iu. Gagarin	- Drumuri nefinalizate în Humulești și Bâc - Lipsa soluțiilor pentru alimentarea cu apă în masivele noi - Lipsă de conectivitate internă între localități - Absența studiilor de fezabilitate și a PUG actualizat	Domeniul cu cele mai mari restanțe, blocat de lipsa documentației urbanistice și tehnice.
Economie locală atractivă și diversificată	≈ 60–70%	- Instruiri pentru peste 50 antreprenori - Inițierea parteneriatelor economice - Documentație transmisă pentru atragerea unei filiale bancare - Creștere ușoară a numărului de agenți economici (+8%)	- Lipsa unei platforme economice locale - Lipsa unei hărți investiționale - Absența unei zone economice planificate - Capacitate redusă de promovare externă	Dinamism economic prezent, dar lipsesc instrumentele moderne și viziunea strategică.
Management administrativ performant și deschis	≈ 70%	- Dezvoltarea canalelor digitale de comunicare cu comunitatea (Viber, Facebook – peste 4 mii urmăritori) - Trening-uri pentru personalul APL - Parteneriate APL–ONG și inițiative comunitare - Vizite de studiu și schimburi de bune practici	- Lipsa unei Unități de Implementare a Proiectelor (UIP) - Lipsa unei platforme digitale de monitorizare - Lipsa rapoartelor anuale de monitorizare - Absența procedurilor interne standardizate (SOP)	Cea mai avansată direcție, cu progres clar în comunicare și transparență, dar cu profesionalizare incompletă.

La servicii socio-culturale, aproximativ 50% din acțiuni au fost realizate sau sunt în curs. Bibliotecile și școala au beneficiat de intervenții, dar grădinița din Bâc, centrul multifuncțional și punctele medicale au rămas în stadiu de intenție.

Infrastructura tehnico-edilitară este direcția cu cel mai slab progres ($\approx 35\%$). Lucrările la canalizarea din Bîc (9 km) și cele 500 m de canale pluviale au fost realizări importante, dar insuficiente față de necesarul real. Lipsa conectivității între sate, a drumurilor modernizate și a soluțiilor pentru alimentarea cu apă în masivele noi rămân provocările majore.

Dezvoltarea economică a avansat în domeniul capacităților antreprenoriale (peste 50 de persoane instruite), însă zona economică planificată și instrumentele de atragere a investițiilor lipsesc în continuare. Managementul administrativ rămâne direcția cu cel mai ridicat grad de realizare ($\approx 70\%$): comunicare activă, transparență sporită, inițiative comunitare. Totuși, lipsesc instrumentele digitale integrate și unitatea de proiecte.

EFICIENȚA FINANCIARĂ – VENITURI ÎN CREȘTERE, DAR INSUFICIENTE PENTRU NECESITĂȚILE INFRASTRUCTURALE

În perioada 2021–2024, veniturile proprii ale comunei au crescut cu aproximativ 18–20%, dar rămân sub nivelul necesar pentru investițiile majore. Ponderea investițiilor în bugetul local a variat între 12% și 17%, sub media recomandată pentru localități aflate în expansiune (20–25%). Comuna a depins în proporție de 65–70% de finanțările externe pentru investiții. Respectiv, fără proiecte tehnice mature, multe dintre apelurile de finanțare ale Guvernului și ale donatorilor au fost inaccesibile, ceea ce explică (într-o mare măsură) restanțele în infrastructura critică.

COMUNICARE INTENSĂ DIN PARTEA PRIMĂRIEI, DAR PARTICIPARE ÎNCĂ REDUSĂ A COMUNITĂȚII LA DECIZIILE DE DEZVOLTARE

Comuna a reușit să-și dezvolte una din cele mai active comunicări publice la nivel suburban, cu peste 4 mii de persoane abonate la grupurile digitale (Viber și Facebook). Totuși, se recunoaște că nivelul real de participare la consultări este încă scăzut: în medie, doar 1–3% dintre locuitori participă la consultări publice. Lipsa unor instrumente digitale de feedback, a bugetării participative și a sondajelor periodice a redus capacitatea administrației de a calibra deciziile în funcție de prioritățile comunității.

ATRAGEREA DE FINANȚĂRI EXTERNE – DINAMICĂ BUNĂ, DAR EFORTURILE TREBUIE AMPLIFICATE

Evaluarea strategiei precedente arată că Bubuieci a făcut pași importanți în direcția cooperării externe, însă capacitatea administrativă de a transforma aceste relații în proiecte finanțate rămâne un domeniu care necesită întărire.

În perioada 2021–2024, comuna a reușit să depună 6 proiecte majore, în timp ce necesarul estimat pentru ritmul real de dezvoltare era de 15–20 proiecte. Acest decalaj a generat implementări fragmentate și întârzieri în domeniile cu necesități mari de investiții.

Deși există 6–7 acorduri de înfrățire și relații active cu localități partenere, acestea nu au fost încă valorificate pe deplin pentru atragerea finanțărilor externe. În mod similar, cooperarea intercomunală — foarte importantă pentru proiecte în transport, mediu și utilități — este încă în fază incipientă și poate fi dezvoltată mai structurat în perioada următoare. Comparativ cu alte suburbii din municipiul Chișinău care dispun de echipe administrative mai mari și pot depune un număr mai ridicat de proiecte, Bubuieci are un potențial clar de creștere în ceea ce privește fundraising-ul extern.

PROVOCĂRI TRANSVERSALE – VULNERABILITĂȚI ÎN PLANIFICARE, MONITORIZARE ȘI GUVERNANȚĂ

Lipsa unui mecanism de monitorizare – fără rapoarte anuale, fără indicatori de progres și fără o structură responsabilă – a făcut ca strategia să funcționeze mai mult ca un document orientativ decât ca un instrument operațional.

Planificarea financiară nu a fost corelată cu obiectivele strategice, iar veniturile proprii ale comunei, situate în intervalul 900–1,050 MDL pe locuitor, au limitat semnificativ capacitatea de a lansa proiecte majore. Bugetul local a fost utilizat preponderent pentru cheltuieli de funcționare, lăsând un spațiu redus pentru investiții, ceea ce a generat amânări și restanțe la capitolele infrastructură, mediu și servicii sociale. Aceste limitări au fost amplificate de deficitul de personal tehnic și administrativ, întrucât primăria nu dispune de un inginer specializat, de un manager de proiecte sau de un specialist GIS, competențe necesare pentru elaborarea documentațiilor tehnice și accesarea fondurilor externe.

Lipsa Planului Urbanistic General (aprobat abia în 2024) și absența studiilor de fezabilitate au blocat accesul la finanțări și au făcut ca aproximativ 20–25% din acțiunile strategiei să rămână neinițiate.

În ansamblu, aceste vulnerabilități au diminuat impactul investițiilor realizate și au generat decalaje între nevoile comunității și capacitatea administrativă de a le acoperi, afectând transversal toate direcțiile de dezvoltare.

PRINCIPALA LECȚIE ÎNVĂȚATĂ – NECESITATEA UNEI STRATEGII DE RECONFIGURATE, ANCORATE ÎN CONTEXTUL REAL LOCAL ȘI MUNICIPAL ȘI ÎN MECANISME MODERNE DE IMPLEMENTARE

Principala lecție desprinsă din implementarea Strategiei 2021–2025 este necesitatea unei strategii noi, ancorate în oportunitățile și capacitățile reale a administrației locale și în mecanisme moderne de implementare.

Evaluarea arată că, fără corelare a obiectivelor cu capacitatea și oportunitățile financiare și fără proiecte pregătite tehnic, o parte semnificativă a obiectivelor rămâne la nivel declarativ.

Pentru perioada 2026–2030, comuna trebuie să dispună de un portofoliu de intervenții fezabile, cu studii de fezabilitate, PUG actualizat, documentații tehnice și surse de finanțare pre-identificate. Fără aceste condiții, investițiile majore – drumuri, apă, canalizare, infrastructură socială – nu pot avansa, iar dependența de finanțări externe rămâne ridicată. În plus, este esențială introducerea unui sistem de monitorizare bazat pe indicatori măsurabili, raportați anual, care să permită ajustarea politicilor și asigurarea transparenței.

Creșterea demografică de peste 12% și extinderea rezidențială din ultimii ani arată că dezvoltarea comunei Bubuieci nu mai poate fi planificată separat de contextul regional și național.

Totodată, strategia nouă trebuie să fie integrată în logica metropolitană a municipiului Chișinău, întrucât peste 70% din fluxurile de mobilitate, servicii și economie ale comunei sunt conectate direct la capitală. Cooperarea cu Chișinăul în mobilitate, utilități, gestionarea deșeurilor și extinderea infrastructurii devine o condiție necesară pentru stabilitatea și sustenabilitatea locală.

Nu în ultimul rând, mecanismele moderne de consultare comunitară – consultări online, bugetare participativă, platforme digitale – trebuie integrate în procesul strategic, astfel încât noua strategie să răspundă mai bine nevoilor reale și percepțiilor locuitorilor.

4.3 POTENȚIAL UMAN

4.3.1 EVOLUȚIE DEMOGRAFICĂ

ASCENSIUNE DEMOGRAFICĂ ACCELERATĂ ȘI APROPIEREA DE STATUTUL DE CEA MAI MARE LOCALITATE RURALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

În ultimele două decenii, comuna Bubuieci a înregistrat cea mai rapidă creștere demografică dintre toate localitățile rurale din Republica Moldova, devenind un exemplu unic de expansiune suburbană accelerată. Populația a urcat de la 6,7 mii locuitori în 2004 la peste 11,1 mii în 2024, ceea ce reprezintă o creștere de +165% – ritm depășit, la nivel național, doar de orașul Durlăști.

Prin această evoluție, Bubuieci nu este doar localitatea rurală cu cea mai mare dinamică demografică, ci a devenit deja a doua cea mai populată UAT rurală din întreaga țară (după Băcioi). Dacă se mențin tendințele actuale, comuna Bubuieci este pe cale să devină, în următorii 3–5 ani, UAT rurală nr. 1 din Republica Moldova după numărul populației, depășind inclusiv comuna Băcioi, care are un ritm de creștere mult mai mic.

La nivel național, Bubuieci ocupă astăzi locul 20 în clasamentul tuturor UAT-urilor, depășind aproximativ 80% dintre orașele-centre raionale. În zona metropolitană a capitalei, comuna este în prezent a doua cea mai mare localitate rurală, cu o diferență de doar câteva sute de locuitori față de Băcioi. Ritmul actual indică o re poziționare iminentă a comunei Bubuieci ca cea mai mare suburbie rurală a Chișinăului.

Tabelul 3: Evoluția demografică a UAT din zona sub-urbană a mun. Chișinău (2004-2024)

UTA - suburbană	Pululația conform recensământului, persoane			Creștere înregistrată	
	2004	2014	2024	2014-2004	2024-2004
Durlăști	15395	17210	26308	153%	171%
Bubuieci	6748	8047	11152	139%	165%
Stăuceni	6833	8694	11210	129%	164%
Tohatin	2487	2596	4045	156%	163%
Trușeni	7952	10380	10937	105%	138%
Codru	14277	15934	18310	115%	128%
Colonița	3340	3367	3956	117%	118%
Grătiești	6242	6183	7299	118%	117%

UTA - suburbană	Pululația conform recensământului, persoane			Creștere înregistrată	
	2004	2014	2024	2014-2004	2024-2004
Băcioi	10618	10175	11663	115%	110%
Sângera	11609	9966	12368	124%	107%
Cruzești	1655	1815	1709	94%	103%
Vatra	3296	3457	3391	98%	103%
Ghidighici	5094	5051	5240	104%	103%
Budești	4497	4928	4425	90%	98%
Cricova	9878	10669	9536	89%	97%
Ciorescu	7096	5961	6714	113%	95%
Vadul lui Vodă	5098	5295	4280	81%	84%
Condrîța	658	595	547	92%	83%

Sursa: BNS (datele recensămintelor populației în profil teritorial din 2004, 2014 și 2024)

Această creștere spectaculoasă nu este doar numerică, ci reprezintă o transformare profundă a țesutului social al comunității. Sporul demografic fiind determinat în exclusivitate de imigrație (internă), structura comunității s-a schimbat semnificativ: o diversificare a profilurilor socio-economice, o coeziune socială mai slabă, presiune crescută pe infrastructură, utilități, servicii publice și mobilitate, dar și un potențial economic mai ridicat.

O STRUCTURĂ DEMOGRAFICĂ ÎN SCHIMBARE RAPIDĂ: PONDERE RIDICATĂ A POPULAȚIEI ACTIVE, DAR ȘI PRIMELE SEMNE ALE UNUI PROCES DE ÎMBĂTRÂNIRE

Structura demografică a comunei confirmă statutul său de localitate în expansiune, dar evidențiază totodată apariția unor riscuri demografice pe termen mediu.

Din totalul de 11,154 locuitori estimați în anul 2024, aproximativ 7 806 persoane ($\approx 70\%$) se află în grupa de vârstă activă (15–64 ani), o pondere superioară mediei naționale și specifică localităților integrate funcțional în zona metropolitană Chișinău. Această componentă activă conferă comunei un potențial economic ridicat, dar generează și o cerere mai mare pentru mobilitate, transport public și infrastructură rutieră adecvată navetismului zilnic.

Copiii și adolescenții (0–14 ani) reprezintă aproximativ 1 673 persoane ($\approx 15\%$), o pondere în scădere față de recensământul din 2014. În oglindă, populația vârstnică este în creștere: 1 675 persoane ($\approx 15\%$) au peste 65 de ani, proporție superioară nivelului din anii precedenți.

Tabelul 4: Structura populației pe categorii de vârstă (2024)

Categorie de vârstă	Număr locuitori	Procentaj din total (%)
0-14 ani	1,673	$\approx 15\%$
15-64 ani	7,806	$\approx 70\%$
65 ani și peste	1,675	$\approx 15\%$
Total	11,154	100%

Sursa: datele recensământului populației din 2024

Tendențele demografice recente indică o schimbare structurală îngrijorătoare. Numărul nașterilor a scăzut abrupt, de la 86 în 2020 la doar 18 în 2025, în timp ce mortalitatea s-a menținut relativ constantă, la aproximativ 60 decese anual. Astfel, soldul natural a devenit negativ, ceea ce accentuează procesul de îmbătrânire a populației. Această evoluție se reflectă în indicii de îmbătrânire, care a atins nivelul de 87 vârstnici la 100 de copii, depășind media națională (~80).

Structura pe sexe rămâne relativ echilibrată în ansamblu (~53% femei și 47% bărbați), dar grupele de vârstă avansată prezintă un grad ridicat de feminizare, fenomen caracteristic întregii Republici Moldova.

Un element deosebit de relevant pentru planificarea strategică îl constituie discrepanța dintre populația reală și cea înregistrată oficial. Doar 7 617 locuitori sunt declarați cu reședință, ceea ce înseamnă că aproximativ 30% din populația reală nu apare în evidențele administrative. Această diferență afectează transferurile financiare per capita, planificarea serviciilor publice și fundamentarea investițiilor. În practică, comuna finanțează servicii pentru 11 mii de locuitori, dar primește alocări calculate pentru doar 7,6 mii.

Scăderea ponderii copiilor (actual ~15%) reprezintă o provocare pentru sustenabilitatea demografică. Dacă tendința natalității rămâne scăzută, efectele vor fi vizibile în următorii ani asupra capacității școlilor, atractivității localității pentru familiile tinere și balanței demografice generale. Strategia trebuie să prevadă măsuri de sprijin pentru familii tinere — locuințe accesibile, extinderea serviciilor educaționale, programe de îngrijire timpurie și activități extra curriculare — pentru a reduce riscul de declin demografic.

Creșterea ponderii populației vârstnice (~15% și în creștere) impune extinderea serviciilor sociale, medicale și comunitare. În următorii 5–10 ani va fi necesară dezvoltarea unor servicii dedicate (asistență la domiciliu, centre comunitare multi-generaționale, programe de sănătate preventivă), întrucât presiunea asupra sistemului local de protecție socială va crește.

În ansamblu, structura demografică a comunei Bubuieci rămâne favorabilă dezvoltării economice — prin ponderea ridicată a populației active — însă scăderea natalității, creșterea vârstnicilor și nivelul ridicat al populației nedeclarate impun o abordare strategică de atenuare a acestor efecte demografice în perioada 2026–2030. La dimensionarea și planificarea investițiilor în infrastructură, mobilitate, educație, locuire și servicii sociale, se va ține cont de aceste tendințe pentru a asigura o dezvoltare durabilă a localității.

EXPANSIUNE, ALIMENTATĂ DE FAMILII CU VENITURI PESTE MEDIA MUNICIPALĂ, CEEA CE INTENSIFICĂ PRESIUNEA ASUPRA SERVICIILOR PUBLICE ȘI INFRASTRUCTURII

În contextul planificării strategice, este foarte importantă constatarea că creșterea demografică a comunei Bubuieci nu este doar numerică - ea reflectă și transformarea calitativă profundă a profilului demografic al comunei.

Majoritatea noilor rezidenți sunt familii tinere sau consolidate, cu venituri peste media municipiului Chișinău, care preferă Bubuieci pentru a beneficia de locuințe mai accesibile, suprafețe mai mari, liniște și acces rapid la capitală. Acest tip de migrație socială influențează direct evoluția localității: cererea pentru locuințe individuale crește, extinderea zonelor rezidențiale este constantă, iar așteptările privind calitatea infrastructurii și a serviciilor publice sunt mult mai ridicate decât acum un deceniu. Acest aspect este confirmat și prin rezultatele sondajului public, unde locuitorii menționează cele mai importante valori pentru

ei fiind ordinea și curățenia, oportunitățile pentru tineri, grija față de natură și solidaritatea între locuitori. Aceasta înseamnă că locuitorii sunt gata să contribuie pentru a primi o calitate mai înaltă a condițiilor de trai.

4.3.2 FORȚA DE MUNCĂ

Aproximativ 70 % (cca 7,800 persoane) din locuitorii comunei Bubuieci se află în vârstă activă de muncă (15–64 ani), o pondere superioară mediei naționale și comparabilă cu cele mai dinamice suburbii ale municipiului Chișinău. Acest lucru oferă comunei un potențial economic solid, dar și responsabilitatea de a planifica politici care să transforme mobilitatea forței de muncă într-un avantaj pentru dezvoltarea locală.

O FORȚĂ DE MUNCĂ NUMEROASĂ ȘI STABILĂ, DAR PROFUND DEPENDENTĂ DE CHIȘINĂU

Forța de muncă totală ocupată este estimată 4,500–5 000 de persoane, cea ce constituie cca 65% din totalul populației de vârstă activă.

Rata oficială a șomajului înregistrat 4–4,5 % – poziționează comuna în linie cu mediile urbane și suburbane, ceea ce confirmă integrarea solidă a locuitorilor pe piața muncii.

Caracteristica dominantă este însă mobilitatea ridicată. O proporție foarte mare din persoanele ocupate – peste 50 % – lucrează în Chișinău, în special în servicii, comerț, IT, transport, logistică, construcții și instituții publice. Comuna funcționează, astfel, ca o comună de navetiști, în care majoritatea veniturilor gospodăriilor sunt generate în capitală, iar localitatea beneficiază doar indirect de această activitate economică.

Această dependență structurală de piața muncii din Chișinău reprezintă una dintre principalele direcții strategice pentru perioada următoare: dezvoltarea treptată a unei economii locale capabile să rețină o parte din locurile de muncă și să crească baza fiscală proprie.

O STRUCTURĂ OCUPAȚIONALĂ POLARIZATĂ ȘI UN DEFICIT VIZIBIL DE COMPETENȚE TEHNICE INTERMEDIARE

Deși comuna dispune de o forță de muncă numeroasă, profilul ocupațional al rezidenților rămâne pronunțat polarizat.

- ✓ La un capăt se află lucrătorii calificați sau cei implicați în ocupații practice — construcții, transport, agricultură, servicii locale — care formează baza economică tradițională a localității.
- ✓ La celălalt capăt se regăsesc specialiștii cu studii superioare, în mare parte angajați în municipiul Chișinău, în sectoare precum servicii, IT, educație, logistică sau instituții publice.

Între aceste două extreme lipsește însă segmentul decisiv pentru dezvoltarea unei economii moderne: tehnicieni, operatori, instalatori, electricieni, mecanici, lucrători industriali, specialiști în digitalizare și meșteri calificați.

Nivelul general de educație este preponderent secundar sau profesional, iar ponderea persoanelor cu studii superioare — aproximativ 20–30 % — este comparabilă cu celelalte suburbii ale Chișinăului, dar insuficientă pentru a susține o economie locală diversificată.

Un atu important este prezența Școlii Profesionale Bubuieci, însă potențialul acesteia este utilizat doar parțial. Lipsesc programe integrate cu mediul economic, stagii practice, parteneriate cu companii și specializări adaptate cererii reale de competențe tehnice. În aceste condiții, comuna nu reușește să formeze local forța de muncă de nivel intermediar de care are nevoie pentru a atrage investiții productive.

În absența unei mase critice de competențe tehnice, piața muncii din Bubuieci continuă să se orienteze spre capitală, iar localitatea rămâne dependentă de dinamica economică a municipiului Chișinău.

UN ȘOMAJ OFICIAL REDUS, DAR AFECTAT DE INACTIVITATE, MIGRAȚIE EXTERNĂ ȘI OCUPARE INFORMALĂ

Deși nivelul oficial al șomajului este scăzut, analiza mai profundă indică forma specifică a șomajului suburban: șomaj ascuns. O parte dintre persoanele inactive nu se înregistrează în sistemele ANOFM, iar ocuparea sezonieră în agricultură, construcții sau servicii generează fluctuații greu de monitorizat. Situația este similară celei naționale: rata inactivității este ridicată, apropiată de media de $\approx 55,5$ % raportată la nivel național în 2025.

Un element care influențează direct structura forței de muncă este migrația externă. Conform estimărilor CALM și tendințelor observate în suburbii, 10–15 % din populația activă se află temporar sau permanent în străinătate. Acest fenomen reduce disponibilitatea forței de muncă locale și afectează pe termen lung sustenabilitatea demografică.

În același timp, valorile reduse ale șomajului oficial ($\approx 4,3$ %) reflectă integrarea bună pe piața metropolitană a muncii, dar nu și realitatea presiunii administrative: serviciile publice, infrastructura și bugetul local trebuie să deservească peste 11 mii de locuitori, în timp ce finanțarea este calculată pentru doar 7 617 persoane înregistrate.

EVALUARE GENERALĂ — O FORȚĂ DE MUNCĂ NUMEROASĂ ȘI VIGUROASĂ, ÎNSĂ INSUFICIENT VALORIFICATĂ PENTRU DEZVOLTAREA LOCALĂ

Bubuieci dispune de o resursă umană solidă — numeroasă, tânără, mobilă și integrată în dinamica metropolitană a Chișinăului. Acest profil constituie un avantaj competitiv major pentru dezvoltarea economică.

Totuși, dependența puternică de capitală, deficitul de competențe tehnice, migrația externă, șomajul ascuns și discrepanța dintre populația reală și cea înregistrată limitează capacitatea comunei de a transforma acest potențial în dezvoltare locală durabilă. Perioada 2026–2030 trebuie să se concentreze pe:

- ✓ Diversificarea economiei locale
- ✓ Crearea de locuri de muncă în proximitate
- ✓ Atragerea investițiilor productive
- ✓ Actualizarea evidenței populației.
- ✓ Recalificarea forței de muncă rapidă în corespundere cu necesitățile economiei locale

4.4 ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ

4.4.1 CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ

Capacitatea administrativă a Primăriei Bubuieci reprezintă principalul determinant al calității guvernării locale. Într-o comună cu peste 11.150 de locuitori, poziționată în proximitatea municipiului Chișinău, nevoile administrative, operaționale și urbanistice sunt mult mai complexe decât în localitățile rurale tipice. Evaluarea arată o administrație funcțională, cu o structură completă, dar vizibil subdimensionată și insuficient adaptată provocărilor unei suburbii în plină expansiune demografică și infrastructurală.

STRUCTURĂ INSTITUȚIONALĂ COMPLETĂ LA NIVEL FORMAL, DAR DISPROPORȚIONATĂ FAȚĂ DE DIMENSIUNEA COMUNEI

Structura administrației publice locale este definită conform Legii nr. 436/2006 și include toate elementele standard ale unei APL de nivel I.

La nivel formal, organigrama acoperă funcțiile necesare unei primării obișnuite, însă presiunea administrativă reală a comunei — cu peste 11.000 locuitori, profil suburban și creștere continuă — depășește capacitatea configurării actuale.

Consiliul Local, compus din 17 consilieri, se întrunește în ritm constant (aproximativ 7–8 ședințe pe an). O parte importantă a activității deliberative vizează gestionarea patrimoniului public și a fondului funciar, ceea ce reflectă atât ritmul urbanistic intens al localității, cât și nevoia de intervenție frecventă asupra terenurilor, loturilor pentru construcții și infrastructurilor publice.

Primăria funcționează cu două domenii coordonate de viceprimari — infrastructură și domeniul social — iar sub acestea se regăsesc compartimentele funcționale:

- ✓ Financiar–contabil, taxe și impozite;
- ✓ Cadastru și evidență funciară;
- ✓ Arhitectură și urbanism;
- ✓ Asistență socială și suport comunitar;
- ✓ Registratură, stare civilă, evidența populației;
- ✓ Servicii publice (tineret și sport, cultură și spații verzi).

Structura administrativă este completată de o serie de instituții subordonate, fiecare cu sarcini administrative și operaționale importante:

- ✓ Întreprinderea Municipală „Serviciul Public de Gospodărie Comunală” (15 angajați);
- ✓ Grădinițele nr. 1 și nr. 2;
- ✓ Întreprinderea municipală de gestionare a fondului locativ.

Deși funcțiile de bază sunt acoperite, configurarea actuală nu reflectă pe deplin complexitatea administrativă a comunei Bubuieci — care în realitate operează ca un mic centru urban.

RESURSE UMANE INSUFICIENTE ȘI INCOMPLETE PENTRU GESTIONAREA UNEI ADMINISTRAȚII ORIENTATE SPRE DEZVOLTARE

Primăria dispune de aproximativ 30 de angajați, ceea ce generează un raport de 1 funcționar la 370 locuitori — ceea ce este mai bun decât media națională (1/400) dar oricum sub nivelul altor comune suburbane comparabile (media de 35 angajați).

În ciuda numărului aparent adecvat, distribuția internă a funcțiilor și lipsa unor specializări moderne generează o presiune administrativă considerabilă. Impactul direct al acestor limitări:

- ✓ Sarcini administrative repartizate disproporționat între angajați;
- ✓ Timpuri mari de procesare a solicitărilor populației;
- ✓ Capacitate redusă de a elabora și implementa proiecte europene și investiționale;
- ✓ Suprasolicitarea compartimentelor tehnice (urbanism, cadastru, spații verzi, servicii edilitare);
- ✓ Presiune permanentă asupra echipei financiar-contabile și asupra registraturii/stării civile.

Organigrama rămâne incomplet adaptată nevoilor actuale în creștere ale comunei: lipsesc funcții critice pentru o administrație modernă, precum:

- ✓ Specialist IT intern (serviciile digitale fiind asigurate prin contract extern);
- ✓ Echipă în atragerea fondurilor externe și management de proiect;
- ✓ Responsabil pentru relații internaționale și cooperare metropolitană;
- ✓ Coordonator al serviciilor publice și al digitalizării proceselor interne.

Aceste lacune limitează capacitatea Primăriei de a ține pasul cu extinderea localității, de a moderniza serviciile și de a accesa programe europene sau naționale.

Formarea profesională în administrație (2018–2023) a fost redusă, cu doar 15 instruiți, ceea ce confirmă funcționarea predominant operativă, în detrimentul dezvoltării abilităților moderne. Competențele digitale limitate, utilizarea redusă a instrumentelor GIS și cunoașterea insuficientă a limbii engleze afectează suplimentar conexiunea instituției la rețele și programe internaționale.

Deficitul de competențe digitale, utilizarea parțială a instrumentelor GIS și cunoașterea redusă a limbii engleze afectează conectarea Primăriei la rețele internaționale și la oportunități de finanțare.

La acestea se adaugă:

- ✓ Nivel redus de competențe digitale, care limitează implementarea unor sisteme informatizate;
- ✓ Utilizarea parțială a instrumentelor GIS în urbanism și cadastru;
- ✓ Competențe lingvistice insuficiente (în special limba engleză), ceea ce reduce accesul la proiecte internaționale și programe europene.

PORTOFOLIU FOARTE LARG DE SERVICII PUBLICE, GESTIONAT FRAGMENTAT ȘI CU EFICIENȚĂ LIMITATĂ DIN CAUZA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE REDUSE

Comuna Bubuieci gestionează un portofoliu extins de servicii publice, caracteristic mai degrabă unei localități urbane decât unei comune tipice. Acestea includ:

- ✓ Servicii administrative și de guvernare: acte, informare publică, consultări și transparență;
- ✓ Servicii fiscale: evidență impozite, taxe locale, calcul și încasare;
- ✓ Servicii sociale: asistență pentru familii vulnerabile, sprijin pentru categorii defavorizate;
- ✓ Programe pentru tineret: activități, suport comunitar, evenimente;
- ✓ Urbanism și cadastru: avize, autorizări de construire, regim funciar, gestionarea terenurilor;
- ✓ Educație: administrarea celor două grădinițe;
- ✓ Sănătate: coordonare cu Centrul de Sănătate Bubuieci pentru servicii primare;
- ✓ Servicii comunale: salubritate, spații verzi, lucrări stradale, întreținere infrastructură și gestionare a fondului locativ;
- ✓ Managementul deșeurilor în parteneriat cu un operator regional;
- ✓ Infrastructură edilitară: apă, canalizare, iluminat public, rețele tehnice;
- ✓ Servicii funerare: administrarea cimitirelor;
- ✓ Cultură și recreere: bibliotecă, cămin cultural, activități comunitare.

Deși gama de servicii este completă, administrarea lor este afectată de fragmentarea proceselor interne, deoarece:

- ✓ Nu există un compartiment specializat în proiecte și investiții;
- ✓ Inventarierea patrimoniului se realizează cu un număr redus de comisii, insuficient pentru volumul de lucru;
- ✓ O parte semnificativă a fluxurilor administrative funcționează încă pe suport hârtie;
- ✓ Instrumentele de digitalizare sunt utilizate minimal;
- ✓ Urbanismul, cadastrul și gospodăria comunală nu funcționează pe sisteme integrate;
- ✓ Dispeceratele tehnice sunt slab conectate la procesele administrative centrale.

Rezultatul este o administrație care furnizează multe servicii, dar în mod preponderent reactiv, fără mecanisme puternice de planificare, monitorizare sau optimizare.

Complexitatea portofoliului depășește vizibil capacitatea instituțională actuală, ceea ce explică dificultățile în răspunsul rapid la solicitările cetățenilor, în planificarea investițiilor și în coordonarea serviciilor edilitare.

STRUCTURĂ FUNCȚIONALĂ, DAR NEEVOLUATĂ PENTRU STATUTUL REAL AL COMUNEI: LOCALITATE SUBURBANĂ CU CARACTER URBAN

Comuna s-a extins accelerat în ultimul deceniu. Volumul de solicitări, presiunea pe infrastructură, creșterea imobiliară și nevoile sociale depășesc modelul tradițional de administrare rurală.

Structura administrativă actuală nu reflectă:

- ✓ Densitatea populației;
- ✓ Dezvoltarea cartierelor noi
- ✓ Presiunile edilitare constante
- ✓ Nevoia de coordonare urbanism–mediu–infrastructură
- ✓ Cererea pentru servicii digitale și răspuns rapid.

În prezent, administrația de facto gestionează probleme specifice unui mediu urban, dar cu resursele unei comune tradiționale-mediul rural.

CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ ESTE FUNCȚIONALĂ, DAR NECESITĂ EXTINDERE ȘI CONSOLIDARE PENTRU A SUSȚINE DEZVOLTAREA 2026–2030

Primăria Bubuieci are o bază funcțională solidă, resurse implicate și instituții subordonate bine organizate. Totuși, pentru a susține dezvoltarea comunei în următorii ani, este necesară o consolidare strategică a capacității administrative.

Direcțiile de modernizare necesare:

- ✓ Extinderea aparatului administrativ în corespundere cu necesitățile și direcțiile de modernizare a localității (Adaptarea organigramei la profilul urban și la ritmul de dezvoltare al comunei);
- ✓ Introducerea funcțiilor moderne (IT, proiecte, GIS, comunicare/cooperare);
- ✓ Formare profesională continuă;
- ✓ Digitalizarea fluxurilor interne și documentelor (de tipul e-cancelarie/ e-APL);
- ✓ Modernizarea managementului urbanistic;
- ✓ Optimizarea proceselor operaționale prin sisteme integrate.

4.4.2 CAPACITATEA FINANCIARĂ

Capacitatea financiară a Primăriei Bubuieci reprezintă fundamentul funcțional al asigurării dezvoltării locale, determinând posibilitatea comunei de a realiza investiții, de a menține infrastructura publică și de a presta servicii de calitate.

Evoluțiile pozitive din 2024–2025 indică un potențial de creștere, dar necesită modernizarea managementului financiar, și extinderea surselor de venit.

STRUCTURĂ BUGETARĂ STABILĂ, FĂRĂ DATORII, DAR PUTERNIC DEPENDENTĂ DE TRANSFERURI

Comuna Bubuieci dispune de o situație financiară solidă din perspectiva riscurilor: gradul de îndatorare este zero, iar gradul de colectare al taxelor locale se menține la un nivel 80–90%, conform datelor BNS. Această stabilitate oferă comunei predictibilitate financiară și capacitatea de a acoperi cheltuielile operaționale curente. Totuși, structura bugetului arată o dependență semnificativă de transferurile de la bugetul de stat, în special pentru cheltuieli de funcționare și proiecte de infrastructură.

În anul 2024, 54% din veniturile totale provin din transferuri, iar în 2023 proporția a urcat la 75%, ceea ce confirmă o vulnerabilitate structurală: dezvoltarea locală depinde în mare măsură de politici naționale și nu de capacitatea internă a comunei.

Tabelul 5: Structura veniturilor bugetului local 2022-2025

Ani	Venituri totale, mii MDL	Venituri proprii (inclusiv venituri regularizatoare), mii MDL	Transferuri, mii MDL	Grad colectare taxe (%)	Ponderea transferurilor	Ponderea veniturilor proprii
2022	30.300	8.750	21.550	~85	71%	29%
2023	38.568	9.625	28.943	~85	75%	25%
2024	37.110	17.103	20.007	~85	54%	46%
2025	38.824	18.800	20.024	~85	52%	48%

Sursa: Primăria comunei Bubuieci

Evoluția bugetară în ultimii patru ani confirmă această tendință:

- ✓ 2022 – Venituri totale 30,3 mil. lei
- ✓ 2023 – 38,568 mil. lei (25% venituri proprii)
- ✓ 2024 – 37,110 mil. lei (46% venituri proprii)
- ✓ 2025 – 38,824 mil. lei (48% venituri proprii)

Această creștere rapidă a veniturilor proprii în 2024–2025 reprezintă o evoluție remarcabilă și arată un potențial real de consolidare financiară dacă administrația continuă să modernizeze sistemele de taxare, să actualizeze valorile cadastrale și să stimuleze mediul economic local.

VENITURI PROPRII ÎN CREȘTERE, DAR ÎNCĂ SUB NIVELUL COMUNELOR SUBURBANE CU PROFIL SIMILAR

În 2024, comuna Bubuieci a mobilizat 17,103 mil. lei venituri proprii, iar în 2025 acestea au ajuns la 18,8 mil. lei, reprezentând aproape jumătate din buget – o performanță rară pentru APL de nivelul I. Totuși, dacă comparăm bugetele executate a comunei Bubuieci cu alte comune similare după dimensiune din municipiul Chișinău, diferențele sunt semnificative:

- ✓ Trușeni (2024) - 51,1 mln MDL (60% venituri proprii și defalcări de la veniturile regularizatoare)
- ✓ Băcioi (2024) - 54,7 mln MDL (54 % venituri proprii și defalcări de la veniturile regularizatoare) in 2025 bugetul a crescut cu 18% față de anul 2024
- ✓ Bubuieci (2024) - 37,1 mln MDL (48% venituri proprii și defalcări de la veniturile regularizatoare)

Acest decalaj de volum nu este doar o "diferență contabilă" – el reflectă limite structurale: o bază economică insuficient dezvoltată, o pondere mare a populației nedeclarate (care reduce semnificativ transferurile per capita), numărul redus de agenți economici înregistrați local și dependența de piața muncii din Chișinău.

Faptul că Bubuieci reușește să mobilizeze aproape 18 milioane lei venituri proprii este un semnal puternic că localitatea se află pe direcția corectă. Totuși, pentru a ajunge la nivelul suburban tipic și pentru a susține ritmul accelerat al extinderii rezidențiale, sunt necesare măsuri economice și administrative suplimentare: extinderea bazei de impozitare, atragerea de investiții locale, creșterea numărului de agenți economici înregistrați în comună și actualizarea masivă a reședințelor pentru a reflecta populația reală.

Doar prin consolidarea acestor elemente Bubuieci poate depăși actualele constrângeri bugetare și poate susține investițiile necesare în infrastructura rutieră, utilități, educație și servicii comunitare, într-un ritm comparabil cu celelalte suburbii dinamice ale Chișinăului.

CAPACITATE FINANCIARĂ ÎN ÎMBUNĂTĂȚIRE, DAR SUB NIVELUL NECESAR PENTRU O COMUNĂ METROPOLITANĂ AFLATĂ ÎN EXPANSIUNE

Bubuieci dispune de o bază financiară solidă, fără datorii, cu venituri proprii în creștere și cu bugete echilibrate. Totuși, nivelul actual al capacității financiare nu este suficient pentru ritmul și amploarea investițiilor necesare unei localități suburbane în plină dezvoltare.

Direcțiile necesare de consolidare sunt clare:

- ✓ Diversificarea surselor de venit
- ✓ Creșterea accesului la fonduri nerambursabile;
- ✓ Modernizarea sistemelor de taxare și evaluare cadastrală;
- ✓ Dezvoltarea zonelor economice care să genereze veniturile locale;
- ✓ Profesionalizarea planificării financiare și a managementului bugetar.

4.4.3 MANAGEMENTUL PROIECTELOR

Managementul proiectelor în comuna Bubuieci reprezintă un domeniu funcțional, dar aflat încă într-un stadiu de dezvoltare incipientă în raport cu nevoile reale ale localității. Volumul ridicat al proiectelor gestionate demonstrează capacitate operațională, însă lipsa unei structuri specializate și a accesului la finanțări nerambursabile limitează ritmul modernizării infrastructurii. Evaluarea arată că administrația dispune de experiență practică, dar necesită profesionalizare, digitalizare și integrare strategică pentru perioada următoare de planificare 2026–2030.

PORTOFOLIU EXTINS DE PROIECTE, GESTIONAT CU O STRUCTURĂ ADMINISTRATIVĂ NESPECIALIZATĂ

În ultimii cinci ani, Primăria Bubuieci a administrat un portofoliu considerabil, cu 11 proiecte de investiții:

- ✓ 2 proiecte finalizate;

- ✓ 7 în implementare;
- ✓ 2 în proiectare.

Acestea includ modernizarea infrastructurii educaționale, construcția grădiniței din satul Bâc, reabilitarea străzilor locale, lucrări de apă și canalizare, precum și amenajări urbane.

Deși portofoliul este divers și acoperă domenii cheie, toate proiectele sunt gestionate în cadrul structurii existente, fără o Unitate dedicată de Management de Proiecte în cadrul Primăriei, fără manageri dedicați și fără proceduri standardizate. Acest model limitează capacitatea de coordonare, monitorizare și pregătire a proiectelor complexe și crește riscul întârzierilor administrative. În condițiile creșterii accelerate a comunei, volumul actual al proiectelor depășește vizibil resursele disponibile.

DEPENDENTA APROAPE TOTALĂ DE FINANȚAREA INTERNĂ ȘI LIPSA ACCESĂRII FONDURILOR NERAMBURSABILE

Analiza surselor de finanțare arată că proiectele au fost acoperite aproape exclusiv din:

- ✓ Bugetul local
- ✓ Transferuri din bugetul de stat
- ✓ Contribuții ocazionale ale Consiliului Municipal Chișinău
- ✓ Programe guvernamentale

Nu există proiecte implementate cu finanțare nerambursabilă externă (UE, INTERREG, GIZ, SDC, PNUD, USAID, ADA, etc.), deși comuna ar fi eligibilă pentru programe în valoare de milioane de euro. Această absență se explică prin:

- ✓ Lipsa unei unități specializate pentru scrierea și gestionarea proiectelor,
- ✓ Nivel redus de expertiză în documentații tehnice europene,
- ✓ Resurse umane limitate,
- ✓ Inexistența unui portofoliu strategic pregătit pentru finanțare.

Fără acces la fonduri nerambursabile, investițiile locale avansează lent, iar presiunea pe bugetul local rămâne ridicată.

PLANIFICAREA PROIECTELOR ESTE FUNCȚIONALĂ, DAR PREPONDERENT PUNCTUALĂ ȘI FĂRĂ INTEGRARE STRATEGICĂ TERITORIALĂ

Deși proiectele sunt utile și necesare, ele sunt formulate punctual, fără o abordare integrată și fără a face parte dintr-un cadru strategic de prioritizare. Lipsesc:

- ✓ Un Plan multianual de investiții;
- ✓ Un portofoliu de proiecte pregătite ("pipeline") ;
- ✓ Corelarea investițiilor cu PUG actualizat.

Ca urmare, sincronizarea investițiilor este dificilă (ex. străzi reabilitate înainte de intervențiile la apă–canal), iar satele Bâc și Humulești rămân în urma zonei centrale. Managementul proiectelor funcționează bine în contextul intervențiilor individuale, dar nu asigură încă o dezvoltare coerentă și integrată a întregii comune.

MONITORIZARE MINIMALĂ ȘI INSTRUMENTE ADMINISTRATIVE LIMITATE, INSUFICIENTE PENTRU PROIECTE EUROPENE SAU DE ANVERGURĂ

Monitorizarea proiectelor se realizează prin procese-verbale, rapoarte bugetare și vizite în teren, fără indicatori de rezultat sau sisteme digitale. Lipsesc:

- ✓ Indicatori de impact,
- ✓ Monitorizare tehnică bazată pe GIS,
- ✓ Evaluări post-implementare,
- ✓ Evaluări ex-ante
- ✓ Platformă digitală pentru monitorizarea proiectelor.

Abordarea actuală este adecvată pentru proiectele locale mici și medii, dar nu este compatibilă cu cerințele programelor europene. Pentru proiectele majore necesare pentru dezvoltarea locală ulterioară (apă–canalizare, drumuri, urbanism digital, mediu, infrastructură socială, economică), în special în contextul de aderare a Moldovei la UE și accesarea fondurilor de pre-aderare, este necesar un sistem de monitorizare și raportare modern.

4.4.4 DIGITALIZAREA ADMINISTRAȚIEI ȘI SERVICIILOR PUBLICE

Comuna Bubuieci dispune de una dintre cele mai bune acoperiri cu internet din zona suburbană: aproximativ 92% dintre locuințe sunt conectate la fibră optică sau cablu. Acest nivel de penetrare ridicat reprezintă un avantaj semnificativ pentru dezvoltarea de servicii publice digitale și pentru implementarea unor soluții de tip "smart village".

Cu toate acestea, administrația locală utilizează doar într-o măsură redusă această infrastructură. Servicii precum depunerea online a cererilor, programări, notificări digitale, follow-up automat sau formulare electronice sunt încă absente. Comunicarea online se limitează la publicarea deciziilor, anunțurilor și consultărilor pe site-ul primăriei.

Nivelul actual de digitalizare a serviciilor este estimat la 20–40%, sub media altor suburbii precum Trușeni (≈50%) sau Băcioi (≈40%).

PROCESE ADMINISTRATIVE INTERNE PREPONDERENT MANUALE, NEINTEGRATE ȘI DIFICIL DE SCALAT

Majoritatea activităților interne se realizează încă prin fluxuri manuale: registratură pe hârtie, circulație fizică a documentelor, semnături olografe, arhive fizice și comunicare internă informală. Această structură tradițională încetinește considerabil munca, cauzează întârzieri în procesarea solicitărilor și reduce transparența operațională.

În lipsa unui sistem digital intern:

- ✓ Documentele nu pot fi urmărite în timp real,
- ✓ Arhivarea este dificilă,
- ✓ Datele se pierd ușor,
- ✓ Procesarea cererilor este lentă și supraîncărcată,
- ✓ Coordonarea interdepartamentală este fragmentată.

Acest model este caracteristic comunelor rurale mici, nu localităților suburbane cu peste 11.000 locuitori și extindere urbană de tip metropolitan.

Administrația nu dispune de un specialist IT, nici un responsabil de digitalizare. Fără aceste funcții:

- ✓ Nu pot fi implementate sisteme electronice,
- ✓ Nu pot fi securizate datele administrației,
- ✓ Nu pot fi integrate platforme locale cu platformele naționale, chiar dacă la moment locuitorii pot efectua plăți la bugetul local prin platforma națională <https://mpay.gov.md/>.
- ✓ Nu poate fi creat un registru digital al patrimoniului local.

Această lipsă structurală explică întârzierea digitalizării interne și incapacitatea de a moderniza procesele administrative. În lipsa unor competențe IT, orice soluție digitală riscă să rămână neutilizată sau implementată superficial.

SERVICIILE OFERITE ONLINE SUNT FRAGMENTARE, NEINTEGRATE ȘI INSUFICIENTE PENTRU O COMUNĂ DE PESTE 11.000 LOCUITORI

Digitalizarea administrației publice locale se află într-un stadiu incipient, iar instrumentele existente acoperă doar procese de bază, fără a constitui un sistem funcțional, integrat și orientat spre cetățean.

În prezent, primele elemente de modernizare sunt vizibile, însă se limitează la funcții minimale:

- ✓ Transmiterea cererilor prin e-mail,
- ✓ Publicarea actelor administrative,
- ✓ Anunțuri și consultări publice online,
- ✓ Evidența fiscală parțial digitalizată.

În special, lipsesc componentele esențiale ale unui sistem administrativ modern:

- ✓ Portal integrat de servicii publice,
- ✓ Proceduri digitalizate pentru urbanism și autorizări,
- ✓ Sisteme IT pentru managementul sesizărilor sau al investițiilor.

Pentru o comună cu peste 11.000 de locuitori, un profil socio-economic divers și un ritm accelerat de dezvoltare, acest nivel de digitalizare este insuficient. Majoritatea proceselor rămân manuale, consumatoare de timp, expuse erorilor și dependente de prezența fizică a cetățenilor la primărie.

GIS-UL LOCAL ESTE UTILIZAT MINIM, DEȘI COMUNA ARE UN PROFIL ÎN EXPANSIUNE CARE NECESITĂ MONITORIZARE DIGITALĂ CONTINUĂ

GIS-ul local este utilizat minim, deși comuna are un profil urban în expansiune care necesită monitorizare digitală continuă. Gestionarea urbanismului, a cadastrului, a rețelelor edilitare și a lucrărilor de infrastructură presupune utilizarea unor instrumente digitale avansate, în special a sistemelor GIS (Geographic Information Systems). În Bubuieci, acest instrument este folosit doar la nivel de bază, deși realitățile locale cer o abordare mult mai sofisticată.

Administrația gestionează trei localități, un proces continuu de extindere imobiliară, rețele tehnico-edilitare complexe, drumuri locale supuse intervențiilor permanente și zone cu probleme de mediu, iar pe lângă acestea se confruntă cu transformarea treptată a unor terenuri agricole în zone rezidențiale. Într-un asemenea context, o administrație locală nu poate funcționa eficient fără un sistem GIS complet operațional, capabil să ofere date actualizate în timp real și o imagine integrată asupra teritoriului.

Lipsa integrării GIS generează dificultăți serioase în planificarea urbanistică, determină gestionarea fragmentată a rețelelor de apă și canalizare, creează incertitudini privind situația terenurilor și duce la suprapunerea necoordonată a lucrărilor de infrastructură, ceea ce afectează atât costurile, cât și calitatea intervențiilor.

Integrarea deplină a GIS nu reprezintă doar un instrument tehnic, ci o condiție esențială pentru modernizarea urbană, accesarea fondurilor externe și creșterea disciplinei în dezvoltarea teritoriului.

TRANSFORMAREA DIGITALĂ REPREZINTĂ O OPORTUNITATE MAJORĂ PENTRU EFICIENTIZAREA MANAGEMENTULUI PUBLIC, CREȘTEREA TRANSPARENȚEI ȘI ATRAGEREA INVESTIȚIILOR

Pentru o comună suburbană aflată în plină dezvoltare, digitalizarea nu este doar o opțiune modernă, ci o necesitate practică pentru reducerea presiunii administrative și pentru creșterea calității serviciilor publice. Digitalizarea completă a proceselor administrative ar permite:

- ✓ Reducerea timpului de procesare cu 20–30%,
- ✓ Scăderea volumului de muncă manuală,
- ✓ Reducerea costurilor operaționale,
- ✓ Eliminarea erorilor umane în administrarea fiscală, cadastrală sau tehnică,
- ✓ Creșterea transparenței și a participării publice,
- ✓ Facilitarea planificării urbanistice prin instrumente GIS,
- ✓ Crearea unui mediu favorabil investitorilor și antreprenorilor.

TRANSFORMAREA ÎN "SMART VILLAGE" ESTE POSIBILĂ DATORITĂ INFRASTRUCTURII DIGITALE FOARTE BUNE, DAR NECESITĂ INVESTIȚII ȘI PROFESIONALIZARE INTERNĂ

Cu 92% dintre gospodăriile conectate la internet de mare viteză, comuna Bubuieci are un fundament tehnic ideal pentru a deveni una dintre primele localități "SMART" (inteligente) din zona metropolitană Chișinău. Totuși, lipsa digitalizării interne împiedică dezvoltarea unor soluții inteligente precum:

- ✓ Iluminat public inteligent (telegestiune),
- ✓ Senzori pentru apă și canalizare (detectia scurgerilor, monitorizarea debitelor),
- ✓ Monitorizare de mediu (calitatea aerului, zgomot, gunoi),
- ✓ Management digital al traficului și parcarilor,
- ✓ Aplicații mobile pentru sesizări, evenimente și comunicare,
- ✓ Registre digitale pentru patrimoniu, utilități și mobilitate.

Transformarea în "Smart Village" ("Sat Inteligent") nu este un obiectiv tehnologic, ci o necesitate practică pentru administrarea eficientă a unei suburbii în dezvoltare rapidă.

4.4.5 COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

Analiza relevă că, deși Primăria comunei Bubuieci a reușit să construiască în ultimii ani o bază solidă de relații externe, acestea sunt utilizate preponderent la nivel ceremonial și mai puțin ca instrument de atragere a fondurilor nerambursabile sau de transfer de know-how.

Cele opt acorduri existente – majoritatea recente – indică o deschidere instituțională reală și o dorință de colaborare pe termen lung. Totuși, lipsa unei structuri dedicate cooperării externe, absența unei strategii de internaționalizare și capacitatea administrativă redusă fac ca beneficiile acestor parteneriate să fie limitate.

Pentru o comună cu o populație de peste 11 mii de locuitori și un ritm urbanistic intens, extinderea și profesionalizarea cooperării internaționale este esențială pentru creșterea competitivității și accesului la proiecte europene.

Tabelul 6: Acorduri de colaborare și parteneriat cu primării din străinătate

#	UAT	Țara	Tipul parteneriatului	Data semnării / aprobării	Act administrativ	Nota Bene
1	Comuna Oșorhei, județul Bihor	România	Acord de cooperare și înfrățire	30.01.2025	Decizia nr. 1.25/30.01.2025	Cooperare în domeniul administrației locale, educației, schimburi de tineret și proiecte transfrontaliere.
2	Orașul Târgu Ocna, județul Bacău	România	Acord de cooperare și înfrățire	21.08.2024	Decizia nr. 5.9/21.08.2024	Parteneriat pentru dezvoltare locală, turism, cultură și educație civică.
3	Comuna Cumpăna,	România	Acord de cooperare și înfrățire	30.01.2025	Decizia nr. 1.24/30.01.2025	Schimb de bune practici în domeniul economic, educațional și ecologic.

#	UAT	Țara	Tipul parteneriatului	Data semnării / aprobării	Act administrativ	Nota Bene
	Județul Constanța		(„Jurământul înfrățirii”)			
4	Localitatea Solonca, Regiunea Lviv	Ucraina	Acord de parteneriat și cooperare	13.06.2024	Decizia nr. 4.6/13.06.2024	Cooperare culturală, educațională și proiecte transfrontaliere moldo-ucrainene.
5	Comuna Mănăstirea Humorului, județul Suceava	România	Acord de înfrățire și cooperare	29.09.2006	Decizia nr. 9.4/29.09.2006	Cel mai vechi acord de înfrățire; colaborări în domeniul educației și culturii.
6	Comuna Ruginoasa, județul Iași	România	Acord de înfrățire și cooperare	05.12.2011 / 16.01.2012	Decizia nr. 10.1/05.12.2011 și Hotărârea nr. 2/16.01.2012	Parteneriat cultural și educațional; cooperare în proiecte de patrimoniu și tradiții locale.
7	Orașul Târgu Neamț, Județul Neamț	România	Înțelegere de cooperare	08.12.2016	Decizia nr. 7.6/08.12.2016	Colaborare în domeniul turismului, administrației publice și educației.
8			Contract de colaborare	14.12.2016	Decizia nr. 7.5/14.12.2016	Cooperare generală – posibilă completare ulterioară a acordului.

COOPERAREA ESTE PUTERNIC ORIENTATĂ SPRE ROMÂNIA ȘI RĂMÂNE PREPONDERENT FORMALĂ

Comuna Bubuieci are stabilite opt acorduri de cooperare internațională, dintre care patru semnate în 2024–2025, ceea ce indică o activitate recentă intensificată în direcția relațiilor externe.

Cooperarea este însă concentrată în proporție de peste 85% pe localități din România, cu un singur parteneriat în Ucraina.

Deși această orientare asigură apropiere culturală și acces la bune practici administrative, limitează conectarea comunei la rețele europene mai extinse.

Parteneriatele sunt utilizate predominant în scopuri protocolare – vizite, schimburi culturale sau educaționale – fără proiecte comune care să aducă beneficii economice, investiționale sau infrastructurale, limitându-se doar la transferul de expertiză prin schimb de proiecte elaborate.

DIVERSIFICAREA GEOGRAFICĂ LIMITATĂ ȘI PENURIA ONG-URILOR LOCALE REDUC POTENȚIALUL DE INTERNAȚIONALIZARE

Deși baza formală de cooperare este consistentă, aceasta nu s-a transformat în proiecte cu finanțare europeană sau transfrontalieră.

Unele localități partenere din România se află în aria eligibilă pentru programe precum INTERREG NEXT România–Moldova 2021–2027, însă Bubuieci nu a depus până acum proiecte comune. Cauzele principale sunt

lipsa unei unități de proiecte și investiții, insuficiența competențelor administrative pentru pregătirea aplicațiilor și absența unui management activ al relațiilor externe.

În lipsa acestor mecanisme, parteneriatele riscă să rămână doar instrumente de reprezentare simbolică, fără impact asupra dezvoltării infrastructurale, sociale sau economice.

În plus, absența ONG-urilor locale active (fiind un ONG la început de activitate) restrânge posibilitatea comunei de a participa la programe care cer parteneriate cu societatea civilă și care au potențialul de a atrage parteneriate cu organizații din mai multe țări din UE sau parteneriate multiple (de exemplu prin INTERREG EUROPE).

Fără o bază asociativă locală și fără extinderea parteneriatelor spre noi regiuni, potențialul de atragere a finanțărilor externe rămâne sub nivelul necesar pentru ritmul de dezvoltare a localității.

4.5 ECONOMIA LOCALĂ

ECOSISTEM ECONOMIC REZIDENȚIAL, BAZAT PE NAVETISM ȘI DEPENDENȚĂ STRUCTURALĂ DE CHIȘINĂU

Economia comunei Bubuieci funcționează, în esență, ca un ecosistem rezidențial de navetism, profund dependent de piața muncii din municipiul Chișinău.

Structura locală de activități economice este redusă și slab diversificată, fiind dominată de micro-întreprinderi orientate spre servicii de proximitate, fără capacitatea de a genera locuri de muncă într-un volum care să echilibreze fluxurile zilnice de navetă. Din această cauză, majoritatea populației active își desfășoară activitatea în capitală, iar comuna rămâne ancorată într-o funcție economică secundară, orientată aproape exclusiv spre rezidențial.

Modelul economic bazat pe navetism limitează autonomia financiară a comunei, reduce masa critică de afaceri și frânează apariția unor activități economice competitive sau inovative.

În lipsa unor platforme economice dedicate, a unor zone clar definite pentru dezvoltare non-agricolă și a unui mediu investițional structurat, comuna nu reușește să își valorifice pe deplin potențialul demografic și teritorial. Astfel, rolul acesteia în economia municipiului Chișinău rămâne marginal, iar creșterea rezidențială nu este însoțită de o dezvoltare economică proporțională.

ROL PERIFERIC ÎN ECONOMIA METROPOLITANĂ

Deși Bubuieci reprezintă circa 1,5% din populația municipiului Chișinău, contribuția sa la principalii indicatori economici este mult sub acest nivel: doar 0,7% din agenții economici, 0,28% din salariați și 0,2% din cifra de afaceri a întreprinderilor municipale. Această diferență clară între dimensiunea demografică și activitatea economică reflectă o economie locală slab diversificată și cu un impact redus în dinamicele economice ale Chișinăului.

Tabelul 7: Poziționarea comparativă a comunei Bubuieci în raport cu alte UAT suburbane în economia municipiului Chișinău (2023)

UAT sub-urbane	Pondere UAT sub-urbane în indicatorii pe mun. Chișinău			
	Populație	Număr de agenți economici înregistrați	Număr de salariați de agenții economici	Cifra de afaceri a agenților economici
Bubuieci	1,5%	0,7%	0,28%	0,2%
Codru	2,5%	1,7%	1,54%	1,58%
Stăuceni	1,6%	1,3%	1,52%	2,64%
Cricova	1,3%	0,5%	0,6%	0,36%
Băcioi	1,6%	0,6%	0,73%	0,19%
Grătiești	1,0%	0,6%	0,3%	0,31%
Sângera	1,7%	0,6%	0,37%	0,35%
Durlești	3,7%	2,3%	1,24%	0,78%
Trușeni	1,5%	0,6%	0,38%	0,31%
Ciorescu	0,9%	0,5%	0,28%	0,12%
Ghidighici	0,7%	0,3%	0,12%	0,07%
Budești	0,6%	0,2%	0,08%	0,05%
Tohatin	0,6%	0,3%	0,12%	0,08%
Colonița	0,5%	0,3%	0,07%	0,03%
Condrița	0,1%	0,03%	0,01%	0,004%
Vadul lui Vodă	0,6%	0,4%	0,16%	0,1%
Vatra	0,5%	0,4%	0,49%	1,1%

Sursa: Calculările autorilor în baza datelor BNS privind dezvoltarea antreprenorialului (baza de date a rapoartelor financiare a agenților economici)

Comparativ, suburbiile cu o populație apropiată – precum Stăuceni, Băcioi sau Trușeni – prezintă ponderi economice net superioare. Acestea generează între 0,6% și 1,3% din agenții economici și între 0,3% și 1,52% din salariați, ceea ce indică economii mai dinamice și infrastructuri antreprenoriale mai dezvoltate. Prin contrast, Bubuieci valorifică insuficient propriul potențial demografic, rămânând în urma localităților similare din zona metropolitană.

PERFORMANȚA ECONOMICĂ RELATIVĂ: SUB MEDIA SUBURBIILOR

Deși comuna Bubuieci este a 6-a ca mărime dintre cele 18 suburbii ale municipiului Chișinău, nivelul său de activitate economică este semnificativ sub potențialul demografic.

Raportarea principalelor indicatori economici la numărul de locuitori arată că localitatea se situează constant în partea inferioară a clasamentului suburban, ceea ce evidențiază o economie slab dezvoltată și puțin diversificată.

Poziționarea comunei Bubuieci în raport cu celelalte suburbii este următoarea:

- ✓ Densitatea agenților economici – locul 11 din 18 suburbii
- ✓ Numărul de locuri de muncă raportat la populație – locul 14 din 18 suburbii
- ✓ Cifra de afaceri totală per locuitor – locul 11 din 18 suburbii

Comparativ, suburbiile cu o structură demografică similară – precum Codru, Stăuceni, Băcioi sau Trușeni – au construit în ultimul deceniu ecosisteme antreprenoriale relativ mai dinamice, investiții private mai

consistente și o infrastructură economică mai matură. Diferențele de performanță sunt accentuate atât la nivelul densității afacerilor, cât și al volumului de activitate economică generat pe cap de locuitor.

Acest contrast scoate în evidență faptul că Bubuieci prezintă un decalaj structural între potențialul său demografic și performanța economică realizată.

Cauzele acestui decalaj sunt legate de atractivitatea redusă pentru investiții, de lipsa unor funcții economice locale clar conturate și de o infrastructură de afaceri insuficient dezvoltată, care nu reușește să susțină apariția unor poli economici competitivi sau să stimuleze inițiative antreprenoriale la nivelul așteptat pentru o suburbie de această dimensiune.

CAPACITATEA FISCALĂ: UNA DINTRE CELE MAI REDUSE DIN MUNICIPIUL CHIȘINĂU

Nivelul capacității fiscale a comunei Bubuieci – măsurat prin volumul impozitului pe venit pe persoane fizice raportat la numărul de locuitori – confirmă tendințele de sub-performanță economică identificate anterior. Indicatorul evidențiază o bază economico-fiscală foarte slabă, insuficientă pentru a susține investițiile publice necesare unei dezvoltări moderne.

Tabelul 8: Nivelul comparativ al capacității fiscale în localitățile-suburbii ale municipiului Chișinău (2024)

UAT sub-urbane	Capacitatea fiscală 2024	
	MDL/locuitor	% față de media pe mun. Chișinău
Bubuieci	1027,5	11,7%
Condița	496,1	5,6%
Cruzești	745,3	8,5%
Tohatin	1098,6	12,5%
Budești	1174,2	13,3%
Colonița	1522,8	17,3%
Grătiești	1633,4	18,5%
Sângera	1722,7	19,5%
Trușeni	1862,4	21,1%
Ghidighici	1873,6	21,2%
Durlești	2056,8	23,3%
Ciorescu	2143,2	24,3%
Băcioi	2396,6	27,2%
Cricova	3079,1	34,9%
Codru	3198,1	36,3%
Vadu lui Voda	3616,4	41,0%
Stăuceni	5576,5	63,2%
Vatra	6502,1	73,7%
Media pe mun. Chișinău	8816,8	100,0%

Sursa: Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

Poziționarea comunei în ierarhia suburbană este următoarea (pentru anul 2024):

- ☑ Locul 16 din 18 suburbii după nivelul impozitului pe venit per locuitor

- ✓ 1.027 MDL/locuitor, echivalentul a doar 11,7% din media municipiului Chișinău
- ✓ Valori inferioare sunt înregistrate doar în Condrița și Cruzești

Prin contrast, suburbii dinamice precum Stăuceni (63% din media municipiului) și Vatra (73,7%) au reușit să dezvolte baze economico-fiscale mult mai solide, generate de activități economice stabile și de o atractivitate crescută pentru investiții.

Diferențele arată că Bubuieci încă nu a reușit să transforme potențialul demografic în venituri locale, ceea ce limitează capacitatea administrației de a finanța infrastructura și serviciile publice.

În ansamblu, capacitatea fiscală scăzută menține comuna într-o poziție de vulnerabilitate financiară.

Resursele publice reduse împiedică implementarea unor proiecte structurale, iar lipsa investițiilor inhibă, la rândul ei, dezvoltarea economică, creând un cerc vicios al stagnării – o problemă tipică pentru localitățile cu economie slab diversificată și dependente de piața muncii din capitală. Evident, această situație generează un cerc vicios al stagnării:

- ✓ Investițiile publice insuficiente frânează dezvoltarea economiei locale
- ✓ Economia locală slab diversificată nu produce suficiente venituri fiscale
- ✓ Lipsa resurselor financiare limitează proiectele structurale necesare pentru atragerea investițiilor private

STRUCTURA FORȚEI DE MUNCĂ: UN DECALAJ MAJOR ÎNTRE POPULAȚIA ACTIVĂ ȘI LOCURILE DE MUNCĂ LOCALE

Capacitatea locală de a genera locuri de muncă este încă redusă, acoperind aproximativ 20% din necesarul real al populației ocupate, ceea ce plasează comuna într-o poziție economică periferică în cadrul zonei metropolitane.

În prezent, economia locală a comunei Bubuieci nu reușește să absoarbă decât o mică parte din populația activă.

Deși în comună sunt aproximativ 7,800 de persoane apte de muncă, numai o fracțiune lucrează efectiv în interiorul localității, ceea ce indică o capacitate economică limitată și o diversificare scăzută a activităților comerciale și productive. Datele cheie ale structurii ocupării arată cu claritate acest dezechilibru:

- ✓ Doar aproximativ 1,200 de persoane sunt angajate în economia locală, dintre care circa 950 sunt salariați, iar aproximativ 250 sunt antreprenori sau fondatori ai unor întreprinderi. Aceasta înseamnă că economia comunei generează intern un volum relativ mic de oportunități de angajare, insuficient pentru dimensiunea populației active.
- ✓ Analiza pe baza datelor municipiului Chișinău arată că aproximativ 4,500 de locuitori ai comunei Bubuieci sunt activi în câmpul muncii. Prin urmare, cel puțin 3-3,5 mii de persoane fac zilnic naveta către Chișinău. Rezultă că peste 70% dintre persoanele ocupate depind direct de piața muncii urbană, ceea ce evidențiază un model economic în care localitatea funcționează predominant ca furnizor de forță de muncă pentru capitală.

Această situație este într-o anumită măsură caracteristică tuturor localităților peri urbane ale municipiului Chișinău, unde navetismul este un fenomen obișnuit.

Totuși, în cazul comunei Bubuieci, dependența de piața muncii din Chișinău este considerabil mai accentuată decât media suburbiei.

Localitatea se distinge printr-o activitate economică internă modestă și printr-o capacitate redusă de a reține și valorifica forța de muncă locală, ceea ce o plasează printre cele mai puțin dinamice și mai puțin autonome economic suburbii ale municipiului.

STRUCTURA ECONOMICĂ LOCALĂ: ECONOMIE FRAGMENTATĂ, DOMINATĂ DE MICROÎNTRINDERI

Structura economică a comunei Bubuieci cuprinde peste 250 de agenți economici înregistrați, însă doar aproximativ 90 activează real, ceea ce denotă un nivel redus de activitate efectivă și o formalizare economică modestă.

Profilul sectorial este dominat de întreprinderi din comerț (en-gros și en detail), alimentație publică, servicii de transport, câteva activități industriale la scară mică, precum și diverse microîntreprinderi din domeniul serviciilor și al producției artisanale.

Majoritatea companiilor sunt microîntreprinderi cu 1–9 angajați, dintre care un număr considerabil funcționează cu 1–3 salariați.

Doar 15 întreprinderi depășesc pragul de 9 angajați, incluzând două întreprinderi mijlocii (100–150 angajați) și șapte întreprinderi mici (15–50 angajați). Această distribuție structurală, caracterizată prin dispersie și absența companiilor mari, confirmă existența unei economii subdezvoltate, fragmentate și lipsite de lanțuri valorice locale.

PRINCIPALII AGENȚI ECONOMICI: ECONOMIE FĂRĂ SPECIALIZARE DOMINANTĂ ȘI FĂRĂ EFECTE DE MULTIPLICATOARE

Structura economică a comunei Bubuieci – dominată de microîntreprinderi, activități dispersate și câteva companii mijlocii orientate în afara localității – evidențiază existența unei economii slab conturate, fără specializări sectoriale și fără capacitatea de a dezvolta lanțuri valorice locale. Lipsa masei critice de agenți economici complementari, fragmentarea structurii de producție și orientarea preponderent externă a firmelor limitează competitivitatea comunei și contribuția sa la economia metropolitană, menținând localitatea într-un profil economic modest și cu potențial redus de multiplicare

Analiza celor mai importanți agenți economici relevă o economie eterogenă, cu activități desfășurate independent, fără conexiuni funcționale între ele. Principalele domenii sunt transportul de pasageri și mărfuri, comerțul cu amănuntul, alimentația publică, producerea materialelor de construcție, colectarea fierului uzat, servicii auto și producția de mobilă.

Cel mai mare angajator local este „Trans-Solutions” SRL, o companie specializată în servicii de transport de pasageri (taxi), care operează la nivelul întregului municipiu Chișinău și are între 120 și 150 de angajați. Faptul

că această întreprindere este înregistrată juridic în comuna Bubuieci, deși desfășoară activitatea pe întreg teritoriul municipiului, reprezintă un exemplu clar al potențialului pe care îl are Bubuieci: poziționarea în proximitatea Chișinăului poate fi valorificată pentru a atrage înregistrarea juridică a companiilor din comerț și servicii, ceea ce ar crește baza fiscală locală și ar genera oportunități economice suplimentare pentru comunitate.

Alți agenți economici relevanți prin numărul de angajați și volumul activității includ:

- ✓ "Loredan Trans" SRL – transport mărfuri (≈ 80 salariați)
- ✓ "Rodital Lux" SRL – producere detergenți și produse chimice (≈ 50 salariați)
- ✓ "Ilandro Trans" SRL – transport mărfuri (≈ 40 salariați)
- ✓ "New Metal Construct" SRL – colectare și comerț fier uzat (≈ 30 angajați)
- ✓ "Moltretail Group" SRL – comerț (≈ 30 salariați)
- ✓ "Danvlador" SRL – producere materiale de construcție (≈ 20 salariați)
- ✓ "Agrement Ciocîrlia" SRL – restaurant și servicii HoReCa (≈ 20 salariați)
- ✓ "Baydoi" SRL – comerț cu îmbrăcăminte (≈ 20 angajați)
- ✓ "BSW Tech" SRL – dezvoltare software la comandă (≈ 15 angajați; singura firmă IT cu profil tehnologic avansat din comună)
- ✓ "AGP Management" SRL – activități comerciale și suport pentru afaceri (≈ 15 salariați)
- ✓ "TOP Tuning" SRL – servicii auto specializate (≈ 15 salariați)
- ✓ "Icira Plast" SRL – producere mobilă (≈ 10 salariați)

Aceste companii, deși relevante ca volum al activității sau ca număr de angajați, operează izolat, fără a forma concentrații sectoriale, fără sinergii locale și fără potențial de clusterizare. Această lipsă de integrare reduce capacitatea economiei locale de a genera efecte multiplicatoare și de a construi avantaje competitive teritoriale.

SECTORUL AGRICOL: ORIENTARE PREDOMINANT EXTENSIVĂ, CU PUȚINE INIȚIATIVE DE PROCESARE

Sectorul agricol al comunei Bubuieci este format din aproximativ 40 gospodării țărănești și asociații agricole – care exploatează în total circa 1,800 ha de teren agricol situat în extravilan. Aceste suprafețe includ atât terenuri private, cât și terenuri publice (arendate), fiind orientate preponderent spre cultivarea culturilor primare.

Modelul de funcționare al agriculturii locale este dominat de micro-exploatații familiale, cu un număr redus de angajați și cu o formalizare parțială a activităților economice.

Nivelul redus de capitalizare, lipsa mecanizării avansate și dificultatea accesării finanțării limitează semnificativ productivitatea și capacitatea de modernizare. Majoritatea producției este orientată spre consum propriu, comercializare în piețe locale sau contracte mici, ceea ce menține sectorul într-o zonă cu valoare adăugată scăzută.

În privința procesării, inițiativele sunt puține, însă există câteva exemple pozitive, precum ICS „Betti Four”, o întreprindere cu capital străin specializată în procesarea și ambalarea legumelor pentru rețele comerciale și HoReCa. Astfel de activități demonstrează potențialul local pentru dezvoltarea unei nișe de agro-procesare, însă la acest moment nu există un ecosistem extins care să permită formarea unor lanțuri valorice locale competitive.

Per ansamblu, sectorul agricol rămâne extensiv, fragmentat și cu investiții reduse, neavând încă rolul unui motor economic al comunei. Totuși, prin conversia treptată a unor terenuri agricole situate în proximitatea infrastructurii rutiere și utilitare, există potențial pentru dezvoltare de hub-uri agroindustriale: de logistică agricolă, depozitare, procesare și servicii conexe — direcții care pot contribui la diversificarea economică a comunei Bubuieci pe termen mediu.

STĂLPII INDUSTRIEI LOCALE: IMPACT MODERAT, DAR CU POTENȚIAL REAL DE SCALARE

În comuna Bubuieci activează două companii industriale reprezentative cu potențial real de creștere: „Rodital Lux” SRL și „Danvlador” SRL. Ele reprezintă segmentul manufacturier al localității și constituie principalele repere ale industriei locale într-o economie dominată altfel de servicii și comerț de mică amploare.

„Rodital Lux” SRL - producător de detergenți și soluții chimice de uz casnic sub marca „DEMO”, este cel mai mare agent industrial din comună. Compania operează de peste 20 de ani, menținând o activitate stabilă și un portofoliu constant de clienți în rețele comerciale și HoReCa. Performanțele financiare din ultimii ani confirmă o poziție consolidată: venituri anuale între 49–70 milioane MDL, profit net între 120 mii și 2,46 milioane MDL, și o echipă constantă de 45–52 angajați (2021–2024). Aceste rezultate indică o întreprindere matură, cu procese bine definite și cu capacitate de adaptare la cerințele pieței regionale.

„Danvlador” SRL - producător local de materiale pentru construcții (amestecuri uscate „fortan”, elemente pe bază de beton, pietre de zid), completează nucleul industrial al comunei. În perioada 2021–2024, compania a raportat venituri stabile între 15–19 milioane MDL, profit net între 82 mii și 990 mii MDL, și o forță de muncă de 16–23 angajați. Prin natura activității și stabilitatea cererii din sectorul construcțiilor, „Danvlador” are potențial de extindere și diversificare, inclusiv prin modernizarea proceselor de producție și extinderea capacității logistice.

În ansamblu, aceste două companii funcționează ca pilonii industriei locale, reprezentând principalul segment al economiei comunei Bubuieci care are perspective potențiale de scalare. Deși sunt integrate în lanțuri valorice regionale și nu generează sinergii locale semnificative, prezența lor oferă comunei un nucleu industrial definit, care poate constitui baza pentru viitoare investiții, parteneriate sau inițiative de dezvoltare economică orientate spre producție și procesare.

INVESTIȚII STRĂINE: PREZENȚĂ MODESTĂ, IMPACT ECONOMIC REDUS

Participarea capitalului străin în economia comunei Bubuieci este limitată la trei agenți economici – IM „Morello Mobilă”, ICS „AFC EuroInvestments” și ICS „Betti Four” – toate întreprinderi de dimensiuni mici, orientate predominant către nișe de producție sau servicii specializate.

Deși activitatea lor contribuie la diversificarea moderată a bazei economice, impactul asupra economiei locale rămâne redus, atât prin numărul mic de angajați, cât și prin volumul modest al cifrei de afaceri. Absența investițiilor străine de amploare reflectă atractivitatea economică scăzută a localității și limitează posibilitatea formării unor lanțuri valorice competitive sau a unor inițiative industriale cu efect multiplicator.

ATRACTIVITATEA INVESTIȚIONALĂ: POTENȚIALĂ PLATFORMĂ METROPOLITANĂ PENTRU DEZVOLTARE INDUSTRIALĂ ȘI LOGISTICĂ

Comuna Bubuieci dispune de un potențial investițional robust, în mod special pentru activități industriale, logistice și de producție ușoară, datorită combinației rare dintre amplasare, terenuri disponibile și acces imediat la infrastructura industrială a capitalei. Chiar dacă localitatea nu se află pe un coridor economic național — aspect care limitează atractivitatea pentru retail de mari dimensiuni sau clădiri de birouri — poziționarea sa este aproape ideală pentru funcțiuni industriale. Accesul principal spre comună se realizează direct de pe strada Industrială a municipiului Chișinău, plasând Bubuieci în proximitatea imediată a uneia dintre cele mai mari platforme economice urbane.

Un avantaj strategic major este volumul considerabil al terenurilor publice disponibile. Din totalul de 2.756,53 ha ale localității, aproximativ 751 ha (~25%) sunt în proprietatea APL — o proporție foarte mare la nivel suburban. Dintre acestea, cel puțin 50 ha reprezintă terenuri greenfield, compacte, fără sarcini, cu acces rapid la utilități și potrivite pentru dezvoltarea de platforme industriale, hale de producție, depozite sau parcuri logistice. În plus, comuna dispune și de un imobil care poate fi utilizat în parteneriate public–private pentru funcțiuni economice.

Suprafața agricolă totală de 1.826 ha — amplasate în imediata proximitate cu orașul Chișinău — creează oportunități suplimentare în agro-procesare, logistică agricolă și conversii treptate către activități economice orientate spre producția agro-alimentară pentru consumul capitalei și/ sau export. Principalul atu competitiv al comunei este proximitatea sa imediată (2–3 km) față de zonele industriale Ciocana și Botanica din municipiul Chișinău, oferind investitorilor acces direct la:

- ✓ Infrastructură industrială (electricitate, gaze)
- ✓ Rețele urbane de apă, canalizare și epurare
- ✓ Rute logistice majore (proximitate față de traseul Chișinău–Odessa și viitoarea centură a Chișinăului).

Această poziționare reduce semnificativ costurile de conectare și operare, făcând din Bubuieci o locație optimă pentru companiile care doresc să își extindă activitățile în producție, logistică, depozitare sau servicii tehnice.

Totuși, cea mai mare oportunitate economică a comunei o constituie dezvoltarea unei zone industriale pe cele 50 ha de terenuri greenfield, care poate atrage investiții în domenii precum producția ușoară, transport, construcții, servicii auto, depozitare sau agro-procesare. O astfel de platformă are un potențial estimat de minimum 5.000 de locuri de muncă pe termen mediu, putând transforma Bubuieci într-un pol industrial emergent al zonei metropolitane și crescând baza fiscală locală cu 10–15% într-un interval relativ scurt. Prin combinarea terenurilor publice, a accesului imediat la infrastructura industrială a Chișinăului și a poziționării strategice, comuna Bubuieci se conturează ca una dintre cele mai atractive și competitive locații pentru investiții private și internaționale din întreaga regiune metropolitană.

4.6 UTILITĂȚI PUBLICE

4.6.1 ALIMENTARE CU APĂ ȘI CANALIZARE

Comuna Bubuieci este asigurată cu servicii centralizate de alimentare cu apă și canalizare, însă cu particularități structurale importante între localități. Satele Bubuieci și Bâc sunt conectate la rețeaua regională (municipală) și deservite de operatorul regional „Apă-Canal Chișinău”, beneficiind de infrastructură integrată pentru ambele servicii. În schimb, satul Humulești este alimentat printr-un sistem local autonom, bazat pe captarea apei din surse subterane, și nu dispune încă de o rețea publică de canalizare.

Tabelul 9: Situația generală a serviciilor centralizate de apă și canalizare în localitățile comunei (2025)

Localitate	Operator apeduct	Operator canalizare	Grad acoperire alimentare cu apă (%)	Grad acoperire canalizare (%)	Nota Bene
Bubuieci	Apă-Canal Chișinău	Apă-Canal Chișinău	≈97%	≈79–82%	Infrastructură dezvoltată Periferii fără canalizare
Bâc	Apă-Canal Chișinău		≈100%	-	Apă complet acoperită Inițiere sistem de canalizare
Humulești	Sistem local autonom (sondă)		≈69%	-	Neintegrată în sistemul metropolitan de alimentare cu apă Fără rețea publică de canalizare

Sursa: Primăria com. Bubuieci

Această diferențiere structurală afectează uniformitatea serviciilor publice la nivelul comunei și limitează dezvoltarea urbanistică în zonele cu deficiențe. Creșterea rapidă a fondului locativ în Bubuieci și Bâc, impun investiții urgente și coordonate pentru a menține calitatea serviciilor și pentru a evita presiuni suplimentare asupra infrastructurii existente.

SISTEMUL CENTRALIZAT DE ALIMENTARE CU APĂ

Situația rețelelor de alimentare cu apă diferă între localitățile comunei, în funcție de modul de conectare și de starea infrastructurii. Satele Bubuieci și Bâc sunt deservite de operatorul regional „Apă-Canal Chișinău”, dispun de rețele centralizate extinse și de un grad ridicat de acoperire, în timp ce satul Humulești utilizează un sistem local autonom, bazat pe o sondă arteziană.

Tabelul 10: Structura tehnică a rețelelor de alimentare cu apă (2025)

Indicator	Bubuieci	Bâc	Humulești	Total comună
Lungime rețea apă (km)	≈45 km	≈15km	≈2 km	≈62 km
Material predominant	PEHD, oțel (segmente vechi)	PEHD	PE, oțel	PEHD + oțel
Segmente deteriorate (km)	≈6–7 km	≈1,5–2 km	≈0,3 km	≈10 km
Gospodării conectate la apă (număr)	≈3,150	≈450	≈55	≈3,700
Grad acoperire apă (%)	≈97–98%	≈100%	≈69%	≈97% (nivel comună)

Sursa: Primăria comunei Bubuieci

În total, comuna dispune de aproximativ 62 km de rețele de apă, majoritatea din PEHD, dar cu segmente din oțel care necesită reabilitare. Diferențele de capacitate și presiune se reflectă în gradul neuniform de acoperire, semnificativ mai redus în Humulești.

BUBUIECI – SISTEM DEZVOLTAT DE APEDUCT, DAR CU SEGMENTE VECHI VULNERABILE

Satul Bubuieci dispune de cel mai dezvoltat sistem de alimentare cu apă din comună, fiind aproape integral conectată la rețeaua regională operată de S.A. „Apă-Canal Chișinău”. Aproximativ 3,700 de gospodării beneficiază de servicii centralizate, ceea ce reprezintă un grad de acoperire de aproximativ 97–98%.

Rețeaua a fost construită în principal între 2007 și 2012, cu extinderi punctuale după anul 2020, fiind realizată în proporție majoritară din țevi din polietilenă de înaltă densitate (PEHD).

În zona centrală și pe câteva străzi vechi, mai există însă tronsoane din oțel care prezintă uzură, coroziune și pierderi de presiune, motiv pentru care aproximativ 6–7 km din rețea necesită reabilitare completă. Presiunea apei este stabilă datorită interconectării cu rețeaua Chișinăului prin sectoarele Ciocana și Botanica, iar calitatea apei se conformează standardelor MD-ST 02-04:2013, rezultatele fiind publicate lunar de operatorul regional. Totuși, anumite zone periferice, în special stradela 3 Ștefan cel Mare și Sfânt, nu sunt încă conectate la rețeaua publică, ceea ce constituie o limitare pentru dezvoltarea rezidențială în proximitate.

BÂC – ACOPERIRE COMPLETĂ CU APEDUCTE, DAR CU PRESIUNE VARIABILĂ

Satul Bâc este complet interconectat la rețeaua centralizată, gradul de acoperire fiind de 100%. Rețeaua de apă însumează aproximativ 15–16 km, fiind formată preponderent din țevi PEHD instalate în ultimii 15 ani.

Calitatea serviciului este bună, însă presiunea variază în anumite perioade ale zilei, în special în zonele cu relief denivelat și în punctele terminale ale rețelei.

Această situație este cauzată de dimensiunile reduse ale conductelor construite în anii 2007–2010 și de creșterea numărului de locuitori în ultimul deceniu. Extinderea rețelelor este necesară pe străzile noi, unde dezvoltatorii imobiliari au avansat rapid, în timp ce infrastructura publică a rămas în urmă. Estimările arată că, în următorii 5 ani, va fi necesară extinderea apeductului cu cel puțin 1,5–2 km pentru a acoperi integral noile zone rezidențiale și pentru a evita suprasolicitarea tronsoanelor existente.

ALIMENTAREA CU APĂ ÎN HUMULEȘTI – PUNCTUL CRITIC AL COMUNEI

Satul Humulești reprezintă principalul punct vulnerabil al comunei în ceea ce privește alimentarea cu apă. Localitatea funcționează printr-un sistem autonom, alimentat dintr-o sondă arteziană construită în 2003 și reabilitată parțial.

Rețeaua are o lungime totală de aproximativ 2 km și asigură alimentarea a circa 60 de gospodării, ceea ce reprezintă aproximativ circa 60% din necesarul local. Debitul și presiunea sunt limitate, iar sistemul nu este interconectat cu rețeaua regională.

Transferul sistemului către operatorul regional "Apă-Canal Chișinău" a fost aprobat de Consiliul Local în 2021, însă procesul nu a fost finalizat. Această situație limitează atât siguranța serviciului, cât și potențialul de dezvoltare al zonei.

Tabelul 11: Principalele zone cu necesități de acoperire cu servicii de apeduct (2025)

Localitate	Străzi / zone prioritare	Impact asupra dezvoltării
Bubuieci	Stradela 3 Ștefan cel Mare și Sfânt	Limitarea dezvoltării rezidențiale pe segmentul neconectat
Humulești	Străzi secundare și loturi dispersate	Acces limitat la apă centralizată; presiune redusă
Bâc	Noile cartiere rezidențiale	Limitarea dezvoltării rezidențiale

Sursa: Primăria comunei Bubuieci

SISTEMUL CENTRALIZAT DE CANALIZARE:

Situația rețelelor de canalizare diferă semnificativ între localitățile comunei, în funcție de gradul de dezvoltare și de extinderea infrastructurii existente.

Bubuieci și Bâc sunt deservite de un sistem centralizat, cu niveluri diferite de acoperire și zone periferice neconectate, în timp ce Humulești nu dispune de rețea publică și utilizează exclusiv sisteme individuale.

La nivelul comunei, rețeaua însumează aproximativ 45 km, cu segmente vechi ce necesită reabilitare și cu necesități clare de extindere pentru asigurarea conformității sanitare și a dezvoltării urbanistice.

Tabelul 12: Situația rețelelor de canalizare în localitățile comunei Bubuieci (2025)

Localitate	Lungime rețea canalizare (km)	Gospodării conectate	Grad acoperire canalizare (%)	Segmente vechi (azbociment)	Nota Bene
Bubuieci	≈35 km	≈2.500	≈79–82%	≈1,5–2 km	Zone periferice neacoperite Necesită extinderi
Bâc	≈10 km inițiat proces de construcție	≈500 planificate pentru conectare	0	0	Cartiere noi în extindere Rețea inexistentă la moment
Humulești	0	0	0	0	Fără rețea publică Utilizare fose septice individuale

Sursa: Primăria comunei Bubuieci

BUBUIECI – CEA MAI EXTINSĂ REȚEA DE CANALIZARE, DAR CU ZONE CRITICE

Rețeaua de canalizare din satul Bubuieci este cea mai extinsă din comună, însumând aproximativ 35 km. Circa 2.500 de gospodării sunt conectate la sistemul centralizat, ceea ce corespunde unui grad de acoperire de aproximativ 79–82%.

Rețelele construite înainte de anul 2007 includ aproximativ 1,5–2 km de conducte din azbociment, aflate într-o stare avansată de uzură și care necesită înlocuire.

Zone periferice precum Popov, Sfânta Maria, Miorița, Eugen Doga, Izvoarelor, Toamnei, Cotul Morii și părți din Lemnarilor și Pietrarilor nu dispun încă de rețea publică de canalizare.

Lipsa canalizării în aceste zone limitează autorizarea noilor proiecte de construcție și poate conduce la utilizarea unor sisteme individuale improvizate, cu potențial impact asupra solului și apelor subterane.

BÂC – REȚEA MODERNĂ DE CANALIZARE, DAR INCOMPLETE

Rețeaua de canalizare din satul Bâc este inițiată dar nu este funcțională. Rețeaua inițiată însumează circa 10 km, fiind planificată în principal din materiale moderne (PE), cu un nivel tehnic adecvat. Totuși, în lipsa planificării unor extinderi suplimentare, presiunea asupra infrastructurii în construcție va crește, în special în zonele noi.

HUMULEȘTI – VULNERABILITATE MAJORĂ

Satul Humulești nu dispune de niciun sistem public de canalizare. Toate gospodăriile utilizează fose septice individuale, multe dintre ele neconforme cu standardele actuale. Având în vedere proximitatea pârâului Bâc și pânza freatică redusă, lipsa rețelei de canalizare implică un risc sanitar și ecologic ridicat. În special numărul foarte mic de gospodării potențiale de a se conecta la un sistem de canalizare (circa 80 gospodării) limitează proiectarea și construcția unui sistem centralizat.

Planificarea urbanistică a localității este sever limitată de această situație, întrucât dezvoltarea rezidențială de densitate medie sau mare fără canalizare publică nu poate fi autorizată.

Tabelul 13: Principalele zone cu necesități de acoperire cu servicii de canalizare (2025)

Localitate	Străzi / zone prioritare	Impact asupra dezvoltării
Bubuieci	Popov, Sfânta Maria, Miorița, Eugen Doga, Izvoarelor, Toamnei, Cotul Morii, Lemnarilor (parțial), Pietrarilor (parțial)	Utilizare de sisteme individuale Blocaje în autorizarea construcțiilor
Bâc	Întreaga localitate	Necesitatea racordării pentru a asigura dezvoltarea echilibrată
Humulești	Întreaga localitate	Imposibilitatea dezvoltării rezidențiale medii/înalte fără rețea publică

Sursa: Primăria com. Bubuieci

ZONE VULNERABILE ȘI INTERVENȚII PRIORITARE PENTRU ECHILIBRARE TERITORIALĂ

La nivelul comunei, necesitățile prioritare includ reabilitarea celor aproximativ 10 km de conducte uzate din sistemul de alimentare cu apă, înlocuirea celor circa 2 km de rețea veche de canalizare din azbociment, precum și extinderea rețelelor în zonele neacoperite.

Satul Humulești reprezintă prioritatea absolută, fiind necesară atât interconectarea la sistemul regional de apeduct, cât și crearea unei rețele noi de canalizare cu o lungime estimată la 6–7 km.

În satele Bâc și Bubuieci, extinderile trebuie corelate cu Planul Urbanistic în vigoare (care însă necesită ajustare, reieșind din schimbările demografice), pentru a acoperi noile zone rezidențiale. Creșterea continuă a fondului locativ – un maxim de 200 de locuințe noi anual – impune o planificare integrată a infrastructurii edilitare și adaptarea capacității rețelelor la cererea viitoare.

Pentru a menține un nivel uniform al serviciilor, este necesară o abordare integrată de investiții la nivelul întregii comune și o accelerare a proceselor administrative de transfer, modernizare și extindere.

Tabelul 14: Necesități prioritare de investiții (orizont 2026–2030)

Componentă	Necesitate estimată	Localități prioritare	Nota Bene
Reabilitare rețele de apă	≈10 km	Bubuieci, Bâc	Conducte vechi din oțel Pierderi, coroziune, presiune neuniformă
Reabilitare rețele de canalizare	≈2 km	Bubuieci	Conducte din azbociment degradat Risc de infiltrații și avarii
Extindere rețele de apă	≈2–3 km	Humulești, Bubuieci	Acoperirea străzilor neconectate și integrarea Humulești în sistemul metropolitan
Extindere rețele de canalizare	≈4–5 km+ 10 km în implementare în Bâc	Bubuieci, Bâc	Eliminarea zonelor neacoperite, deservirea cartierelor noi
Creare rețea de canalizare	≈6–7 km	Humulești	Lipsă totală rețea Risc sanitar și ecologic ridicat
Conectare gospodării noi la servicii	≈400–600 gospodării	Toate localitățile	Creșterea fondului locativ cu aproximativ +200 locuințe/an

Sursa: Primăria comunei Bubuieci

4.6.2 ILUMINAT PUBLIC

Infrastructura de iluminat public din comuna Bubuieci reprezintă unul dintre cele mai consolidate sisteme existente la nivel suburban în jurul municipiului Chișinău.

ACOPERIRE APROAPE INTEGRALĂ CU ILUMINAT PUBLIC, DAR MODERNIZARE LENTĂ

Rețeaua acoperă aproape integral infrastructura rutieră a localității, respectiv aproximativ 62 km din totalul celor 63 km de străzi existente, ceea ce echivalează cu o acoperire de 98–100%. Însă corpurile de iluminat sunt instalate în mare parte peste un pilon, calitatea iluminatului fiind sub prevederile normative.

Această performanță privind acoperirea, se datorează investițiilor realizate în ultimul deceniu, culminând cu finalizarea extinderilor în anul 2023, când au fost iluminate stradelele Ștefan cel Mare nr. 1, 2 și 3, completând astfel ultimele zone rămase neiluminate.

Tabelul 15: Indicatori tehnici principali – Iluminat public (2025)

Indicator	Valoare	Nota Bene
Lungime totală străzi	63 km	Total infrastructură rutieră
Lungime iluminată	62 km	Acoperire 98%
Proporție corpuri LED	~10%	Modernizări abia începute
Operator tehnic	ÎMREI "Lumteh"	Decizii 2021 și 2023
Extinderi realizate	Stradelele Ștefan cel Mare (1–3)	Finalizare acoperire integrală
Modernizări 2024–2025	Grigore Vieru (100%), Ștefan cel Mare (parțial)	Înlocuiri cu LED

Sursa: Primăria comunei Bubuieci

Calitatea infrastructurii este în general bună, iar sistemul funcționează stabil. Totuși, standardele tehnologice ale corpurilor de iluminat sunt neuniforme, majoritatea instalațiilor fiind încă bazate pe corpuri de tip sodiu

sau mercur. Acestea au un consum ridicat, un flux luminos variabil și un ciclu de viață mult mai scurt decât tehnologiile moderne.

Modernizările începute în perioada 2024–2025 au vizat în principal înlocuirea acestor corpuri cu iluminat LED, acțiune inițiată punctual: pe strada Grigore Vieru s-a realizat o modernizare completă, iar pe strada Ștefan cel Mare și Sfânt modernizarea a fost doar parțială. Chiar dacă acestea marchează începutul unui proces de tranziție tehnologică, ponderea LED-urilor la nivelul comunei rămâne foarte redusă, în jur de 10%, ceea ce arată că sistemul este încă dominat de tehnologii cu eficiență energetică scăzută și necesități de mentenanță ridicate.

ADMINISTRARE EXTERNĂ: STABILITATE OPERAȚIONALĂ, DAR CONTROL LOCAL LIMITAT

Administrarea rețelelor de iluminat este realizată de ÎMREI „Lumteh”, operatorul tehnic al municipiului Chișinău, în baza deciziilor Consiliului Local Bubuieci nr. 7.4/2021 și nr. 1.14/2023, prin care infrastructura comunală a fost transferată în gestiunea municipală. Această externalizare a administrării a generat două efecte majore.

Primul efect este pozitiv: comuna beneficiază de un operator cu capacitate tehnică ridicată, de echipe specializate care pot interveni rapid și de o mentenanță constantă asigurată de o entitate cu experiență extinsă la nivel metropolitan. Acest lucru explică în mare măsură stabilitatea funcțională a sistemului și absența unor zone întunecate sau cu avarii prelungite, ceea ce contribuie direct la siguranța publică și confortul urban.

Al doilea efect este însă limitativ: comuna nu poate controla direct ritmul modernizărilor și nu poate prioritiza investițiile strategice în funcție de propriile necesități. Modernizările se realizează doar dacă sunt incluse pe agenda municipală, iar în lipsa unui acord operațional ferm sau a unui program multianual dedicat, comuna riscă să avanseze lent în direcția eficienței energetice. Această situație explică faptul că, în pofida extinderii complete a rețelei, modernizarea tehnică rămâne în urma altor comune suburbane.

PERFORMANȚA COMPARATIVĂ: AVANTAJ LA EXTINDERE, DEZAVANTAJ LA EFICIENȚĂ

Compararea iluminatului public din Bubuieci cu cel din alte comune suburbane arată un contrast puternic între acoperirea aproape integrală a rețelei și nivelul încă scăzut de modernizare. Trușeni și Băcioi, de exemplu, au programe anuale de înlocuire a corpurilor vechi, iar ponderea LED este semnificativ mai mare. Grătiești prezintă o acoperire mai modestă, în timp ce Bubuieci deține un avantaj clar la acest capitol.

Tabelul 16: Comparatie iluminat public – Comune suburbane Chișinău

UAT - suburbie	Acoperire iluminat	Proporție LED	Nota Bene
Bubuieci	98%	10%	Acoperire integrală, modernizare lentă
Trușeni	95%	30%	Eficiență energetică superioară
Grătiești	85%	15%	Acoperire modestă, în extindere
Băcioi	92%	20%	Program activ de înlocuire LED

Sursa: Primăria comunei Bubuieci

Comparativ, Bubuieci are una dintre cele mai bine dezvoltate rețele la nivel de extindere, dar se situează sub media suburbană în privința eficienței energetice. Aceasta generează costuri bugetare ridicate, influențează negativ amprenta de carbon și reduce disponibilitatea resurselor pentru alte investiții edilitare.

NECESITĂȚI STRATEGICE: TRANZIȚIE ACCELERATĂ LA LED ȘI REABILITARE RETROFIT

Evaluarea infrastructurii și a modelelor administrative identifică o serie de necesități care trebuie abordate prioritar în următorii cinci ani.

- ✓ Modernizarea accelerată la LED, având în vedere că doar aproximativ 10% din corpurile de iluminat sunt eficiente energetic. Creșterea ponderii LED la minimum 50% până în anul 2030 este esențială pentru a reduce consumul de energie cu 40–60%, pentru a diminua costurile de mentenanță și pentru a asigura o funcționare stabilă a sistemului în condiții de eficiență financiară. Această modernizare este cu atât mai necesară cu cât iluminatul public reprezintă una dintre cele mai mari cheltuieli energetice ale administrației locale.
- ✓ Inventarierea completă a rețelelor și înscrierea lor în Registrul Patrimoniului Public. În prezent, administrarea se realizează eficient, dar documentarea tehnică – legală este incompletă, ceea ce limitează accesul la finanțări externe. Multe programe europene de eficiență energetică solicită ca infrastructura să fie înregistrată oficial, iar lipsa acestor documente poate împiedica comuna să beneficieze de fonduri nerambursabile.
- ✓ Reabilitarea rețelelor electrice vechi. Multe sectoare au o vechime estimată între 20–30 de ani, ceea ce crește riscul de avarii, pierderi energetice și vulnerabilitate la intemperii. Reabilitarea acestor sectoare trebuie să fie o prioritate tehnică în paralel cu modernizarea corpurilor de iluminat.
- ✓ Corelarea investițiilor cu dezvoltările urbanistice. Extinderea iluminatului public trebuie planificată în concordanță cu noile zone rezidențiale prevăzute în PUG și PUZ, astfel încât zonele noi să nu rămână neiluminate, iar costurile de intervenție ulterioară să nu devină mai mari decât necesitățile actuale.

4.6.3 ALIMENTAREA CU GAZE NATURALE

ALIMENTARE CU GAZE: ACOPERIRE RIDICATĂ, DAR CU DEZECHILIBRE TERITORIALE

Comuna Bubuieci dispune de un sistem centralizat de alimentare cu gaze naturale bine dezvoltat, gestionat de SRL „Chișinău-Gaz” (subdiviziune a SA ”Moldovagaz”), care acoperă aproximativ 92% din fondul locativ, respectiv circa 3.500 de locuințe din totalul estimat de 3.800 (date Primăria, 2025). Rețelele sunt instalate etapizat în perioada 2000–2020, cu extinderi în anii 2021–2023 în zonele noi (PUZ-uri rezidențiale de pe str. Livezilor, Petru Rareș, Izvoarelor – parțial).

Rețeaua este modernă și stabilă din punct de vedere tehnic, deoarece aproximativ 90% din conducte sunt din polietilenă (PE), conform standardelor ANRE MD/EN 1555:2015, ceea ce reduce riscul de coroziune și costurile de mentenanță pe termen lung. De asemenea, aproximativ 70% din PRM-uri sunt modernizate, potrivit SA ”Moldovagaz” (2024), ceea ce asigură o presiune constantă și un risc tehnic scăzut la nivel de gospodărie.

Nivelul de acoperire diferă între localități:

- ✓ Satul Bubuieci are acoperirea cea mai ridicată, estimată la 95%, în linie cu dezvoltarea urbană compactă.
- ✓ Satul Bâc dispune de acoperire de 85–90%, limitată de locuințele dispersate în extremitățile satului.
- ✓ Satul Humulești, nu dispune de rețea de alimentare cu gaze naturale, reprezintă zona structurată cu cea mai mare vulnerabilitate, unde extinderea rețelelor este dificilă din cauza distanțelor mari de la punctul de conectare și a densității reduse de gospodării.

În contextul creșterii rapide a fondului locativ (aprox. +200 locuințe în construcție în 2025), PUG 2023 prevede conversia unor terenuri agricole în intravilan, fapt ce va crea necesitatea extinderii rețelelor cu încă 2–3 km în următorii ani, în special în Humulești și în zonele noi de pe străzile Toamnei, Pietrarilor, Lemnarilor și Cotul Morii.

Tabelul 17: Indicatori tehnici principali – alimentare cu gaze naturale (2025)

Indicator	Unitate	Valoare	Nota Bene
Locuințe conectate	locuințe	3.500	92% din fondul locativ
Material rețele	–	90% PE	Durabilitate ridicată, risc scăzut de coroziune
Lungime estimată rețele	km	≈55 km	Estimare raportată la fondul locativ
Locuințe fără gaze	locuințe	≈300 (8%)	Lipsa totală în Humulești
PRM modernizate	%	70%	Program modernizare 2023–2027
Tarif casnici	lei/m ³	14,74	Reglementat ANRE 2024–2025
Necesități extindere	km	2–3 km	Zone noi și completări PUZ

Sursa: Primăria com. Bubuieci

ADMINISTRARE REGIONALĂ: OPERATOR PUTERNIC, CONTROL LOCAL LIMITAT

Rețeaua este administrată exclusiv de „Chișinău-Gaz”, conform Legii gazelor naturale nr. 108/2016 și reglementărilor ANRE privind exploatarea și extinderea rețelelor de distribuție.

Operatorul asigură întreținerea tehnică, intervențiile la avarii, verificările periodice, instalarea contoarelor și proiectarea extinderilor în baza criteriilor tehnico-economice.

Influența APL asupra ritmului și prioritizării investițiilor este limitată: extinderile sunt aprobate la nivel de SA ”Moldova-Gaz”, iar contribuția financiară a locatarilor este obligatorie în zonele cu densitate redusă. Totodată, adoptarea programului de modernizare a PRM-urilor (2023–2027) în suburbiile municipiului a consolidat stabilitatea sistemului și a îmbunătățit calitatea serviciului.

În Bubuieci, gestionarea infrastructurii este considerată adecvată, însă dependența de operatorul regional reduce capacitatea comunei de a impune un ritm accelerat al extinderilor, în special în Humulești și în zonele noi de dezvoltare imobiliară.

În comparație cu alte suburbii ale municipiului Chișinău, comuna Bubuieci se situează peste media generală în ceea ce privește acoperirea cu gaze naturale.

Rețeaua modernă, cu procent ridicat de conducte PE și nivel avansat de modernizare a PRM-urilor, plasează comuna în aceeași categorie cu Băcioi și Ciorescu — două dintre localitățile suburbane cu infrastructură tehnică superioară.

Tabelul 18: Comparație acoperire gaze naturale – suburbii Chișinău (2025)

UAT - suburbii	Acoperire gaze (%)	Nota Bene
Bubuieci	92%	Rețea modernă; deficit în Humulești
Trușeni	85–88%	Locuințe dispersate; racordări costisitoare
Grătiești	80–85%	Rețea fragmentată și neuniformă
Băcioi	90–93%	Dinamică rezidențială rapidă; infrastructură robustă
Ciorescu	95%	Cea mai ridicată acoperire datorită densității înalte

Poziționarea Bubuiecului peste media suburbiilor constituie un avantaj competitiv major pentru dezvoltările rezidențiale și de servicii, însă diferențele semnificative între Bubuieci și Humulești generează dezechilibre teritoriale care trebuie corectate.

NECESITĂȚI STRATEGICE: EXTINDERE, INTEGRARE URBANISTICĂ ȘI REDUCEREA DEZECHILIBRELOR

În ansamblu, comuna Bubuieci dispune de o infrastructură de distribuție a gazelor naturale peste media suburbană, modernă și stabilă, însă cu decalaje sensibile între localități. Eliminarea acestora, prin extinderi, inventariere patrimonială și integrare urbanistică, este esențială pentru consolidarea dezvoltării rezidențiale și economice a comunei în următorii ani.

Analiza tehnică și urbanistică relevă că, deși comuna dispune de o infrastructură de gaze moderne și extinse, există cinci direcții prioritare ce necesită intervenții în perioada 2025–2030:

- ✓ Extinderea rețelelor cu aproximativ 2–3 km, în noile zone rezidențiale din Bubuieci și Bâc, pentru a elimina diferențele teritoriale și a permite dezvoltarea coerentă a noilor cartiere. Fără aceste extinderi, peste 300 de locuințe vor rămâne în afara rețelei, afectând atractivitatea imobiliară a comunei.
- ✓ Integrarea infrastructurii de gaze în documentațiile PUG și PUZ, necesară pentru delimitarea coridoarelor tehnice și asigurarea compatibilității cu dezvoltările imobiliare. Această ajustare urbanistică devine vitală în contextul creșterii accelerate a fondului locativ.
- ✓ Inventarierea completă a rețelelor și includerea lor în Registrul Patrimoniului Public, condiție obligatorie pentru accesarea finanțărilor externe și pentru justificarea investițiilor la SA "Moldova-Gaz".
- ✓ Stimularea racordării gospodăriilor neracordate, în special în zonele dispersate, unde costurile individuale sunt prea ridicate. O soluție fezabilă este lansarea unui program local de cofinanțare, similar cu modelele aplicate în Ciorescu și Băcioi.
- ✓ Gestionarea diferențelor teritoriale: Humulești rămâne zona fără acoperire, iar neconectarea gospodăriilor frânează dezvoltarea urbană, descurajează investițiile și afectează confortul populației.

4.6.4 GESTIONAREA DEȘEURILOR MENAJERE

Comuna Bubuieci dispune de un serviciu centralizat de colectare și evacuare a deșeurilor menajere care funcționează în baza unui model operațional mixt, consolidat în ultimii ani și aliniat cadrului legislativ național (Legea nr. 209/2016).

Salubritatea localității este realizată de către Întreprinderea Municipală "Serviciu Public de Gospodărie Comunală Bubuieci" (ÎM SPGC).

SISTEM FUNCȚIONAL ÎN REGIM MIXT, DAR CU DECALAJE TERITORIALE ȘI ABSENȚA COLECTĂRII SEPARATE

Serviciul este prestat de către un partener privat: "ABS Recycling", care este responsabil de colectarea directă de la sursă și dispune de infrastructura regională de sortare iar depozitarea pusă la dispoziție și de poligonul autorizat Țânțăreni. Acest model a permis eliminarea completă a depozitelor neautorizate pe teritoriul comunei, lucru rar întâlnit în suburbiile municipiului Chișinău.

În prezent, aproximativ 2.000 de gospodării din totalul de 3.800 beneficiază de servicii de salubritate (53% acoperire). În satul Bubuieci acoperirea este cea mai ridicată, în timp ce satele Bâc și Humulești rămân semnificativ în urmă, fie din cauza dispersiei gospodăriilor, fie din cauza accesului dificil și a densității scăzute a locuirii.

Deșeurile colectate sunt transportate direct către platforma de sortare "ABS Recycling" din extravilanul comunei Colonița, iar ulterior deșeurile reziduale ajung la poligonul Țânțăreni, singurul depozit autorizat în concentricul suburban.

Colectarea se realizează direct de la gospodării și agenți economici, pe bază de contract, fără platforme comune. Toate gospodăriile conectate utilizează europubele standardizate, iar frecvența colectării este săptămânală, cu suplimentări sezoniere în zonele centrale. Tariful pentru serviciile de colectare este de 100 lei/lună pentru persoane fizice și 240 lei/lună pentru persoane juridice, nivel considerat competitiv în raport cu alte comune suburbane.

Tabelul 19: Indicatori tehnici și operaționali ai serviciului de salubritate (2025)

Indicator	Unitate	Valoare	Nota Bene
Total locuințe	locuințe	3.800	Fond locativ estimat 2025
Gospodării conectate	locuințe	2.000	53% acoperire
Gospodării neacoperite	locuințe	1.800	Preponderent Bîc și Humulești
Agenți economici cu contract	nr.	63	80% acoperire
Modul de colectare	–	Direct de la sursă	Fără platforme intermediare
Tip recipiente	–	Europubele	Echipare standardizată
Operator colectare	–	"ABS Recycling"	Colectare + transport
Operator sortare	–	"ABS Recycling"	Platforma Colonița
Destinație finală	–	Poligon Țânțăreni	Depozit autorizat
Gunoști neautorizate	–	nu	Monitorizare constantă
Tarife PF / PJ	lei/lună	100 / 240	Conform Primărie
Dotări operator	–	Autospeciale	Capacitate adecvată

Sursa: Primăria com. Bubuieci

CAPACITATE OPERAȚIONALĂ SUB PRESIUNE DIN CAUZA CREȘTERII ACCELERATE A FONDULUI LOCATIV

Creșterea constantă a fondului locativ (+200 locuințe noi anual) a generat și o creștere progresivă a cererii pentru servicii de salubritate. Numărul de contracte semnate se majorează anual cu 3–5%, iar cooperarea dintre APL și "ABS Recycling" s-a consolidat, garantând funcționarea unui circuit controlat: colectare – sortare – depozitare. Modernizarea infrastructurii "ABS Recycling" și monitorizarea activă a teritoriului comunei au contribuit la eliminarea completă a depozitelor neautorizate.

Totuși, ritmul dezvoltării rezidențiale din Bâc și Humulești depășește ritmul extinderii serviciilor de salubritate, ceea ce pune presiune pe capacitatea operațională și pe necesitatea de extindere a parcului de autospeciale, precum și pe dotarea noilor gospodării cu europubele.

POZIȚIONARE SUBURBANĂ MEDIE, CU DOUĂ AVANTAJE RARE — CIRCUIT INTEGRAL AUTORIZAT ȘI ABSENȚA GUNOIȘTILOR NEAUTORIZATE

În comparație cu alte comune suburbane ale municipiului Chișinău, Bubuieci se situează la un nivel mediu din perspectiva acoperirii gospodăriilor, însă prezintă două elemente de performanță rar întâlnite: funcționarea strictă a modelului colectare–sortare–depozitare autorizată și absența completă a gunoiștilor neautorizate. Acest rezultat este determinat atât de intervenția constantă a Primăriei, cât și de colectarea directă de la sursă, care limitează formarea depozitelor spontane.

Totuși, comuna Bubuieci promovează sistemul de colectare separată pe fracții, instalând tomberoane speciale pentru colectarea separată a deșeurilor reciclabile: 2 locații pentru deșeuri din sticlă și 6 locații pentru deșeuri din plastic.

Localitățile Bâc și Humulești, în special Humulești, rămân insuficient deservite din punct de vedere al salubrității, în principal din cauza dispunerii dispersate a locuințelor și a accesului dificil pentru autospeciale.

Tabelul 20: Comparație intercomunală – salubritate suburbii Chișinău

Comună	Acoperire gospodării	Tip operator	Colectare separată	Observații
Bubuieci	53%	ABS Recycling	parțial	Nivel mediu; absență gunoiști
Trușeni	70–75%	Operator extern	parțial	Platforme moderne
Băcioi	65–70%	IM local	Nu	Extindere în curs
Grătiești	50–55%	IM local	Nu	Similar cu Bubuieci
Ciorescu	80%	Operator extern	Parțial	Model suburban avansat

Sursa: Primăria com. Bubuieci

Extinderea serviciului până la un nivel de acoperire de cel puțin 75% în următorii doi ani reprezintă principala prioritate. Pentru a asigura un serviciu modern și sustenabil, comuna trebuie să extindă colectarea separată pe fracții — un pas necesar nu doar pentru alinierea la standardele regionale, ci și pentru reducerea volumelor de deșeuri reziduale și diminuarea costurilor pe termen lung. Implementarea colectării separate poate fi realizată rapid datorită infrastructurii compatibile deja existente la "ABS Recycling".

În paralel, este necesară completarea dotărilor operatorului local cu o autospecială suplimentară destinată zonelor greu accesibile, precum și achiziția a circa 1.800 de europubele pentru gospodăriile neacoperite.

Dezvoltarea rapidă a satelor Bâc și Humulești impune și un program de monitorizare digitală a punctelor vulnerabile, precum și integrarea fluxului de salubritate în viitoarele actualizări ale PUG și PUZ-urilor.

PRIORITĂȚI STRATEGICE: EXTINDEREA ACOPERIRII, COLECTARE SEPARATĂ ȘI MODERNIZAREA CAPACITĂȚII DE COLECTARE A DEȘEURILOR ȘI SALUBRITATE A LOCALITĂȚII

Extinderea serviciului de salubritate până la un nivel de acoperire de cel puțin 75% din gospodării în următorii doi ani reprezintă principala prioritate operațională a comunei. În prezent, aproximativ 1.800 de gospodării – preponderent din Bâc și Humulești – nu beneficiază de serviciu, ceea ce generează riscuri de apariție a depozitelor spontane, presiune asupra mediului și un grad redus de conformare la cerințele legale. Extinderea trebuie realizată prin încheierea de noi contracte, optimizarea traseelor de colectare și creșterea frecvenței acolo unde dezvoltarea rezidențială este mai accelerată.

Pentru a asigura un serviciu modern și sustenabil, comuna trebuie să crească gradual colectarea separată pe fracții (cel puțin fracție umedă/reziduală și fracții reciclabile de bază – plastic/metal, hârtie/carton, sticlă).

Această tranziție nu este doar o cerință de aliniere la standardele regionale și europene, ci și un instrument practic de reducere a volumelor de deșeuri reziduale destinate depozitării și, implicit, a costurilor pe termen lung. Implementarea colectării separate este facilitată de faptul că "ABS Recycling" dispune deja de infrastructură compatibilă pentru sortare; provocarea principală ține de organizarea la nivel local (recipienti separați, rute, informare și sensibilizare a populației) și de adaptarea contractelor de salubritate.

În paralel, este necesară modernizarea capacității de colectare prin achiziția a circa 1.800 de europubele pentru gospodăriile care urmează să fie integrate în serviciu, inclusiv seturi diferențiate pentru fracții reciclabile odată cu lansarea colectării separate.

Ritmul rapid de creștere a fondului locativ (+200 locuințe noi anual la nivelul întregii comune) impune și integrarea fluxului de salubritate în actualizările PUG și PUZ-urilor. Noile dezvoltări rezidențiale trebuie planificate împreună cu accesul autospecialelor, amplasarea punctelor de colectare, managementul rutelor și dimensionarea necesarului de echipamente.

Pentru asigurarea salubrității calitative și la timp a localităților din comună este nevoie de dotat operatorul local ÎM SPGC cu un set de echipamente multifuncționale și construcția unei platforme de compostare a deșeurilor vegetale colectate din gospodării și zonele verzi ale comunei.

Complementar, se impune necesitatea instituirii unui sistem de monitorizare digitală a punctelor vulnerabile (zone cu risc de apariție a deversărilor neautorizate, trasee slab acoperite), precum și campanii periodice de informare și conștientizare pentru creșterea gradului de conformare contractuală și acceptare a colectării separate.

4.6.5 INFRASTRUCTURA RUTIERĂ ȘI MOBILITATE URBANĂ

Mobilitatea urbană reprezintă un determinant esențial al calității vieții într-o comună suburbană, cu o populație în creștere și cu o dependență ridicată de municipiul Chișinău pentru locuri de muncă, servicii și educație.

Bubuieci se află într-o poziție privilegiată din punctul de vedere al conexiunii cu rețeaua de transport public a capitalei, dar infrastructura locală rămâne insuficient adaptată ritmului rapid de urbanizare, ceea ce generează o serie de constrângeri privind siguranța rutieră, accesibilitatea și mobilitatea activă.

REȚEA RUTIERĂ DEZECHILIBRATĂ: DOAR O TREIME MODERNIZATĂ, RESTUL RĂMÂN DRUMURI DIN PIETRIȘ

Rețeaua stradală totală a comunei însumează 61,210 metri ($\approx 61,2$ km), incluzând străzile din toate cele trei localități: Bubuieci, Bâc și Humulești. Această rețea este distribuită neuniform între localități, reflectând atât dimensiunea demografică a satelor, cât și ritmul diferit al dezvoltărilor edilitare.

Tabelul 21: Lungimea rețelei rutiere pe localități (2025)

Localitate	Lungime (m)	Pondere din total (%)
Bubuieci	46,235	75.6%
Bâc	10,575	17.3%
Humulești	4,350	7.1%
Total comună	61,210	100%

Sursa: Primăria comunei Bubuieci

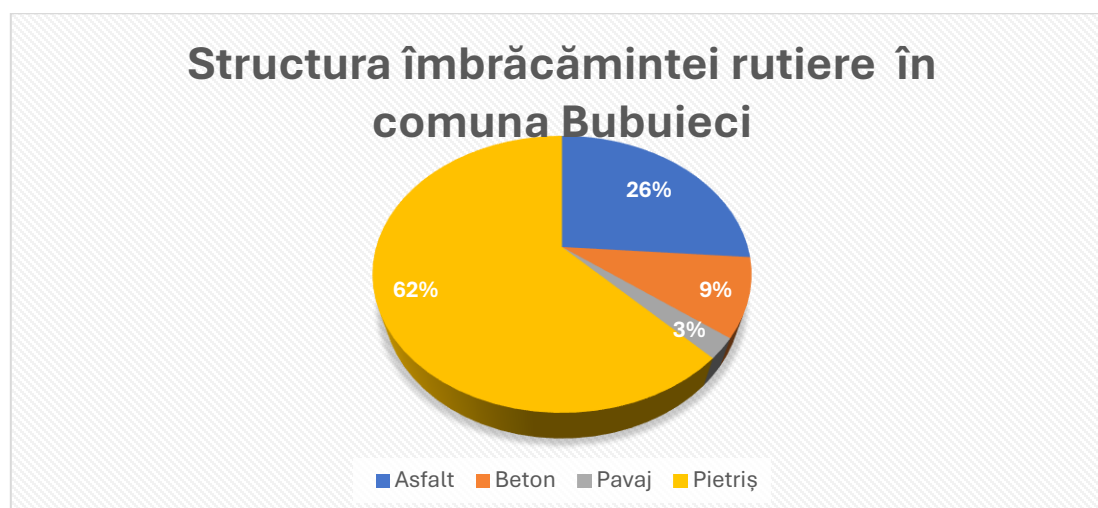
Din punct de vedere calitativ, structura drumurilor din comuna Bubuieci reflectă o infrastructură rutieră aflată într-o etapă de tranziție, cu o diferențiere clară între zonele modernizate și cele aflate încă într-o stare precară.

Tabelul 22: Tipuri de îmbrăcăminte rutieră în comuna Bubuieci (2025)

Tip de îmbrăcăminte	Lungime (m)	Pondere (%)
Asfalt	16.165	26,4%
Beton	5.635	9,2%
Pavaj	1.485	2,4%
Pietriș	38.425	62,8%
Total	61.210	100%

Sursa: Primăria com. Bubuieci

Din totalul de 61.210 metri de rețea rutieră, doar o treime beneficiază de îmbrăcăminte modernă – asfalt (26,4%), beton (9,2%) sau pavaj (2,4%) – concentrate în principal în zona centrală a satului Bubuieci și pe câteva artere secundare.

Sursa: Primăria comunei Bubuieci

În schimb, 62,8% din rețea este formată din drumuri din pietriș, predominant în satele Bâc și Humulești, dar și pe numeroase străzi periferice ale satului Bubuieci. Această predominanță a drumurilor nemodernizate este specifică localităților suburbane cu creștere rapidă și determină un nivel ridicat de vulnerabilitate: degradare accelerată, acces dificil în condiții meteo nefavorabile, creșterea nivelului de praf și disconfort pentru populație, precum și limitarea mobilității rutiere și pietonale în zonele rezidențiale în extindere.

Din perspectiva funcționalității și a calității serviciilor publice, structura actuală a îmbrăcămintei rutiere influențează negativ siguranța rutieră, circulația transportului public, atractivitatea investițiilor imobiliare și mobilitatea locuitorilor care depind de navetă către municipiul Chișinău.

Drumurile asfaltate sunt relativ bine întreținute și asigură conexiunea principală cu orașul, dar rețeaua secundară, vast majoritară, nu este adaptată la volumul de trafic actual. Acest dezechilibru generează diferențe semnificative între localități și conduce la fragmentarea teritorială a comunei, cu impact direct asupra dezvoltării urbane viitoare.

CONECTIVITATE METROPOLITANĂ FOARTE BUNĂ, ÎNSĂ INFRASTRUCTURILE LOCALE NECESITĂ AMENAJĂRI SUPLIMENTARE PENTRU SIGURANȚĂ ȘI ACCESIBILITATE

Comuna Bubuieci beneficiază de o integrare directă în rețeaua de transport public a municipiului Chișinău. Conform Planului de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD), comuna este deservită prin 3 rute de autobuz (21, 36 și 39) și 1 rută de troleibuz (ruta 37). Aceste rute asigură conexiuni rapide către sectoarele Ciocana și Botanica, consolidând caracterul comunei de localitate de navetiști. Transportul public reprezintă astfel unul dintre principalele atuuri ale comunei în atragerea de noi rezidenți și investitori.

Cu toate acestea, infrastructurile conexe transportului public sunt insuficient dezvoltate.

- ☑ Stațiile existente sunt în mare parte neamenajate, fără copertine, iluminat adecvat, marcaje sau platforme de așteptare.
- ☑ Accesul pietonal spre stații este dificil pe străzile unde lipsesc trotuarele, iar unele treceri pietonale sunt insuficient semnalizate. În lipsa unei infrastructuri dedicate, siguranța pietonilor este redusă, în special pentru copii și persoane vârstnice.

MOBILITATE URBANĂ SUB PRESIUNE: FLUXURI RUTIERE RIDICATE PE PRINCIPALELE CORIDOARE ȘI UN NOD CRITIC CARE FUNCȚIONEAZĂ APROAPE LA CAPACITATE MAXIMĂ

Creșterea accelerată a fondului locativ în comună – estimată la peste 200 de locuințe noi anual – generează o presiune tot mai mare asupra coridoarelor rutiere de acces și asupra fluxurilor de mobilitate spre municipiul Chișinău. Această dinamică demografică amplifică traficul zilnic de navetiști și intensifică dependența de infrastructura existentă, care nu a fost concepută pentru volumele actuale de circulație.

Cel mai vulnerabil punct al sistemului este intersecția Uzinelor – Lunca Bâcului – Industrială, situată pe coridorul estic de acces în Chișinău. Această intersecție funcționează ca un nod rutier strategic pentru circulația industrială, rezidențială și de tranzit, iar capacitatea sa actuală este depășită în orele de vârf.

Conform analizelor PMUD Chișinău, intersecția este clasificată drept „zonă de conflict rutier ridicat”, din cauza suprapunerii fluxurilor auto provenite din Zona Industrială Ciocana, din suburbii și din transportul public. Lipsa unui sistem modern de semaforizare, absența benzilor dedicate virajelor și inexistența unui management inteligent al traficului reduc eficiența circulației și cresc exponențial riscul de incidente. De asemenea, structura geometrică învechită a intersecției nu permite disiparea optimă a fluxurilor, ceea ce generează blocaje zilnice și întârzieri considerabile pentru locuitorii comunei Bubuieci.

Situația este agravată de lipsa infrastructurii pietonale sigure, ceea ce expune locuitorii la riscuri suplimentare, în special în zonele cu vizibilitate redusă și trafic intens.

SITUAȚIA PARCĂRILOR LIMITEAZĂ EFICIENȚA CIRCULAȚIEI ȘI FAVORIZEAZĂ PARCAREA NEREGULAMENTARĂ

Comuna Bubuieci nu dispune, în prezent, de parcuri publice amenajate, nici în zona centrală, nici la intrările în localitate. Parcarea se realizează preponderent improvizat, pe acostament, pe marginea drumurilor sau în curțile proprietăților private. Această lipsă de infrastructură dedicată reduce capacitatea rețelei rutiere, îngustează sectoarele de circulație și contribuie la formarea de blocaje locale, în special în orele de vârf și în zonele intens circulate.

Absența unui parcaj public la intrarea în comună reprezintă o vulnerabilitate strategică, având în vedere recomandările PMUD Chișinău, care prevăd dezvoltarea punctelor Park&Ride în suburbii pentru a diminua numărul de automobile ce pătrund zilnic în municipiu.

Fără o astfel de facilitate, locuitorii sunt obligați să utilizeze automobilul personal până în oraș, ceea ce amplifică congestia de pe coridorul estic de acces.

De asemenea, în comună nu există servicii de taxi autorizate și nici stații amenajate pentru acestea. Această situație limitează opțiunile de mobilitate pentru rezidenții fără automobil propriu și reduce capacitatea localității de a oferi alternative de transport în situații de urgență, pentru persoane vârstnice sau pentru grupuri vulnerabile.

INTERVENȚII IMPORTANTE ȘI UTILE, DAR CARE NU POT ACOPERI INTEGRAL RITMUL ACCELERAT AL DEZVOLTĂRII REZIDENȚIALE ȘI CREȘTEREA VOLUMELOR DE TRAFIC

În ultimii cinci ani(2020-2025) au fost implementate câteva proiecte punctuale menite să îmbunătățească accesul rutier și calitatea infrastructurii stradale. Printre cele mai relevante intervenții se numără:

- ☑ Reabilitarea străzii Gagarin;
- ☑ Lucrări de reparație pe str. Donici;
- ☑ Modernizarea străzii Grigore Vieru parțial (2 din 3 km lungime totală).

Aceste intervenții sunt în concordanță cu direcțiile PMUD pentru zonele periurbane, care recomandă modernizarea căilor de acces, creșterea conectivității interne și îmbunătățirea infrastructurii aferente transportului public.

INTEGRAREA CU PLANUL DE MOBILITATE URBANĂ DURABILĂ (PMUD) AL CHIȘINĂULUI SE AFLĂ ÎNCĂ ÎNTR-O ETAPĂ DE ÎNCEPUT ȘI NECESITĂ CONSOLIDARE

Planul de Mobilitate Urbană Durabilă al municipiului Chișinău (PMUD), elaborat în cu asistența Uniunii Europene în cadrul proiectului „MOVE IT like Lublin” (2021–2025), stabilește direcțiile majore de dezvoltare a mobilității în zona metropolitană.

Pentru comuna Bubuieci, aceste direcții sunt direct aplicabile, având în vedere poziționarea localității pe coridorul estic de acces în capitală și dependența ridicată de transportul public municipal.

În primul rând, PMUD prioritizează modernizarea coridoarelor radiale de acces în Chișinău, iar Bubuieci se află pe unul dintre cele mai încărcate fluxuri de mobilitate. Astfel, îmbunătățirea drumului principal, a conexiunilor cu străzile municipale și a infrastructurii de acces devine o condiție esențială pentru reducerea congestiei și creșterea eficienței transportului public.

În al doilea rând, documentul subliniază necesitatea creșterii atractivității transportului public prin modernizarea stațiilor, asigurarea accesului pietonal sigur, iluminat adecvat și mărirea frecvenței rutelor suburbane. Pentru a beneficia de aceste îmbunătățiri, comuna trebuie să dezvolte trotuare continue, treceri pietonale sigure și spații de așteptare amenajate corespunzător, în special în apropierea stațiilor de autobuz și troleibuz.

Un alt element critic evidențiat de PMUD este mobilitatea activă. În Bubuieci, absența totală a pistelor pentru biciclete și acoperirea foarte redusă a trotuarelor contravin principiilor mobilității urbane moderne.

PMUD recomandă crearea unui coridor pietonal și velo care să conecteze principalele instituții publice – școli, grădinițe, primărie, puncte de transport public – contribuind la siguranța și accesibilitatea deplasărilor zilnice. De asemenea, planul regional subliniază necesitatea intervențiilor în nodurile critice de trafic. Integrarea intersecției Uzinelor – Lunca Bâcului – Industrială în programele municipale de modernizare, digitalizare și semaforizare inteligentă este esențială pentru fluidizarea traficului.

În același context, PMUD recomandă dezvoltarea parcarilor de tip Park&Ride la limitele municipiului, pentru a reduce volumul de autoturisme care intră zilnic în capitală. Amplasarea unui astfel de punct la intrarea în comuna Bubuieci ar permite transferul de la automobilul personal la transportul public și ar reduce presiunea asupra traficului de pe coridorul estic.

NECESITĂȚI STRATEGICE: ASFALT, TROTUARE ȘI FLUIDIZAREA TRAFICULUI PE CORIDOARELE CRITICE

Mobilitatea urbană din comuna Bubuieci rămâne una dintre cele mai vulnerabile componente ale infrastructurii locale. Extinderea accelerată a fondului locativ (+200 locuințe anual) și dependența majoră de Chișinău pentru locuri de muncă generează presiuni asupra rețelei rutiere și asupra transportului public. Pentru menținerea atractivității comunei și evitarea congestiilor structurale, sunt necesare intervenții coerente și etapizate.

Principalele necesități și provocări identificate pentru perioada 2026–2030 sunt următoarele:

- ✓ Modernizarea coridorului principal Bubuieci–Chișinău, care preia majoritatea fluxului auto și pietonal și reprezintă axa principală de navetism
- ✓ Reabilitarea ieșirii rutiere din s. Bâc spre str. Muncești în cooperare cu municipiul Chișinău (pentru renovarea podului peste râu și legătura cu strada Muncești, mun. Chișinău), pentru a fluidiza traficul cu or. Chișinău
- ✓ Conectarea satului Humulești cu satul Bubuieci (reședință de comună) prin rețea rutieră adecvată care va scurta timpul de acces
- ✓ Reabilitarea drumurilor locale, având în vedere că aproximativ 38,4 km din totalul de 61,2 km (≈63%) sunt drumuri din pietriș. Prioritățile imediate includ asfaltarea a cel puțin 7–10 km de străzi cu trafic intens și consolidarea a încă 10–12 km prin lucrări de pietruire modernizată
- ✓ Dezvoltarea infrastructurii pietonale, în condițiile în care peste 85–90% din străzi nu au trotuare amenajate, generând riscuri pentru elevi, persoane vârstnice și navetiști
- ✓ Crearea primei infrastructuri velo, deoarece comuna are în prezent 0 km de piste pentru biciclete – o situație contrară direcțiilor PMUD
- ✓ Realizarea unui coridor pietonal și velo integrat (școală–grădinițe–primărie–stații transport public) pentru a asigura conexiuni sigure între instituții și zonele dens populate
- ✓ Amenajarea unui Park&Ride la intrarea în comună, pentru a reduce numărul de autoturisme care intră în Chișinău și pentru a facilita tranziția la transportul public și dezvoltarea unui coridor multi-modal (auto–pietoni–velo–transport public)
- ✓ Modernizarea stațiilor de transport public, incluzând copertine, iluminat, panouri informative, treceri pietonale sigure și acces universal pentru persoane cu mobilitate redusă
- ✓ Digitalizarea traficului în intersecția Uzinelor – Lunca Bâcului – Industrială, un nod critic identificat în PMUD ca zonă cu risc ridicat de congestie și conflicte rutiere – măsură esențială pentru fluidizarea accesului către și dinspre municipiu
- ✓ Corelarea tuturor investițiilor cu PMUD Chișinău, pentru a asigura compatibilitate cu direcțiile strategice ale zonei metropolitane și pentru a accesa finanțări externe
- ✓ Elaborarea unui Plan Local de Mobilitate, necesar pentru a prioritiza investițiile, a coordona proiectele rutiere cu PUG și a ghida dezvoltarea infrastructurii până în 2030.

În ansamblu, comuna Bubuieci trebuie să abordeze mobilitatea într-o manieră integrată – modernizând infrastructura rutieră, dezvoltând coridoare pietonale și velo, îmbunătățind transportul public oferind alternative de mobilitate eficientă și sigură, aplicând tehnologii moderne de management al traficului. Fără aceste intervenții, creșterea demografică și expansiunea rezidențială riscă să depășească capacitatea actuală a rețelelor, afectând calitatea vieții și dinamica de dezvoltare a localității. Conform rezultatelor sondajului de opinie realizat, mobilitatea este una din principalele componente a condițiilor de trai menționate de respondenți.

4.7 FONDUL LOCATIV

Fondul locativ al comunei Bubuieci constituie principalul motor al transformării urbane și economice, influențând direct cererea de servicii, presiunea pe infrastructură și atractivitatea investițională.

Cu 3.800 de locuințe și o suprafață construită de 792.521 m², comuna se numără printre cele mai dinamice suburbii ale Chișinăului, înregistrând o creștere anuală de 4–5% a locuințelor noi și un avans demografic de +27% în ultimul deceniu. Această expansiune, concentrată în special în zonele Bubuieci – Bâc și în extinderea treptată a Humulești-ului, generează un volum tot mai mare de mobilitate, cerere pentru utilități și servicii și presiune asupra infrastructurii edilitare.

Tabelul 23: Fondul locativ al comunei Bubuieci (2025)

Indicator	Valoare
Suprafața totală a fondului locativ	792.521 m ²
Număr total locuințe, inclusiv:	3,800
# case individuale	2,830
# apartamente	970

Sursa: Primăria comunei Bubuieci

BLOCURILE LOCATIVE ȘI PROBLEMA ADMINISTRĂRII CONDOMINIILOR – UN RISC STRUCTURAL PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ

Cele 970 de apartamente din comună sunt amplasate în 12 blocuri rezidențiale, dintre care:

- ✓ 9 blocuri cu 5 etaje,
- ✓ 2 blocuri cu 2 etaje,
- ✓ 1 bloc cu 3 etaje.

Aceste clădiri reprezintă nucleul locuirii colective din comună și constituie un segment cu densitate ridicată și cerere mare pentru servicii edilitare. Totuși, ele sunt afectate de o problemă structurală majoră: niciunul dintre blocuri nu are constituită o Asociație de Proprietari în Condominiu, conform prevederilor Legii nr. 142/2020 „privind condominiul și administrarea condominiului”.

Legea 142/2020 impune ca toți proprietarii dintr-un bloc să se organizeze într-o asociație pentru a asigura:

- ✓ Administrarea părților comune,
- ✓ Executarea lucrărilor de întreținere și reparație,
- ✓ Colectarea și utilizarea cotizațiilor,
- ✓ Responsabilitatea juridică privind administrarea imobilului.

În lipsa acestor structuri, blocurile sunt deservite în continuare de Întreprinderea Municipală de Gestionare a Fondului Locativ Bubuieci, în baza unor practici vechi, depășite de cadrul legal actual și de nevoile reale ale locuirii colective moderne.

Această formă de gestionare are o serie de efecte negative asupra acestui fond locativ și o povară pentru bugetul local. Acestea se referă la:

- ✓ imposibilitatea constituirii unui fond de reparații, ceea ce duce la degradarea treptată a blocurilor;
- ✓ lipsa unui responsabil legal și financiar pentru administrare;
- ✓ imposibilitatea participării la programe de eficiență energetică sau reabilitare;
- ✓ responsabilitate excesivă asupra Primăriei și Întreprinderii Municipale, care nu dispun de resursele necesare pentru gestionarea blocurilor în regim modern;
- ✓ lipsa implicării locatarilor în procese decizionale;
- ✓ imposibilitatea implementării unor standarde unitare de întreținere.

Locatarii manifestă reticență în constituirea asociațiilor din cauze ce țin de lipsa de informare, neîncredere în procese colective sau percepția eronată că blocurile trebuie administrate de Primărie. În consecință, fondul locativ colectiv riscă să genereze probleme majore de siguranță, igienă și degradare structurală dacă nu este administrat corespunzător.

DINAMICA REZIDENȚIALĂ ACCELERATĂ ȘI PRESIUNEA ASUPRA INFRASTRUCTURILOR PUBLICE

Creșterea accelerată a fondului locativ – cu aproximativ 200 de locuințe noi aflate anual în construcție – depășește ritmul investițiilor publice și capacitatea infrastructurilor existente de a răspunde cererii tot mai mari. Această dinamică este caracteristică localităților aflate în expansiune metropolitană, însă în Bubuieci ea se manifestă cu o intensitate deosebită, datorită proximității față de Chișinău, atractivității pieței imobiliare și migrării continue a populației spre zonele periurbane. Creșterea volumului locuirii se traduce automat în cerere sporită pentru apă potabilă, canalizare, iluminat public, salubritate, transport, spații publice și infrastructură rutieră, generând presiuni simultane asupra tuturor serviciilor de bază.

Deși zonele centrale ale comunei – în special nucleele consolidate din Bubuieci – beneficiază de o conectare relativ bună la utilități, modelul de dezvoltare rezidențială s-a mutat progresiv către periferii, în principal în Bâc și Humulești. În aceste areale, extinderea locuințelor are loc adesea înaintea investițiilor publice, ceea ce înseamnă că locuitorii se confruntă cu străzi nemodernizate, presiune scăzută la apă, lipsa canalizării, frecvență redusă a colectării deșeurilor și iluminat public insuficient. În unele zone, ritmul în care apar noi case este mai rapid decât ritmul în care APL poate planifica și implementa proiecte de infrastructură, iar acest decalaj creează o „asimetrie structurală” între cererea tot mai mare și capacitatea tehnică actuală.

Fragmentarea serviciilor afectează și mobilitatea urbană: drumurile de acces către noile cartiere nu sunt adaptate fluxului în creștere, lipsesc trotuarele, iar transportul public devine greu accesibil. În același timp, presiunea asupra rețelelor de apă și canalizare se amplifică odată cu creșterea densității rezidențiale, în special în Bâc, unde sectoarele ridicate în ultimul deceniu depășesc capacitatea proiectată inițial. În Humulești, situația este și mai vulnerabilă, întrucât extinderea locuirii continuă în absența unei rețele publice de canalizare și a unei conectări instruite la sistemul metropolitan de alimentare cu apă.

Această evoluție creează diferențe vizibile între zonele dezvoltate și cele emergente, afectând calitatea serviciilor, accesibilitatea, siguranța circulației și confortul locuitorilor. Pentru a preveni acumularea unor dezechilibre majore, este necesară o corelare mult mai strânsă între dezvoltarea urbanistică, reglementările de construire, ritmul investițiilor în utilități și planificarea infrastructurii. Doar o abordare integrată – în care autorizațiile de construire, capacitatea tehnică și bugetele de investiții sunt aliniate – poate transforma dinamica rezidențială într-un proces sustenabil și coerent, capabil să susțină dezvoltarea pe termen lung a comunei.

REZIDENȚIALUL CA VECTOR ECONOMIC: POTENȚIAL ÎNALT, VALORIFICARE PARȚIALĂ

Volumul locativ existent transformă comuna într-o piață de consum stabilă și atractivă: 3.800 de gospodării generează cerere pentru comerț, servicii, logistică, educație și activități conexe navetismului metropolitan. Proximitatea de Chișinău și accesul la coridoarele Botanica–Ciocana cresc competitivitatea localității pentru investitori și dezvoltatori imobiliari. Cu toate acestea, efectul economic al expansiunii rezidențiale este valorificat doar parțial: investițiile comerciale, serviciile urbane și proiectele PPP se dezvoltă într-un ritm inferior celui locativ, iar zonele cu potențial economic (greenfield, conversii agricole, imobile publice) rămân insuficient activate.

Fără o strategie coerentă, comuna riscă să evolueze predominant ca localitate-dormitor, cu beneficii economice sub potențial.

NECESITĂȚI URGENTE ȘI DIRECȚII PRIORITARE PENTRU ECHILIBRAREA DEZVOLTĂRII

Dezvoltarea accelerată a fondului locativ impune o serie de măsuri urgente care trebuie integrate în planificarea strategică 2026–2030. Prioritățile identificate includ:

- ✓ Crearea unui program local de promovare a Asociațiilor de Proprietari în Condominiu, în conformitate cu Legea 142/2020. Informarea și instruirea locatarilor privind obligațiile legale și beneficiile asocierii.
- ✓ Asistență tehnică acordată grupurilor de inițiativă pentru constituirea asociațiilor.
- ✓ Introducerea unor stimulente pentru blocurile care se asociază (cofinanțări pentru reparații, acces la proiecte de eficiență energetică, prioritate în programe de renovare, de exemplu prin bugetarea participativă).
- ✓ Corelarea dezvoltării rezidențiale cu extinderea utilităților publice, printr-un program etapizat de investiții în apă, canalizare, iluminat public și salubritate, prioritizând zonele Bâc și Humulești.
- ✓ Asfaltarea și modernizarea rețelei rutiere secundare, având în vedere că peste 60% din rețeaua stradală este încă formată din drumuri din pietriș, incompatibile cu densitatea actuală a locuirii.
- ✓ Reglementarea urbanistică a noilor zone rezidențiale, prin actualizarea PUG și PUZ-urilor pentru a asigura coridoare tehnice clare, densități adecvate și accesibilitate.
- ✓ Activarea zonelor cu potențial investițional (greenfield, conversii agricole, PPP), astfel încât dezvoltarea economică să avanseze în ritm cu cea rezidențială.
- ✓ Introducerea unui mecanism de monitorizare a dezvoltărilor locative, pentru a anticipa presiunile asupra serviciilor publice și a ajusta capacitatea infrastructurilor.

Implementarea acestor direcții este esențială pentru a realiza un model de dezvoltare echilibrat, în care fondul locativ devine nu doar exponentul creșterii demografice, ci și factorul principal al modernizării infrastructurii, al extinderii serviciilor și al consolidării economice a comunei Bubuieci.

4.8 INFRASTRUCTURA SOCIALĂ

Dezvoltarea socială și culturală a comunei Bubuieci reflectă un echilibru fragil între dinamica demografică accelerată și infrastructura publică care nu a reușit să țină pasul cu extinderea rezidențială.

Comuna a depășit pragul de 11 mii locuitori, ceea ce o plasează printre cele mai populate suburbii ale municipiului Chișinău, dar acest ritm de creștere a pus presiune directă pe capacitatea serviciilor educaționale, medicale, culturale și sociale. Realitatea actuală este tipică localităților periurbane în expansiune: familii tinere, cerere înaltă pentru servicii publice, densificare urbană, dar infrastructură insuficient modernizată.

Evaluarea principalilor indicatori socio-culturali pentru anul 2025 confirmă existența unor decalaje relevante față de media suburbană a municipiului Chișinău. Analiza integrată a datelor furnizate de Primărie, BNS și surse administrative arată că, în timp ce comuna înregistrează inițiative comunitare pozitive și un potențial social ridicat, oferta instituțională este insuficientă și necesită reformare.

Tabelul 24: Sinteza generală a implementării Strategiei 2021-2025

Indicator	Valoare / Nivel	Descriere detaliată și relevanță strategică
Capacitate preșcolară	0,9 instituții / 5.000 locuitori (2 grădinițe, 275 locuri, 13 grupe)	Sub nivelul recomandat pentru suburbii (≥ 1 instituție / 5.000 loc.). Capacitate insuficientă pentru populația actuală.
Grad de încărcare preșcolară	138,2%	380 copii înscriși / 275 locuri disponibile. Suprapopulare severă a grădinițelor.
Acoperire preșcolară	85,2%	380 copii din 446 eligibili. Sub ținta Strategiei Naționale „Educația 2030” (100%).
Capacitate școlară	1 instituție / 5.577 locuitori (1 școală, 1.140 locuri)	Capacitate insuficientă pentru populația școlară actuală;
Grad de încărcare școlară	129,8%	1.480 elevi / 1.140 locuri. Afectează laboratoarele și activitățile extrașcolare.
Acoperire școlară	97,5%	1.480 elevi din 1.517 eligibili. ~3% studiază în afara comunei.
Număr cadre medicale	9 medici (26 angajați total)	Un singur centru de sănătate pentru 11.000+ locuitori.
Raport medici / populație	8,07 / 10.000 locuitori	De 3–5 ori sub normele OMS (25–40 / 10.000 locuitori).
Infrastructură culturală	155 m ² total (14 m ² / 1.000 locuitori)	2 biblioteci, 6.200 cărți. Infrastructură minimă.
Raport biblioteci / populație	0,9 / 5.000 locuitori	Sub necesarul real (2,23 / 5.000 locuitori).
Terenuri sportive deschise	1.245 m ² / 1.000 locuitori (13.885 m ² total)	Nivel relativ bun, dar sub standardele europene.
Săli de sport	48,4 m ² / 1.000 locuitori (540 m ² total)	Capacitate insuficientă pentru școli și comunitate.
Spații verzi amenajate	468 m ² / 1.000 locuitori (5.225 m ² total)	Sub standardul suburban european (20-25m ² / 1 loc.).

Indicator	Valoare / Nivel	Descriere detaliată și relevanță strategică
Terenuri de joacă	200 m ² / 1.000 locuitori (2.235 m ² total)	Sub recomandările pentru localități tinere (300–500 m ² / 1.000 loc.).
Asistenți sociali	0,18 / 1.000 locuitori (2 persoane)	De 3–4 ori sub necesar; capacitate redusă de intervenție.
Acoperire ajutor social	10–15%	Nivel scăzut; lipsesc servicii specializate.

EDUCAȚIA PREȘCOLARĂ – CAPACITATE SUB NECESARUL REAL ȘI SUPRAÎNCĂRCARE

Educația preșcolară reprezintă unul dintre cele mai vulnerabile domenii ale comunei Bubuieci, iar datele actuale confirmă existența unui deficit structural semnificativ. Cele două instituții preșcolare funcționale în comună oferă împreună 275 de locuri, ceea ce echivalează cu 0,9 grădinițe la 5.000 de locuitori – un raport sub pragul minim necesar pentru localitățile suburbane, unde standardul recomandat este de 1 instituție la 5.000 locuitori.

Această capacitate redusă nu reușește să răspundă cererii reale generate de o populație tânără și în creștere. În prezent, 380 de copii sunt înscriși în grădinițele din comună, ceea ce duce gradul de încărcare la un nivel foarte ridicat, de 138,2%. Acest procent depășește considerabil limita maximă acceptată de 100%, dar și media municipiului Chișinău, unde, în general, gradul de ocupare se situează în jurul valorii de 90%.

Chiar dacă acoperirea preșcolară de 85,2% (380 din cei 446 copii eligibili) poate fi considerată bună în raport cu alte suburbii, ea rămâne insuficientă raportat la obiectivele stabilite prin Strategia națională „Educația 2030”, care vizează 100% acoperire în următorii ani. În lipsa unei extinderi instituționale, comuna riscă să se confrunte cu un deficit tot mai accentuat.

Realitatea este că o parte dintre copiii de vârstă preșcolară fie nu sunt integrați în sistemul public, fie sunt încadrați în grupe supraaglomerate, ceea ce afectează direct calitatea educației timpurii, confortul copiilor și eficiența pedagogică. Într-o localitate în continuă creștere, educația preșcolară devine astfel unul dintre domeniile în care intervenția este nu doar necesară, ci absolut urgentă.

EDUCAȚIA ȘCOLARĂ – INSTITUȚII SUPRA-AGLOMERATE ȘI CAPACITATE INSUFICIENTĂ PENTRU ACTIVITĂȚI EXTRA-CURRICULARE

Educația școlară din comuna Bubuieci se confruntă cu o presiune crescută asupra infrastructurii existente. Unica instituție școlară din localitate dispune de o capacitate totală de 1.140 locuri, însă în anul 2025 sunt înscriși 1.480 elevi, ceea ce ridică gradul de încărcare la 129,8%. Această suprasolicitare depășește cu mult limitele optime pentru desfășurarea unui proces educațional de calitate și afectează buna funcționare a întregii instituții.

Un nivel atât de ridicat al ocupării reduce spațiul disponibil pentru activități extra curriculare, pentru ore în laboratoare, pentru sport școlar și, în general, pentru acele activități complementare care contribuie la dezvoltarea holistică a elevilor. Mai mult, instituțiile nu dispun de condițiile necesare pentru integrarea adecvată a copiilor cu cerințe educaționale speciale, deoarece spațiile sunt utilizate la maximum, iar flexibilitatea organizării orarelor și a grupelor este limitată.

Cu toate acestea, rata de cuprindere școlară rămâne una dintre cele mai înalte din suburbia Chișinăului – 97,5%, adică 1.480 elevi din cei 1.517 eligibili. Totuși, aproape 3% dintre copii aleg sau sunt nevoiți să urmeze studiile în școli din municipiul Chișinău. Această migrație educațională reflectă simultan atât presiunea pe instituțiile locale, cât și percepția părinților privind calitatea, dotarea și capacitatea infrastructurii urbane de a oferi un mediu educațional mai diversificat.

În ansamblu, sistemul școlar din Bubuieci funcționează la un nivel de încărcare care depășește considerabil standardele optime. Acest lucru confirmă necesitatea investițiilor rapide în extinderea spațiilor de învățământ și modernizarea infrastructurii educaționale, astfel încât calitatea procesului educațional, diversitatea activităților extra-curriculare și incluziunea copiilor cu nevoi speciale să nu fie afectate pe termen lung.

SĂNĂTATE – CAPACITATE SUB-DIMENSIONATĂ: DOAR 8,07 MEDICI LA 10.000 LOCUITORI ȘI 250 M² SPAȚIU MEDICAL PENTRU ÎNTREAGA COMUNĂ

Serviciile de sănătate din comuna Bubuieci sunt puternic limitate de lipsa de personal și de infrastructura insuficientă. Întreaga populație este deservită de un singur centru de sănătate, unde activează 9 medici și un total de 26 angajați. Acest lucru se reflectă într-un raport de numai 8,07 medici la 10.000 locuitori, un nivel de 3 până la 5 ori sub normele recomandate internațional, care indică necesitatea unui minim de 25–40 medici la 10.000 locuitori. În mod evident, comuna se confruntă cu o acoperire medicală mult sub standardele unui teritoriu suburban de dimensiunea sa.

Problema nu se limitează doar la resursa umană, ci și la spațiul fizic disponibil. Centrul medical funcționează într-o clădire de doar 250 m², în timp ce standardele internaționale prevăd 80–100 m² pentru fiecare medic. În condițiile actuale, spațiul efectiv utilizabil pentru o vizită medicală ajunge la 2,08 m², adică de cinci până la șapte ori mai puțin decât recomandările OMS, care specifică un minim de 10–15 m² per vizită. Această combinație – personal subdimensionat și spațiu insuficient – generează o supraaglomerare structurală, care afectează atât calitatea serviciilor medicale, cât și accesibilitatea acestor servicii. Situația este cu atât mai presantă cu cât peste 15% dintre locuitori (număr în creștere) sunt persoane vârstnice, categorie care necesită servicii medicale mai frecvente și mai complexe.

În acest context, extinderea sau construirea unui nou centru de sănătate devine nu doar o recomandare strategică, ci o necesitate absolută pentru o comună aflată în plină creștere demografică. Fără investiții majore în infrastructura medicală și în atragerea de noi specialiști, serviciile de sănătate vor rămâne sub presiune, iar calitatea vieții locuitorilor va fi afectată pe termen mediu și lung.

ASISTENȚĂ SOCIALĂ – DOAR 2 ASISTENȚI SOCIALI PENTRU PESTE 11 MII LOCUITORI

Asistența socială în comuna Bubuieci funcționează la un nivel mult sub necesarul real al populației. În prezent, întregul volum de solicitări este gestionat de doar doi asistenți sociali, ceea ce înseamnă 0,18 asistenți la 1.000 locuitori – un raport care se situează cu mult sub pragul minim recomandat pentru localitățile de nivel I și total insuficient pentru o comună cu peste 11.154 locuitori și cu o structură demografică în continuă schimbare.

În ultimii ani, numărul cererilor pentru servicii sociale a crescut constant. Solicitățile vizează domenii diverse – ajutor social, alocații, sprijin psihologic, cazuri de plasament familial, suport pentru persoane cu dizabilități, programe pentru familiile vulnerabile –, iar capacitatea actuală nu poate răspunde adecvat acestui volum tot mai mare de nevoi. Lipsa personalului suficient încetinește procesele administrative, reduce calitatea intervențiilor sociale și limitează posibilitatea de monitorizare activă a cazurilor aflate în situații de risc.

Pe lângă deficitul de personal, infrastructura serviciilor sociale este aproape inexistentă. Nu există centre de zi pentru copii, servicii de îngrijire la domiciliu pentru vârstnici sau persoane cu dizabilități, programe specializate dedicate tinerilor aflați în situații de vulnerabilitate, iar serviciile digitale (instrumente online de programare, raportare sau monitorizare) lipsesc complet. Într-o comună aflată în creștere demografică și economică, absența acestor servicii devine o vulnerabilitate majoră.

În ansamblu, sistemul actual de asistență socială din Bubuieci nu dispune nici de resursele umane, nici de structurile funcționale necesare pentru a răspunde adecvat nevoilor comunității. Consolidarea acestui domeniu – prin creșterea numărului de specialiști și dezvoltarea serviciilor moderne, accesibile și bine structurate – reprezintă o prioritate strategică pentru următorii ani.

CULTURĂ – INFRASTRUCTURĂ MINIMĂ ȘI SUB-DIMENSIONATĂ PENTRU O COMUNITATE DE PESTE 11.000 LOCUITORI

Infrastructura culturală a comunei Bubuieci este una dintre cele mai modeste componente ale ecosistemului social local și rămâne vizibil sub-dimensionată în raport cu populația în creștere și cu specificul unei localități suburbane.

La nivelul întregii comune funcționează doar două biblioteci, care însumează 155 m² de spații și un fond total de aproximativ 6.200 de cărți. Raportat la populație, acest lucru înseamnă 0,9 biblioteci la 5.000 locuitori, deși necesarul estimat pentru Bubuieci este de 2,23 biblioteci la 5.000 locuitori – un decalaj semnificativ, care arată că infrastructura existentă nu reușește să acopere nici pe departe nevoile reale ale comunității.

Absența unui muzeu local, a unui centru cultural modern sau a unor spații comunitare multifuncționale reduce vizibil capacitatea comunei de a genera evenimente culturale de amploare, de a sprijini educația non formală și de a cultiva identitatea locală. Lipsesc săli dedicate activităților artistice, spații pentru cluburi de tineret, săli de expoziții, studiouri pentru creație, precum și spații adaptate pentru întâlniri publice, conferințe, proiecții sau festivaluri.

În aceste condiții, participarea la evenimente culturale rămâne scăzută, nu din lipsă de interes, ci în principal din cauza lipsei unor infrastructuri adecvate și accesibile.

Comunitatea locală – în special tinerii, familiile cu copii și persoanele active – nu dispune de suficiente oportunități culturale sau civice, ceea ce afectează coeziunea socială și reduce potențialul dezvoltării unor inițiative culturale sau comunitare.

Necesitatea mai multor oportunități pentru tineri a fost menționată prioritară și de respondenții sondajului de opinie publică realizat. Pentru o comună de peste 11.000 locuitori, situată la câțiva kilometri de centrul

orașului Chișinău, o infrastructură culturală modernă și bine echipată reprezintă nu doar o necesitate funcțională, ci și un element esențial pentru dezvoltarea identității locale, a participării civice și a calității vieții.

SPORT, RECREERE ȘI SPAȚII VERZI – PUNCT FORTE RELATIV, DAR SUB STANDARDELE SUBURBANE EUROPENE

Infrastructura sportivă este unul dintre domeniile în care comuna Bubuieci se apropie cel mai mult de valorile înregistrate în municipiul Chișinău. Cu 6 terenuri sportive în aer liber, însumând 12.985 m², din care doar 3915 sunt amenajate corespunzător, localitatea ajunge la un raport de 1.164 m² de teren sportiv la 1.000 de locuitori, o valoare ușor peste media municipiului, însă corespunzător amenajat este doar 30% din total spații în aer liber. La acestea se adaugă 4 săli de sport acoperite, cu o suprafață totală de 540 m², echivalent cu 48,4 m² per 1.000 locuitori. Din această perspectivă, comuna dispune de o bază sportivă funcțională, care însă nu este suficient de calitativă și suficientă raportat la dinamica populației – peste 70% din locuitori sunt tineri sau persoane active, ceea ce generează o cerere ridicată pentru activități sportive și recreative.

În schimb, situația spațiilor verzi amenajate și a zonelor de recreere rămâne modestă. La nivelul întregii localități sunt amenajate 5.225 m² de spații verzi, ceea ce corespunde unui nivel de doar 468,4 m² per 1.000 locuitori, de peste cinci ori sub standardul suburban european, care recomandă minimum 20.000 m² per 1.000 locuitori. De asemenea, suprafața destinată terenurilor de joacă – 2.235 m², echivalent cu 200 m² per 1.000 locuitori – se situează sub nivelul optim pentru localități tinere și în expansiune, unde sunt necesare 300–500 m² per 1.000 locuitori pentru a răspunde adecvat nevoilor copiilor și familiilor tinere.

Concluziile sondajului local confirmă aceste constatări. Locuitorii indică „lipsa spațiilor de agrement” printre principalele probleme ale comunei, iar „spațiile verzi și zonele de recreere” sunt percepute drept una dintre cele mai urgente necesități care trebuie rezolvate pentru îmbunătățirea calității vieții. Totodată, 69,6% dintre respondenți au menționat „localitatea verde și curată” drept principala direcție generală de dezvoltare, ceea ce evidențiază așteptările clare ale comunității pentru creșterea investițiilor în parcuri, scuaruri, locuri de joacă și infrastructuri de recreere.

În ansamblu, comuna Bubuieci dispune de o bază sportivă relativ bine conturată, dar rămâne deficitară la capitolul spații verzi și zone de loisir, domenii considerate esențiale pentru localitățile suburbane moderne.

Extinderea și modernizarea acestor zone trebuie tratate ca o prioritate strategică pentru perioada următoare, atât pentru îmbunătățirea calității vieții, cât și pentru creșterea atractivității comunei în competiția suburbană a municipiului Chișinău.

NECESITĂȚI ȘI PRIORITĂȚI CRITICE DE DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII SOCIALE

Analiza indicatorilor relevanți din domeniile educației, sănătății, culturii și recreerii arată că Bubuieci se confruntă cu un set de necesități primordiale și presante, care necesită intervenții rapide în perioada 2026–2030.

Creșterea demografică accelerată, presiunea asupra infrastructurii publice și decalajele față de standardele suburbane moderne transformă dezvoltarea socială și culturală într-un domeniu critic pentru calitatea vieții și coeziunea comunității.

1. Educație preșcolară și școlară – reducerea supraaglomerării și extinderea capacităților

Instituțiile preșcolare și școlare funcționează în regim de suprasolicitare, fapt care afectează direct accesul și calitatea educației.

- ✓ Construirea sau extinderea unei noi grădinițe, cu minimum 150 locuri suplimentare, pentru a reduce gradul de încărcare sub 100% și pentru a asigura condiții adecvate educației timpurii.
- ✓ Extinderea și modernizarea liceului, astfel încât cei 1.480 elevi să fie acomodați în spații corespunzătoare, inclusiv laboratoare, săli pentru activități non-formale, sport și incluziune.
- ✓ Crearea serviciilor educaționale complementare orientate spre copiii vulnerabili (consiliere, programe de sprijin, activități extra-curriculare).

2. Sănătate și asistență socială – compensarea deficitului sever de personal și infrastructură

Domeniul sănătății și cel al asistenței sociale se află printre cele mai critice puncte ale comunei.

- ✓ Extinderea sau construcția unui Centru de Sănătate modern, în conformitate cu standardele OMS (10–15 m² per vizită, 80–100 m² per medic).
- ✓ Creșterea urgentă a numărului de medici, cu obiectivul de a atinge standardele de 25–40 medici la 10.000 locuitori.
- ✓ Majorarea personalului de asistență socială la 4–5 specialiști, pentru a răspunde numărului tot mai mare de cazuri sociale.
- ✓ Dezvoltarea serviciilor specializate: centre de zi pentru copii, programe de îngrijire la domiciliu, suport psihologic, servicii pentru persoane cu dizabilități.
- ✓ Digitalizarea serviciilor medicale și sociale, pentru reducerea birocrăției și îmbunătățirea accesului.

3. Cultură, patrimoniu și participare comunitară – infrastructură fundamental insuficientă

Infrastructura culturală a comunei este subdimensionată și incapabilă să răspundă nevoilor unei comunități în creștere.

- ✓ Crearea unui Centru Cultural și Comunitar Modern, capabil să găzduiască activități culturale, civice și educative.
- ✓ Dezvoltarea unui muzeu local sau a unor spații expoziționale pentru valorizarea identității comunității.
- ✓ Modernizarea bibliotecilor și transformarea lor în spații culturale dinamice, dotate cu echipamente digitale și spații de co-working.
- ✓ Introducerea unui program anual de evenimente culturale, care să stimuleze participarea și identitatea locală.

4. Sport, recreere și spații verzi – creșterea calității vieții și adaptarea la dinamica populației

Zonele dedicate sănătății fizice, recreerii și mediului verde trebuie dezvoltate rapid pentru a răspunde noilor realități demografice.

- ✓ Construirea unui complex sportiv multifuncțional, interior și exterior, inclusiv prin parteneriate public-private.

- ✓ Amenajarea unui Parc Central de minimum 1 ha, pe malul lacului, cu funcțiuni recreative, culturale și verzi.
- ✓ Extinderea rețelei de terenuri de joacă și spații verzi, astfel încât toate cartierele noi să beneficieze de infrastructuri moderne.
- ✓ Bugetare participativă pentru amenajarea zonelor publice și crearea de micro-spații comunitare în toate sectoarele localității.
- ✓ Coridoare verzi de-a lungul râului Bâc, care să conecteze cele trei sate și să ofere o infrastructură de mobilitate lentă (trasee pietonale și ciclabile).

4.9 PROTECȚIA MEDIULUI ȘI REZILIENȚA CLIMATICĂ

EXPANSIUNEA URBANĂ NECONTROLATĂ A DETERIORAT ECHILIBRUL ECOLOGIC ȘI A GENERAT RISCURI MAJORE PENTRU SĂNĂTATEA MEDIULUI

Dezvoltarea urbană dispersată din ultimii 15–20 de ani a transformat profund comuna Bubuieci, ocupând în mod haotic terenuri agricole fertile, zone naturale și teritorii cu restricții hidro-geotehnice. În ultimii cinci ani, cel puțin 160 ha de terenuri agricole au fost convertite în zone rezidențiale individuale, ceea ce a dus la apariția a 500–600 loturi noi, dintre care 30–40% fără autorizații, iar restul sunt autorizate contrar PUG. Deficitul de spații verzi este sever – doar 5 m²/locuitor, față de 9 m² recomandat de OMS și departe de țintele PUG Chișinău (26 m²/locuitor).

Lipsa canalizării în sectoarele noi contribuie la poluarea apelor subterane: aproape 60% din cele aproximativ 800 de gospodării neconectate folosesc fose septice, iar nivelul nitratilor depășește normele de 2–3 ori. În zonele construite compact, temperaturile cresc cu +(3–10)°C, fenomen accentuat de insuficiența arborilor și de extinderea suprafețelor betonate; măsurătorile USM arată o diferență de +5°C în centrul comunei față de Humulești sau zona lacului.

Traficul intens (peste 8.000 mașini/zi) și blocajele de 30–40 minute în orele de vârf contribuie suplimentar la creșterea emisiilor poluante cu 30–50%. Toate aceste procese indică o presiune ecologică în creștere și arată că modelul actual de dezvoltare urbană nu este sustenabil, cu efecte negative evidente asupra calității aerului, solului și apelor subterane.

VULNERABILITĂȚILE NATURALE ALE AMPLASAMENTULUI FAC DIN BUBUIECI UNA DINTRE CELE MAI EXPUSE SUBURBII LA RISCURI GEOTEHNICE, CLIMATICE ȘI HIDROLOGICE

Poziționată pe versanți abrupti (pante de 10–35%), cu soluri argiloase expansive și pânză freatică ridicată sub 2 metri, comuna Bubuieci prezintă un profil de risc natural distinct și mult mai accentuat decât alte suburbii. Zona nord-estică concentrează una dintre cele mai mari suprafețe de alunecări din regiune: aproximativ 283 ha, dintre care 70,54 ha reprezintă alunecări active, iar 212 ha sunt alunecări străvechi. Risc ridicat de inundații apare în zonele joase, unde scurgerile torențiale sunt frecvente, iar lipsa drenajelor agravează situația – un nivel de vulnerabilitate comparabil doar cu Trușeni.

Pe întreg teritoriul comunei, 38% dintre soluri sunt afectate de eroziune, plasând Bubuieci printre localitățile cu cea mai accentuată degradare a solului din zona metropolitană. La acestea se adaugă poluarea aerului cu

mirosuri și emisii provenite de la gunoștea municipală Țânțăreni (20 km), care ajung periodic în valea Bâcului din cauza vântului sud-estic. Activitățile extractive ale Carierii "Horujii Mici" generează praf, zgomot și trafic greu în zona cu cel mai mare risc de instabilitate geologică.

Situația este agravată de starea râului Bâc, clasificat drept „puternic poluat” (clasa 5) în sectorul Bubuieci–Gura Bâcului, din cauza evacuării efluentului insuficient epurat de la Stația de Epurare a municipiului Chișinău. Acest cumul de riscuri geotehnice, hidrologice și climatice indică faptul că Bubuieci se află într-o categorie distinctă de vulnerabilitate naturală, necesită intervenții urgente de consolidare a versanților, management al apelor, împăduriri și reconfigurare a zonelor construibile.

INFRASTRUCTURA DE MEDIU ESTE INCOMPLETĂ ȘI NEINTEGRATĂ, CEEA CE AMPLIFICĂ FENOMENELE DE DEGRADARE, POLUARE ȘI VULNERABILITATE CLIMATICĂ

Deși comuna a reușit să atingă un nivel de conectare la canalizare de 79%, infrastructura de mediu rămâne neintegrată și insuficientă pentru a face față dezvoltării accelerate. Lipsesc sisteme performante pentru colectarea apelor pluviale, bazine de retenție obligatorii, rigole verzi, pavaje permeabile și rețele separate pentru apele pluviale și cele menajere.

Mobilitatea verde este puternic deficitară: nu există piste velo continui, alei pietonale integrate, coridoare verzi sau zone tampon care să reducă presiunea traficului asupra mediului. În domeniul gestionării deșeurilor, doar 53% dintre gospodării au contract de salubritate, iar infrastructura pentru colectarea deșeurilor periculoase lipsește complet. Lipsa împăduririlor pe versanți și absența intervențiilor biologice de stabilizare contribuie la extinderea eroziunii și a instabilității terenului.

Aceste deficiențe sunt amplificate de efectele schimbărilor climatice, care se manifestă prin ploi torențiale intense, valuri repetate de caniculă și presiune demografică în creștere (6.000–8.000 vehicule care intră și ies zilnic din comună). Bubuieci resimte proporțional mai mult această presiune decât alte suburbii, datorită proximității față de Chișinău, atractivității sale ca zonă „verde”, prețurilor încă accesibile și conectivității directe cu aeroportul și sudul țării.

NECESITĂȚI ȘI PRIORITĂȚI STRATEGICE PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI

Comuna Bubuieci are nevoie urgentă de intervenții integrate pentru a stopa degradarea ecosistemelor, a reduce riscurile geotehnice și a crește reziliența climatică. Actualizarea rapidă a PUG reprezintă cea mai importantă prioritate, prin introducerea hărților de vulnerabilitate climatică, delimitarea strictă a zonelor cu risc de alunecări (aprox. 283 ha) și identificarea și planificarea zonelor de retenție pluvială / bazinelor de retenție de 300 m³/ha pentru toate dezvoltările noi.

Este esențială modernizarea infrastructurii de gestionare a apelor — separarea pluvialului de menajer, utilizarea rigolelor verzi, pavajelor permeabile și bazinelor de retenție în fiecare cartier — pentru a reduce poluarea pânzei freatice (unde nitrății depășesc normele de 2–3 ori) și a diminua riscul inundațiilor.

Stabilizarea terenurilor este o prioritate critică: comuna necesită un program de împădurire masivă de 100–150 ha în următorii cinci ani, cu specii autohtone cu rădăcini adânci, pentru a limita eroziunea (care afectează 38% din suprafață) și pentru a consolida zonele cu alunecări active. În paralel, trebuie redus efectul de „insulă

de căldură”, prin obligativitatea ca 30–40% din suprafața fiecărei dezvoltări noi să fie zonă verde, inclusiv acoperișuri verzi.

În fine, comuna trebuie să îmbunătățească drastic gestionarea deșeurilor: colectare universală (față de nivelul actual de 53%), puncte pentru deșeuri periculoase și campanii de educație ecologică. Implementarea măsurilor din PMUD Chișinău și crearea de coridoare verzi și trasee pietonale/velo sunt la fel de esențiale pentru reducerea poluării generate de cele 6.000–8.000 vehicule care tranzitează comuna zilnic.

4.10 EFICIENȚA ENERGETICĂ

CLĂDIRILE PUBLICE PREZINTĂ CONSUMURI ENERGETICE SPECIFICE MULT PESTE STANDARDELE ACCEPTABILE, INDICÂND PIERDERI STRUCTURALE MAJORE

Analiza consumurilor energetice arată că Liceul Teoretic „Toader Bubuioag” – cea mai mare și mai intens utilizată clădire publică din comună – înregistrează un consum energetic specific extrem de ridicat, de aproximativ 140 kWh/m²/an în 2024. Acest nivel este cu 55–100% mai mare decât media clădirilor școlare renovate din suburbiile Durlești, Stăuceni și Trușeni, care se încadrează în intervalul 70–90 kWh/m²/an după termoizolare și înlocuirea ferestrelor.

Creșterea consumului cu 10% în 2024 față de 2023 confirmă degradarea continuă a performanței energetice și indică pierderi majore prin anvelopă, tâmplărie veche, sisteme termice ineficiente și lipsa unui control modern asupra consumurilor.

Probleme similare sunt observate și în cele două grădinițe ale comunei, unde consumul de energie termică a crescut în 2024 cu 20% și respectiv 30% față de anul 2023. Aceste niveluri depășesc de 3 ori consumul instituțiilor preșcolare renovate din Trușeni și Sângera, unde valorile sunt de 60–75 kWh/m²/an.

Evoluția consumurilor confirmă că pierderile termice sunt structurale, iar clădirile necesită lucrări ample de termoizolare, modernizarea sistemelor HVAC și înlocuirea surselor de iluminat și a echipamentelor energofage.

DEPENDENȚA RIDICATĂ DE GAZE NATURALE ȘI TERMoeLECTRICA, COROBORATĂ CU LIPSA PRODUCERII PROPRII DE ENERGIE, EXPUNE COMUNA LA COSTURI CRESCUTE ȘI VULNERABILITATE PE TERMEN LUNG

Majoritatea clădirilor publice din comuna Bubuieci depind integral de gaze naturale și de agentul termic furnizat de Termoelectrica, ceea ce generează o vulnerabilitate economică și funcțională în contextul fluctuațiilor de preț și al politicilor energetice naționale.

Singura excepție notabilă este Grădinița nr. 2, unde sunt instalate panouri solare termice (în anul 2015), însă contribuția acestora la reducerea consumului este nesemnificativă.

Prin comparație, suburbiile precum Durlești și Codru au implementat accelerat sisteme fotovoltaice pe 40–60% dintre clădirile publice în anii 2024–2025, reducând factura la electricitate cu 30–70% anual și consolidând astfel independența energetică.

Lipsa unor capacități locale de producere a energiei în Bubuieci menține costurile ridicate, crește presiunea pe bugetul local și nu permite absorbția eficientă a eventualelor creșteri tarifare.

INSTITUȚIILE ADMINISTRATIVE ȘI SERVICIILE PUBLICE AU UN CONSUM ELECTRIC SPECIFIC CRESCUT, ACCENTUAT DE LIPSA MĂSURILOR ELEMENTARE DE EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

Clădirea primăriei comunei Bubuieci a înregistrat în 2024 o creștere de 28% a consumului de energie electrică față de 2023, ceea ce indică atât o creștere a activităților administrative, cât și lipsa unor măsuri de reducere a consumurilor.

Spre comparație, Primăriile din Trușeni și Ciorescu au reușit în aceeași perioadă să reducă consumurile electrice cu 25–40%, prin modernizarea iluminatului (LED), instalarea senzorilor de mișcare, echiparea clădirilor cu sisteme simple de management energetic (BMS) și optimizarea echipamentelor și aparatelor electrice.

Deoarece o parte semnificativă a serviciilor publice locale (întreținere, biblioteci, centre comunitare, utilități) utilizează clădiri vechi și sisteme electrice ineficiente, consumurile cumulate sunt mai mari decât în comune care au aplicat programe de eficiență energetică, iar bugetul local acoperă anual cheltuieli disproporționate de mari pentru electricitate.

NECESITĂȚI ȘI PRIORITĂȚI STRATEGICE ÎN DOMENIUL EFICIENȚEI ENERGETICE

Pentru a reduce vulnerabilitățile actuale și pentru a alinia comuna la standardele europene, sunt necesare măsuri integrate și investiții consistente în perioada 2026–2030.

Comuna trebuie să implementeze programe de eficientizare energetică a clădirilor publice, evaluate la un necesar investițional de aproximativ 28 milioane lei, cu o economie anuală potențială de 1,64 milioane lei. Perioada de recuperare de 15–16 ani arată că investițiile trebuie susținute preponderent din fonduri nerambursabile, granturi sau programe de eficiență energetică.

În paralel, este necesară instalarea unor capacități locale de producere a energiei regenerabile, în special fotovoltaice, dimensionate astfel încât să acopere integral consumul de energie electrică al instituțiilor publice (primărie, grădinițe, liceu, biblioteci), iluminatul public și consumurile Întreprinderii Municipale.

Această tranziție către energie regenerabilă ar putea reduce semnificativ factura anuală la electricitate și ar consolida autonomia energetică a comunei, apropiind-o de exemplele bune din Durlești și Codru.

4.11 NECESITĂȚI ȘI OPȚIUNI ALE LOCUITORILOR

Sondajul de opinie desfășurat în perioada octombrie–noiembrie 2025, la care au participat circa 690 de locuitori ai comunei Bubuieci, confirmă o imagine clară: comunitatea este preocupată în mod prioritar de infrastructura esențială și de calitatea serviciilor publice, iar presiunea exercitată de creșterea demografică și rezidențială este resimțită puternic în toate cele trei localități ale comunei.

În ansamblu, percepțiile populației au validat practic toate constatările tehnice și urbanistice ale diagnosticului:

INFRASTRUCTURA EDILITARĂ, UTILITĂȚILE PUBLICE ȘI LIPSA SPAȚIILOR VERZI SUNT CONSIDERATE PRINCIPALA PROBLEMĂ A COMUNEI, CARE AFECTEAZĂ CONDIȚIILE DE TRAI

Majoritatea respondenților au indicat drumurile locale degradate, insuficiența canalizării, lipsa spațiilor de agrement și câinii vagabonzi fiind problemele cele mai majore care le afectează condițiile de trai. Zonele noi rezidențiale — în special în Bâc și Humulești — sunt „lăsate în urmă” față de nucleele vechi, din cauza ritmului lent de extindere a apeductului, canalizării și drumurilor. Rezultatele sondajului au confirmat direct corelarea dintre expansiunea fondului locativ și presiunea asupra infrastructurilor, aspect analizat detaliat în diagnosticul urbanistic.

GESTIONAREA DEȘEURILOR ȘI SALUBRIZAREA RĂMÂN UN SUBIECT SENSIBIL:

O parte semnificativă a locuitorilor (79,2%) consideră ordinea și curățenia printre principalele valori personale.

MOBILITATEA LOCALĂ ESTE PERCEPUTĂ DREPT UN OBSTACOL MAJOR PENTRU DEZVOLTAREA COMUNEI

Mai mult de 50% din respondenți au indicat că transportul public bun și sigur și infrastructura rutieră calitativă și sigură sunt printre primele 3 cele mai importante caracteristici ale condițiilor de trai mai bune. Analiza diagnostic confirmă problemele recurente legate de:

- ☒ Starea drumurilor locale
- ☒ Lipsa trotuarelor și pistelor pentru bicicliști
- ☒ Transport public insuficient sau neregulat
- ☒ Ambuteiaje pe coridorul Bubuieci–Chișinău.

Aceste percepții sunt perfect aliniate cu diagnosticul utilităților publice, care identifică mobilitatea drept una dintre cele mai mari vulnerabilități structurale ale comunei.

SERVICIILE SOCIALE, EDUCAȚIONALE ȘI CULTURALE SUNT MENȚIONATE PRINTRE DIRECȚIILE PRIORITARE DE DEZVOLTARE A LOCALITĂȚII

Majoritatea dintre cei care au participat la sondaj au menționat educația printre principalele priorități de dezvoltare dar și printre domeniile prioritare de specializare a localității – ca localitate educată și activă cu tineri implicați.

Problemele identificate de analiza diagnostic:

- ☒ Supraaglomerarea grădinițelor
- ☒ Lipsa spațiilor culturale moderne
- ☒ Insuficiența programelor pentru tineri și vârstnici
- ☒ Facilități sportive limitate pentru o comună cu populație activă mare.

O parte importantă dintre locuitori își exprimă dorința pentru dezvoltarea de centre multifuncționale, programe educaționale mai moderne, activități culturale regulate și zone de recreere mai bine amenajate.

CAPACITATEA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE TREBUIE ÎMBUNĂȚITĂ

Peste 40% din respondenți au menționat printre primele 3 direcții generale de dezvoltare sau specializare a comunei în viitor, că își doresc o comună sigură și bine administrată cu o economie bine dezvoltată.

Aproape 505 din respondenți consideră atragerea investițiilor, crearea locurilor de muncă și dezvoltarea antreprenorialului local una din principalele priorități de dezvoltare a localității.

Analiza diagnostic a scos în evidență necesitatea consolidării capacității APL de a crește veniturile în bugetul local, atragerea finanțărilor externe și a administra eficient serviciile publice locale, astfel să asigure locuitorilor condiții mai bune și sigure pentru locuitori.

DIRECȚIILE PRIORITARE DE DEZVOLTARE INDICATE DE LOCUITORI COINCID CU PRIORITĂȚILE DIAGNOSTICULUI STRATEGIEI

Respondenții la sondaj au indicat următoarele top trei domenii considerate "critice" pentru următorii 5 ani sunt:

- ☒ Drumuri, trotuare, iluminat public și mobilitate urbană.
- ☒ Educație
- ☒ Dezvoltare economică
- ☒ Mediul (spații verzi și gestionare deșeuri)

La acestea se adaugă: necesitatea unei școli noi, extinderea serviciilor medicale și crearea unor spații publice moderne.

ÎN CONCLUZIE, SONDAJUL A CONFIRMAT CĂ PERCEPȚIILE LOCUITORILOR SUNT PERFECT ALINATE CU REALITĂȚILE TEHNICE, URBANISTICE ȘI ADMINISTRATIVE IDENTIFICATE ÎN DIAGNOSTIC.

Comuna Bubuieci se află într-o etapă de dezvoltare intensă, dar presiunea asupra infrastructurilor și serviciilor crește mai rapid decât capacitatea instituțională de a răspunde.

4.12 CONCLUZII

ANALIZA SWOT

PUNCTE TARI:

- ✓ **Poziționare strategică în zona metropolitană Chișinău**, la o distanță de 3–5 km de principalele artere economice ale capitalei. Această proximitate oferă acces imediat la piața de consum de peste 700.000 locuitori, la infrastructura urbană majoră și la potențialul investițional metropolitan, crescând atractivitatea pentru investitori.
- ✓ **Dinamică demografică robustă**, cu o creștere de peste 65% în două decenii – de la 6.748 locuitori (2004) la 11.152 locuitori (2024), comuna devenind a doua cea mai mare localitate rurală din țară și situată pe locul 20 dintre toate UAT-urile Republicii Moldova. Această masă critică de populație reprezintă o bază solidă pentru diversificarea economică și extinderea serviciilor publice.
- ✓ **Structură de vârstă favorabilă dezvoltării economice**, circa 70% din populație fiind în grupa activă 15–64 ani. Această componentă demografică este semnificativ superioară mediei naționale, ceea ce conferă comunei un potențial real de dezvoltare a activităților economice și atragerii de investiții.
- ✓ **Evoluție pozitivă a bugetului local**, cu venituri totale de 38,8 milioane lei în 2025 și o creștere accelerată a veniturilor proprii, de la 8,75 milioane lei în 2022 la 18,80 milioane lei în 2025. Avansul de peste 115% în trei ani confirmă extinderea bazei impozabile și dinamica economică locală.
- ✓ **Lipsa datoriilor bugetare**, ceea ce oferă administrației locale libertatea de a accesa credite pentru dezvoltare, de a cofinanța proiecte europene și de a planifica investiții multianuale fără presiune financiară.
- ✓ **Ecosistem antreprenorial în creștere**, cu peste 450 agenți economici activi și o rată anuală de creștere între 8–12% în ultimii ani. Prezența companiilor de logistică, construcții și producție (ex. SRL „New Metal Construct”) consolidează fiscalitatea locală și generează locuri de muncă.
- ✓ **Potențial investițional ridicat în industrie, logistică dar și în domeniul infrastructurii publice**: Comuna dispune de peste 700 ha terenuri publice, inclusiv peste 50 ha ”greenfield industrial” parcele în zona estică, cu acces la drumuri naționale, cu acces la utilitățile industriale ale Chișinăului. Această poziționare permite dezvoltarea unei zone industriale cu impact metropolitan și atragerea a mii de locuri de muncă. În baza Legii RM nr. 213 din 10.06.2025 comuna Bubuieci a primit în proprietate publică de la stat 71 ha. Terenul este destinat exclusiv dezvoltării comunității, modernizării și dezvoltării durabile a comunei. Este menit să fie utilizat transparent și eficient în beneficiul cetățenilor, cu accent pe servicii publice esențiale (educație, sănătate, cultură, sport și agrement).
- ✓ **Tendință incipientă de atragere a companiilor de servicii cu activitate metropolitană (e.g. compania de taxi metropolitan ”Trans-Solutions”), dar înregistrate juridic în Bubuieci, ceea ce contribuie la creșterea bazei fiscale locale**. Proximitatea față de Chișinău și accesul direct la infrastructura industrială urbană încurajează firmele care operează la nivelul întregului municipiu să își stabilească sediul în comună — un proces care poate deveni un motor fiscal important pe termen mediu.
- ✓ **Existența unei mase critice de întreprinderi locale cu potențial real de scalare**, incluzând un nucleu industrial modest, dar în creștere, și un grup de companii mici și mijlocii stabile, cu activitate

constantă. Acest segment poate constitui baza viitoarelor inițiative de diversificare economică, modernizare tehnologică și dezvoltare de lanțuri valorice locale.

- ✓ **Potențial imobiliar ridicat**, datorită cererii crescute pentru locuințe periurbane în zona metropolitană Chișinău. Prețurile terenurilor din Bubuieci sunt încă mai competitive decât în majoritatea altor localități suburbane, ceea ce prezintă un avantaj competitiv pentru investitori.
- ✓ **Existența unui Plan Urbanistic General actualizat**, aprobat recent, care permite controlul dezvoltării haotice, delimitarea zonelor economice și rezidențiale și planificarea pe termen lung.
- ✓ **Conectivitate bună la infrastructura regională**, cu acces la rutele Chișinău–Aeroport, Chișinău–Sud și viitorul coridor TEN-T (centura Chișinăului), fapt ce sporește potențialul logistic și comercial.
- ✓ **Interes comunitar ridicat pentru modernizare**, peste 50% dintre locuitori indicând infrastructura rutieră, mobilitatea și spațiile publice drept priorități, ceea ce facilitează acceptarea proiectelor de investiții.

PUNCTE SLABE:

- ✓ **Reputație încă relativ negativă, comuna fiind asociată cu amplasarea unor obiective poluante ale Chișinăului** – stația de epurare cu episoade frecvente de mirosuri, fosta groapă metropolitană de gunoi și activități de reciclare – elemente care reduc atractivitatea rezidențială și investițională în raport cu alte suburbii.
- ✓ **Poziționare economică periferică în context metropolitan**: comuna generează doar 0,7% din firmele înregistrate în mun. Chișinău, 0,28% din locurile de muncă și 0,2% din cifra de afaceri, deși reprezintă 1,5% din populația municipiului.
- ✓ **Capacitate economică redusă, reflectată printr-o economie slab diversificată**, dominată de comerț, transport și servicii de proximitate, fără industrii moderne, fără sector IT și fără activități productive competitive; acest profil menține comuna în zona „rezidențială-dormitor”.
- ✓ **Structură antreprenorială dezechilibrată, cu peste 250 firme înregistrate, dar doar ≈90 active, majoritatea microîntreprinderi cu 1–3 angajați**. Doar 15 întreprinderi depășesc pragul de 9 salariați, ceea ce limitează puternic inovația și investițiile.
- ✓ **Pondere foarte redusă a companiilor medii și mari, doar 5% dintre agenții economici având peste 20 angajați**, ceea ce împiedică formarea unor lanțuri valorice locale și reduce capacitatea comunei de a genera locuri de muncă bine plătite.
- ✓ **Dependenta excesivă de piața muncii din Chișinău**, reflectată în faptul că peste 3.000–3.500 de locuitori fac naveta zilnic (peste 70% din populația ocupată), în timp ce economia locală absoarbe doar aproximativ 1.200 locuri de muncă.
- ✓ **Capacitate fiscală foarte scăzută, impozitul pe venit per locuitor fiind de doar 1.027 lei în 2024 – echivalentul a 11,7% din media municipiului Chișinău** –, ceea ce plasează comuna pe locul 16 din 18 suburbii după acest indicator.
- ✓ **Buget local sub potențial**, cu venituri semnificativ mai mici decât în suburbii comparabile precum Trușeni sau Băcioi, reducând astfel ritmul de modernizare a infrastructurii.

- ✓ **Dependenta încă foarte mare de transferurile centrale**, care au reprezentat 75% din veniturile totale în 2023 și 52% în 2024, generând vulnerabilitate financiară și reducând autonomia locală.
- ✓ **Lipsa unei zone economice organizate** – nu există parc industrial, zonă logistică sau spațiu dedicat IMM-urilor –, fapt care duce la amplasări haotice de activități economice pe terenuri rezidențiale și limitează atragerea investitorilor de profil.
- ✓ **Prezență încă redusă a investițiilor străine**, capitalul extern fiind prezent doar prin trei companii mici, cu impact economic marginal și fără capacitate de multiplicare.
- ✓ **Presiune ridicată asupra infrastructurii publice, provocată de creșterea demografică accelerată** (+65% în 20 de ani). Capacitatea școlii, grădinițelor și utilităților este insuficientă pentru dinamica actuală.
- ✓ **Infrastructură rutieră insuficient dezvoltată**, circa 60% din drumuri fiind încă neasfaltate; lipsa trotuarelor continue și a pistelor pentru ciclism reduce siguranța și mobilitatea internă.
- ✓ **Conectivitate deficitară între localități**, satul Humulești având acces dificil la serviciile esențiale ale comunei (școală, primărie, medicină), creând disparități interne.
- ✓ **Lipsa rețelei centralizate de canalizare în satele Humulești și Bâc**, ceea ce generează vulnerabilități de mediu, limitează dezvoltarea imobiliară și reduce atractivitatea rezidențială.
- ✓ **Presiune pe sistemul existent de apă și canalizare din satul Bubuieci**, infrastructură care funcționează deja aproape de limitele capacității în anumite zone, afectând continuitatea și calitatea serviciilor.
- ✓ **Dependenta totală de operatori externi pentru apă, canalizare, salubritate și iluminat**, ceea ce înseamnă lipsa controlului asupra tarifelor, calității serviciilor și investițiilor necesare.
- ✓ **Vulnerabilități de mediu accentuate**, cu 38% din suprafețe expuse eroziunii, 283 ha cu risc de alunecări de teren și nivel ridicat al apelor freatice, agravate de lipsa unui sistem modern de drenaj pluvial.
- ✓ **Performanță energetică scăzută a clădirilor publice**, care sunt în mare parte vechi, neizolate și cu costuri ridicate de întreținere, afectând eficiența cheltuielilor locale.
- ✓ **Sector social insuficient**, cu doar doi asistenți sociali (0,18/1000 locuitori), mult sub nivelul minim necesar pentru o populație de peste 11.000 locuitori.
- ✓ **Infrastructură culturală minimală**, fără o casă de cultură funcțională sau spații comunitare moderne, ceea ce limitează coeziunea socială și activitățile comunității.
- ✓ **Capacitate administrativă încă limitată**, în special în pregătirea și implementarea proiectelor europene și infrastructurale, ceea ce încetinește absorbția fondurilor și modernizarea comunei.

OPORTUNITĂȚI:

- ✓ **Statutul Republicii Moldova de țară candidată UE**, care deschide accesul la fonduri structurale majore pentru infrastructură, dezvoltare economică, mediu, utilități, digitalizare și coeziune socială în perioada 2026–2030. Această fereastră financiară este cea mai mare oportunitate de investiții din ultimele două decenii.

- ✓ **Acces extins la programe naționale de finanțare și ale donatorilor prezenți în Moldova**, inclusiv Programul Operațional Regional, Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală, fonduri pentru digitalizare administrativă (e-APL), granturi BERD/BEI pentru IMM-uri și instrumente de cooperare metropolitană. Aceste resurse pot finanța proiecte de drumuri, apă, canalizare, eficiență energetică, servicii sociale și infrastructură economică.
- ✓ **Creșterea accelerată a cererii pentru amplasamente economice în zona metropolitană Chișinău**, determinată de saturarea spațiilor industriale din capitală și de necesitatea relocării companiilor. Bubuieci beneficiază de conectivitate foarte bună, terenuri disponibile și acces la forță de muncă, devenind un teritoriu preferat pentru extinderi și relocări.
- ✓ **Trendul de relocare și scalare a companiilor din Chișinău către suburbii, pe fondul costurilor ridicate ale terenurilor din capitală**. Localitatea poate atrage investiții în logistică, producție ușoară, servicii profesionale, transport, micro-industrie și activități creative, profitând de amplasarea la 3–5 km de principalele fluxuri economice.
- ✓ **Extinderea pieței imobiliare periurbane, susținută de migrația familiilor tinere către zone liniștite, dar bine conectate la capitală**. Această tendință stimulează investițiile private, dezvoltarea cartierelor rezidențiale și apariția serviciilor orientate spre populație activă.
- ✓ **Dezvoltarea sectorului IT și a economiei "remote", pe fondul creșterii cererii pentru spații co-working și hub-uri digitale la periferia capitalei**. Bubuieci poate atrage freelanceri, micro-companii IT și servicii creative, profitând de costuri mai mici și acces rapid la Chișinău.
- ✓ **Cooperarea metropolitană în extindere**, care poate aduce beneficii în transport public, iluminat stradal, gestionarea deșeurilor, coordonare urbanistică, mobilitate verde și infrastructuri partajate. Integrarea în proiecte metropolitane oferă acces la finanțări suplimentare și expertiză tehnică.
- ✓ **Trendul pozitiv al investițiilor în eficiență energetică și soluții verzi, finanțate prin programe UE, BERD și guvernamentale** – renovarea clădirilor publice, panouri fotovoltaice, modernizarea iluminatului stradal, stații electrice pentru mobilitate verde.
- ✓ **Modernizarea infrastructurii rutiere naționale și conectarea la coridorul TEN-T**, care amplifică rolul comunei în rețeaua de transport periurban și facilitează atragerea firmelor de distribuție și logistică.
- ✓ **Posibilitatea dezvoltării serviciilor private de educație, sănătate și HoReCa, datorită creșterii populației și apropierii de capitală**. Segmentul familiilor tinere generează cerere pentru centre educaționale, after-school, clinici, fitness, cafenele și servicii pentru copii. "Hospices of Hope Moldova" a achiziționat recent un teren de 4.100 m² pentru construcția primului spital de îngrijiri paliative din Republica Moldova, destinat pacienților (copii și adulți) aflați în stadiu terminal al bolilor grave, cum ar fi cancerul. Spitalul va avea o capacitate de aproximativ 30 de paturi și va deservi anual circa 250 de pacienți, oferind servicii gratuite pentru alinarea durerii, sprijin emoțional și menținerea demnității până la finalul vieții. Construcția este planificată să înceapă în următorii 3 ani (până în 2028).
- ✓ **Accesul la programe regionale pentru economie socială și incluziune**, care pot sprijini dezvoltarea întreprinderilor sociale, serviciilor comunitare și proiectelor pentru grupuri vulnerabile.

- ✓ **Creșterea interesului investitorilor pentru terenuri periurbane cu acces la utilități, în special acolo unde costul infrastructurii de extindere este redus.** Terenurile din Bubuieci pot deveni competitive pentru investiții industriale și logistice, la costuri inferioare celor din capitală.
- ✓ **Posibilitatea dezvoltării infrastructurilor de agrement periurban,** pe fondul cererii tot mai mari din partea populației capitalei pentru spații verzi, rute ciclabile, parcuri și zone de relaxare în afara orașului.
- ✓ **Parteneriatele intercomunitare cu localitățile vecine,** utile pentru proiecte integrate de apă, canalizare, transport public, dezvoltare economică și protecția mediului.
- ✓ **Planul de construcție a noului penitenciar republican la hotarul comunei cu or. Chișinău** (cu finanțarea Băncii Europene de Investiții), poate genera pe termen mediu cerere pentru forță de muncă, servicii locale, transport, infrastructură pentru conectarea zonelor periferice ale comunei și activități comerciale auxiliare.

RISCURI:

- ✓ **Menținerea sau agravarea problemelor de mediu asociate obiectivelor poluante din proximitate,** în special stația de epurare a Chișinăului, fosta gunoiște metropolitană și operatorii industriali din zonă. În absența unor soluții definitive, episoadele de miros, poluare sau supraîncărcare pot afecta calitatea vieții, reputația comunei și atractivitatea investițională.
- ✓ **Risc geopolitic major generat de războiul din Ucraina, care poate afecta percepția investitorilor internaționali, stabilitatea pieței muncii și deciziile de relocare a companiilor în regiune.** Moldova rămâne sensibilă la șocuri externe, ceea ce poate limita fluxul de investiții private.
- ✓ **Incertitudine privind ritmul negocierilor Republicii Moldova de aderare la Uniunea Europeană,** cu riscul amânării accesului la fonduri structurale majore în perioada 2026–2030. Fără accelerarea reformelor, localitățile suburbane precum Bubuieci pot pierde oportunități de modernizare strategică.
- ✓ **Capacitatea insuficientă a administrației centrale de a absorbi fonduri europene,** ceea ce poate duce la întârzieri sau la neimplementarea unor programelor naționale de infrastructură care includ apă, canalizare, drumuri sau digitalizare — toate esențiale pentru dezvoltarea comunei.
- ✓ **Concurența economică din ce în ce mai intensă a altor suburbii metropolitane,** precum Trușeni, Stăuceni, Băcioi, Vatra sau Cricova, care dispun de infrastructuri superioare, zone economice organizate și capacități administrative relativ mai mari. Potențialii investitori pot migra spre aceste zone dacă Bubuieci nu avansează rapid.
- ✓ **Dependență ridicată de transferurile centrale, care pot fi reduse în urma schimbării formulelor de finanțare.** Într-o comună unde transferurile reprezintă 52–75% din buget, orice ajustare poate reduce capacitatea de investiții și ritmul dezvoltării.
- ✓ **Vulnerabilitate ridicată prin dependența de operatori externi de apă, canalizare, salubritate și iluminat public,** asupra cărora comuna nu are control operațional. Orice deficiență de management la nivel regional se reflectă imediat în calitatea serviciilor oferite locuitorilor din Bubuieci.

- ✓ **Risc de instabilitate administrativă**, generat de resursele umane limitate, de lipsa personalului tehnic specializat și de capacitatea redusă de implementare a proiectelor mari, ceea ce poate încetini absorbția fondurilor și realizarea investițiilor.
- ✓ **Riscuri politice majore la nivelul Consiliului Municipal Chișinău**, unde lipsa consensului, blocajele în aprobarea documentelor urbanistice sau politizarea deciziilor pot întârzia proiecte metropolitane de infrastructură, parteneriate public-private și investiții strategice.
- ✓ **Riscuri asociate alegerilor locale din 2027**, care pot genera discontinuitatea proiectelor, schimbarea priorităților sau amânarea unor proiecte aflate în implementare.
- ✓ **Presiune crescândă asupra infrastructurii publice și de utilități, cauzată de dezvoltarea imobiliară accelerată**. Fără investiții proporționale în școli, grădinițe, drumuri, apă-canal și transport public, localitatea riscă suprasolicitarea serviciilor și scăderea calității acestora.
- ✓ **Vulnerabilitate la schimbările climatice**, cu fenomen de eroziune pe circa 38% din terenuri, 283 ha expuse alunecărilor, creșteri ale apelor freatice și episoade meteo extreme care pot afecta infrastructura rutieră, locuințele și terenurile agricole.
- ✓ **Risc de urbanizare necontrolată, dacă implementarea Planului Urbanistic General este insuficient monitorizată**. Construcțiile neconforme, amplasate în extravilan sau în zone vulnerabile, pot afecta atât siguranța, cât și atractivitatea investițională a comunei.

FOCUS STRATEGIC 2030

Comuna Bubuieci se află astăzi într-un punct strategic decisiv, în care convergența mai multor factori interni și externi generează, simultan, **cel mai favorabil context de dezvoltare din ultimele decenii și, totodată, unul dintre cele mai complexe seturi de vulnerabilități și riscuri**.

Creșterea demografică rapidă, dinamica economică a zonei metropolitane Chișinău și accesul tot mai larg la finanțări europene deschid o veritabilă fereastră de oportunitate pentru modernizarea localității și transformarea profilului său funcțional. În același timp însă, această deschidere vine cu presiuni majore: infrastructura actuală este deja insuficientă pentru ritmul de extindere, imaginea comunei rămâne vulnerabilă în competiția cu alte suburbii, iar dependența de operatori externi, alături de riscurile geopolitice și administrative, poate încetini sau chiar devia evoluția așteptată. Cu alte cuvinte, comuna se află într-un punct de cotitură, în care potențialul de a avansa rapid coexistă cu necesitatea de a gestiona responsabil provocările majore, astfel încât această conjunctură favorabilă să fie valorificată pe deplin, iar vulnerabilitățile să fie transformate în avantaje pentru o dezvoltare durabilă pe termen lung.

Comuna beneficiază de una dintre cele mai dinamice creșteri demografice din țară – peste 65% în ultimii 20 de ani, cu estimări care arată că, în următorii 5–7 ani, Bubuieci poate deveni cea mai populată localitate rurală din Republica Moldova. Structura de vârstă este favorabilă, cu 70% populație activă, ceea ce oferă o bază de forță de muncă și consum competitivă pentru atragerea investițiilor. În plus, proximitatea față de Capitală – 3–5 km de principalele artere economice și industriale – plasează comuna într-un pol strategic al fluxurilor de afaceri, logistică și mobilitate metropolitană. Investitorii deja manifestă interes pentru amplasamente periurbane, iar presiunea pe zona industrială a Chișinăului împinge companiile spre extindere în suburbii. Dacă localitatea este pregătită cu terenuri, utilități și reguli clare, poate valorifica această cerere.

Totuși, analiza evidențiază în mod clar că Bubuieci pornește de pe un **fundament infrastructural fragil, care poate limita sau chiar bloca valorificarea oportunităților de atragere a investițiilor private**. Infrastructura locală rutieră este mult sub nivelul cerut pentru o localitate metropolitană în expansiune. Circa 60% din drumurile locale sunt încă neasfaltate, trotuarele sunt fragmentate sau inexistente, mobilitatea pietonală este dificilă, iar accesul către satul Humulești rămâne precar. Zonele rezidențiale noi sunt slab conectate prin rețele rutiere și de utilități, ceea ce încetinește dezvoltarea.

Necesitățile în infrastructura de apă și canalizare sunt și mari și urgente. Sistemul din satul Bubuieci funcționează la limita capacității în anumite sectoare, iar satele Humulești și Bâc nu sunt încă conectate la canalizare centralizată. Această situație reprezintă atât un risc de mediu, cât și un blocaj pentru dezvoltarea imobiliară și investițională. În lipsa unui program etapizat, finanțat și riguros de extindere a rețelelor, creșterea demografică va accentua presiunile, iar comuna riscă să nu poată asigura servicii publice de calitate.

Acestor presiuni li se adaugă deficitul de infrastructuri publice moderne culturale și de agrement: lipsa unui centru comunitar, absența unei case de cultură funcționale, spații publice limitate, parcuri puține și slab întreținute, precum și dotări insuficiente pentru activități civice și culturale. Aceste lacune reduc atractivitatea rezidențială și scad calitatea vieții, în special comparativ cu suburbii precum Stăuceni, Durlești sau Vatra, care au avansat mai rapid în modernizarea serviciilor și în crearea de spații urbane de calitate.

Un alt element critic care trebuie abordat - este **reputația localității**. În mod obiectiv, Bubuieci pornește cu un deficit structural de imagine față de alte suburbii din zona metropolitană. Asocierea cu stația de epurare a Chișinăului și episoadele ocazionale de disconfort olfactiv, prezența fostei gropi de gunoi metropolitane, proximitatea unor activități poluante sau percepția generală de zonă rezidențială cu infrastructură precară au afectat în timp imaginea comunei. Reputația nu este un detaliu superficial: ea influențează deciziile investitorilor, percepția potențialilor rezidenți și raportarea Chișinăului la comună în cadrul proceselor de planificare metropolitană. Reversul este că, odată cu implementarea unor proiecte majore – infrastructură, spații publice, zonă economică organizată – imaginea poate fi schimbată accelerat, dar acest lucru necesită acțiuni prompte și coerente.

Pe plan extern, **factorii suplimentari care vor influența dezvoltarea localității**:

- ☑ Negocierile Republicii Moldova privind aderarea la Uniunea Europeană pot deschide acces la programe de finanțare fără precedent în perioada 2026–2030, dar ritmul depinde de reformele naționale și de stabilitatea politică.
- ☑ Contextul geopolitic regional, afectat de războiul din Ucraina, poate influența investițiile, de aceea este nevoie de a crește reziliența comunei și capacitatea Administrației Publice Locale de a răspunde prompt la provocările contextului regional.

În concluzie: Comuna dispune de resurse, poziționare și tendințe externe care îi pot accelera dezvoltarea într-un ritm rar întâlnit până acum. În același timp, infrastructura deficitară, presiunea demografică și reputația nefavorabilă pot frâna această evoluție dacă nu sunt abordate prin intervenții ample și bine planificate.

5. STRATEGIA DE DEZVOLTARE 2030

5.1 VIZIUNEA STRATEGICĂ

Viziunea de dezvoltare a comunei Bubuieci pentru perioada 2026–2030 este fundamentată pe o consultare largă a comunității, pe analiza aprofundată a situației socio-economice și pe lucrul aplicat cu Grupul de Lucru pentru Planificare Strategică. Aceasta reflectă atât așteptările locuitorilor, cât și realitățile și oportunitățile concrete ale teritoriului, identificate în procesul de elaborare a Strategiei.

Consultarea extinsă a comunității, inclusiv printr-un sondaj larg de opinie, a arătat foarte clar că locuitorii își doresc o localitate bine organizată, curată și verde, cu infrastructură modernă, servicii publice de calitate și oportunități reale pentru tineri. Aceste așteptări sunt strâns legate de necesitatea creșterii capacității economice locale, întrucât fără o economie funcțională și venituri proprii suficiente, modernizarea infrastructurii și îmbunătățirea serviciilor publice nu pot fi susținute pe termen lung.

Totodată, analiza situației socio-economice a confirmat că principala vulnerabilitate structurală a comunei este caracterul predominant rezidențial și dependența ridicată de municipiul Chișinău din perspectiva locurilor de muncă și a bazei fiscale. În același timp, comuna dispune de avantaje competitive semnificative: poziționare suburbană favorabilă, dinamică demografică pozitivă, acces bun la rețelele de transport și disponibilitate de terenuri pentru investiții. Aceste elemente creează premise reale pentru dezvoltarea unei economii locale mai active și mai diversificate.

Pe baza acestor constatări, **dezvoltarea economică locală este asumată drept accentul central al viziunii de dezvoltare pentru perioada 2026–2030, fiind considerată condiția esențială pentru consolidarea bazei fiscale, crearea de locuri de muncă în proximitate și creșterea calității vieții în comună.**

Viziunea de dezvoltare a comunei Bubuieci pentru anul 2030 este:

Bubuieci – o suburbie modernă, verde și bine organizată, cu o economie locală dezvoltată și competitivă, capabilă să genereze locuri de muncă și venituri proprii, servicii publice la nivel urban și un mediu natural protejat, integrată funcțional în dinamica metropolitană a municipiului Chișinău

Această viziune exprimă direcția strategică asumată de comunitate: transformarea comunei dintr-o localitate suburbană aflată în expansiune demografică într-un teritoriu competitiv, în care dezvoltarea economică locală constituie motorul principal al modernizării infrastructurii, al consolidării serviciilor publice și al creșterii calității vieții:

- ✓ **Dezvoltarea economică locală** reprezintă nucleul viziunii și vizează atragerea investițiilor, crearea de locuri de muncă în proximitate, diversificarea activităților economice și reducerea dependenței structurale față de municipiul Chișinău.
- ✓ **Suburbie modernă și bine organizată** reflectă necesitatea unei planificări urbane coerente și a utilizării eficiente a terenurilor.

- ✓ **Servicii publice la standarde urbane** exprimă angajamentul pentru modernizarea administrației și accesul echitabil la servicii publice de calitate.
- ✓ **Mediu natural protejat** răspunde riscurilor de mediu și necesității de creștere a rezilienței climatice.

Integrarea metropolitană definește poziționarea strategică a comunei în cadrul zonei funcționale a municipiului Chișinău.

Prin această viziune, comuna Bubuieci își asumă un parcurs clar pentru perioada 2026–2030: dezvoltarea unei economii locale funcționale ca fundament al modernizării infrastructurii, al serviciilor publice și al atractivității generale a localității.

5.2 OBIECTIVE STRATEGICE

Pentru realizarea viziunii de dezvoltare a comunei Bubuieci în perioada 2026–2030, dezvoltarea locală se va baza pe patru obiective strategice, care vor orienta politicile publice, investițiile și intervențiile administrației publice locale.

Obiectivele strategice ale comunei Bubuieci sunt:

1. Consolidarea capacității administrative și financiare a comunei;
2. Îmbunătățirea condițiilor de trai și a calității vieții locuitorilor;
3. Crearea de oportunități și perspective de dezvoltare pentru tineri;
4. Transformarea comunei într-o localitate mai verde, sigură și rezilientă.

Aceste obiective sunt formulate astfel încât să fie clare, orientate spre rezultate, măsurabile prin indicatori cantitativi și calitativi și corelate între ele, generând un impact integrat și sustenabil asupra dezvoltării comunei.

OBIECTIV STRATEGIC 1: CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE ȘI FINANCIARE A COMUNEI

Descriere: Consolidarea capacității administrative și financiare a comunei prin modernizarea administrației publice locale, îmbunătățirea colectării veniturilor, digitalizarea serviciilor, management performant al investițiilor și atragerea fondurilor externe.

Argumentare: Creșterea populației și extinderea fondului locativ au condus la o creștere semnificativă a cererii pentru servicii publice și investiții, în timp ce capacitatea de administrare și de colectare a veniturilor rămâne sub nivelul necesar unei localități cu profil suburban urbanizat. Fără digitalizare, profesionalizarea managementului și optimizarea colectării, valoarea economică creată local nu poate fi valorificată eficient în interes public.

Indicatori SMART 2026–2030:

- ✓ Dublarea bugetului local anual până în 2030;
- ✓ Creșterea veniturilor proprii colectate cu circa 40 milioane lei/an;

- ✓ Atragerea a minimum 90 milioane lei anual din fonduri externe;
- ✓ Digitalizarea a minimum 80% din serviciile publice;
- ✓ Atragerea a minim 300 milioane lei investiții private în localitate
- ✓ Digitalizarea a minim 80% din serviciile locale
- ✓ Valorificarea în scopul atragerii finanțărilor nerambursabile a minim 15 parteneriate
- ✓ Creșterea gradului de valorificare a patrimoniului public cu minim 60%
- ✓ Creșterea bazei impozabile a comunei prin creșterea noilor rezidenți cu minim 660 rezidenți noi înregistrați

Contribuția la viziune: **Asigură capacitatea instituțională de implementare** a Strategiei și transformă valoarea economică creată în servicii publice și investiții durabile.

OBIECTIV STRATEGIC 2: ÎMBUNĂTĂȚIREA CONDIȚIILOR DE TRAI ȘI A CALITĂȚII VIEȚII LOCUITORILOR

Descriere: Îmbunătățirea condițiilor de trai și a calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare, modernizarea mobilității și extinderea serviciilor publice în toate satele comunei.

Argumentare: Extinderea accelerată a fondului locativ a generat presiuni asupra rețelelor de apă, canalizare, drumuri și transport public. Diferențele de acces la utilități și infrastructură afectează atractivitatea rezidențială și competitivitatea teritorială a comunei.

Indicatori SMART 2026–2030:

- ✓ >90% acces la apă și canalizare;
- ✓ Creșterea gradului de modernizare a drumurilor la minimum 80% ;
- ✓ Modernizarea a minimum 50% din iluminatul public (LED);
- ✓ 90% dintre locuitori la maximum 500 m de transport public;
- ✓ Reducerea timpului mediu de navetă cu 20%;
- ✓ Nivel de satisfacție al locuitorilor > 80%.
- ✓ Locuri de muncă nou create – minim 700
- ✓ Creșterea capacității instituțiilor de educație timpurie – cu 116% față de situația anului 2025
- ✓ Creșterea capacității instituțiilor de învățământ – cu 30% față de situația anului 2025
- ✓ Create noi servicii medicinale în localitate – minim 7 servicii noi
- ✓ Crescută rata de asigurare cu spații amenajate pentru sport de la 370 m2/1000 locuitori la 620 m2/100 locuitori

Contribuția la viziune: **Crește atractivitatea rezidențială** și susține dezvoltarea economică prin îmbunătățirea calității vieții.

OBIECTIV STRATEGIC 3: CREAREA DE OPORTUNITĂȚI ȘI PERSPECTIVE DE DEZVOLTARE PENTRU TINERI

Descriere: Crearea unui mediu favorabil pentru tineri prin acces la educație de calitate, oportunități de angajare și antreprenoriat, infrastructură culturală și sportivă și implicare civică activă.

Argumentare: Tinerii reprezintă o pondere semnificativă a populației comunei, însă lipsa oportunităților locale determină migrația spre Chișinău sau peste hotare. Integrarea tinerilor în economia locală este esențială pentru menținerea capitalului uman și pentru sustenabilitatea dezvoltării pe termen lung.

Indicatori SMART 2026–2030:

- ✓ Minimum 5 programe permanente noi dedicate tinerilor;
- ✓ Minimum 300 locuri de muncă pentru tineri;
- ✓ Creșterea participării tinerilor la viața comunitară la 50%;
- ✓ Crescut suportul pentru tinerii antreprenori – 3 structuri noi create pentru suportul tinerilor în afaceri
- ✓ Satisfacția tinerilor privind oportunitățile locale $\geq 75\%$.

Contribuția la viziune: **Asigură sustenabilitatea demografică** și economică a comunei pe termen lung.

OBIECTIV STRATEGIC 4: TRANSFORMAREA COMUNEI ÎNTR-O LOCALITATE MAI VERDE, SIGURĂ ȘI REZILIENTĂ

Descriere: Transformarea comunei într-o localitate verde, sigură și rezilientă prin protecția mediului, extinderea spațiilor verzi, reducerea riscurilor naturale și integrarea soluțiilor durabile în toate investițiile locale.

Argumentare: Densificarea rezidențială a crescut presiunea asupra mediului și a infrastructurii verzi. Lipsa sistemelor moderne de gestionare a apelor pluviale și degradarea terenurilor pot genera costuri economice și sociale semnificative în absența unor măsuri preventive.

Indicatori SMART 2026–2030:

- ✓ Suprafața de spații verzi crescută cu minim 20 ha;
- ✓ Extinderea zonelor de agrement și recreere cu minim 7 ha;
- ✓ Creșterea eficienței energetice a clădirilor publice cu minimum 50%;
- ✓ Reducerea degradării terenurilor – minim 11 ha de terenuri cu măsuri de protecție;
- ✓ Creșterea capacităților de producere a energiei regenerabile în comună cu 900 KW putere instalată

Contribuția la viziune: Asigură durabilitatea dezvoltării și protejează investițiile și calitatea vieții pe termen lung.

5.3 PRIORITĂȚI

Pentru realizarea obiectivelor strategice ale comunei Bubuieci, **Strategia este structurată pe domenii prioritare de intervenție**, care concentrează eforturile administrației publice locale asupra principalelor direcții de dezvoltare ale comunei în perioada de implementare. Aceste priorități reflectă atât aspirațiile comunității, cât și concluziile analizei diagnostice și oferă cadrul de organizare a intervențiilor publice într-o manieră coerentă, etapizată și orientată spre rezultate.

Domeniile prioritare reprezintă nivelul operațional de legătură între obiectivele strategice asumate și intervențiile care urmează a fi implementate, permițând structurarea acțiunilor în funcție de impact, fezabilitate și capacitate de implementare, precum și corelarea acestora între diferite domenii de dezvoltare.

În acest sens, măsurile și acțiunile prevăzute în Strategia de dezvoltare a comunei Bubuieci sunt grupate în **cinci priorități de dezvoltare**, care reflectă direcțiile esențiale de transformare socio-economică și teritorială a localității.

Prioritatea 1. Dezvoltare economică locală

Această prioritate urmărește valorificarea poziției suburbane a comunei Bubuieci și integrarea sa activă în dinamica economică a zonei metropolitane a municipiului Chișinău. Intervențiile sunt orientate spre atragerea investițiilor private, dezvoltarea zonelor economice funcționale, stimularea antreprenorialului local și crearea de locuri de muncă, contribuind la consolidarea bazei economice locale și la creșterea veniturilor comunității.

Prioritatea 2. Dezvoltarea capacităților Administrației Publice Locale

Această prioritate vizează consolidarea capacității instituționale a administrației publice locale, ca suport esențial pentru implementarea eficientă a intervențiilor strategice. Accentul este pus pe modernizarea funcționării interne, digitalizarea serviciilor publice, profesionalizarea managementului proiectelor, îmbunătățirea planificării urbane și întărirea capacității financiare și administrative a comunei.

Prioritatea 3. Dezvoltarea infrastructurii edilitare și a mobilității urbane

Această prioritate este orientată spre îmbunătățirea accesului populației la utilități publice de bază, modernizarea infrastructurii rutiere și dezvoltarea unui sistem de mobilitate sigur, eficient și bine conectat la rețeaua metropolitană. Abordarea integrată a infrastructurii edilitare și a mobilității susține atât calitatea vieții, cât și atractivitatea economică a comunei.

Prioritatea 4. Dezvoltare socială și securitate publică

Prioritatea socială vizează consolidarea coeziunii comunitare și creșterea calității vieții prin extinderea și modernizarea serviciilor educaționale, medicale, culturale și sportive, precum și prin întărirea siguranței publice. Intervențiile din acest domeniu contribuie la incluziune socială, stabilitate comunitară și atractivitate rezidențială.

Prioritatea 5. Protecția mediului și reziliență climatică

Această prioritate integrează principiile de dezvoltare durabilă în politicile și intervențiile locale, prin extinderea infrastructurii verzi, reducerea riscurilor naturale, creșterea eficienței energetice și promovarea soluțiilor bazate pe utilizarea resurselor regenerabile. Accentul este pus pe adaptarea la schimbările climatice și pe protejarea resurselor naturale ale comunei.

Prin structurarea Strategiei pe aceste domenii prioritare, intervențiile publice sunt organizate într-o manieră logică și predictibilă, asigurând o legătură clară între direcțiile strategice asumate și impactul urmărit asupra dezvoltării economice, sociale și teritoriale a comunei Bubuieci.

5.4 MĂSURI

Pentru realizarea obiectivelor strategice stabilite prin Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a comunei Bubuieci 2026–2030, a fost elaborat un **portofoliu integrat de peste 50 de proiecte**, structurat pe domenii prioritare de intervenție. Acest portofoliu transpune direcțiile strategice în intervenții concrete, programate etapizat și corelate cu capacitatea reală de implementare a administrației publice locale și cu resursele disponibile.

Măsurile și proiectele au fost concepute astfel încât să genereze **efecte cumulative și sinergice**, să valorifice poziționarea suburbană a comunei și să susțină o dezvoltare echilibrată, în care **dezvoltarea economică locală** este sprijinită de consolidarea capacității instituționale, modernizarea infrastructurii și serviciilor publice, precum și de protecția mediului și creșterea rezilienței teritoriale.

Prioritatea 1. Dezvoltare economică locală și atragerea investițiilor

Această prioritate reprezintă motorul strategic al dezvoltării comunei Bubuieci, având ca obiectiv crearea unei baze economice locale funcționale, diversificate și generatoare de venituri bugetare, locuri de muncă și servicii de proximitate.

Principalele măsuri și proiecte vizează:

- ✓ Crearea unui Parc Economic peri-urban mixt, cu funcțiuni de logistică urbană, industrie ușoară, servicii și activități suport, ca platformă structurată pentru atragerea investițiilor private;
- ✓ Dezvoltarea infrastructurii economice primare și de suport (drumuri de acces, utilități, rețele digitale), ca premisă pentru funcționarea zonei economice;
- ✓ Atragerea și facilitarea rezidenților economici, prin pachete de stimulente locale, promovare activă și parteneriate instituționale;
- ✓ Stimularea antreprenorialului local și a IMM-urilor, inclusiv prin servicii de suport, spații dedicate și conectare la piețe;
- ✓ Valorificarea poziției suburbane față de Chișinău, pentru dezvoltarea de activități compatibile cu economia metropolitană (logistică last-mile, servicii, back-office, producție cu valoare adăugată).

Implementarea acestei priorități urmărește consolidarea bazei fiscale locale, reducerea dependenței de transferuri externe și poziționarea comunei Bubuieci ca pol economic emergent în zona metropolitană.

Prioritatea 2. Consolidarea capacității administrative și financiare a APL

Această prioritate are rolul de a crea fundamentul instituțional necesar implementării Strategiei și gestionării unui volum crescut de investiții și proiecte.

Măsurile și proiectele incluse vizează:

- ✓ Modernizarea administrației publice locale, prin digitalizarea serviciilor și proceselor interne;
- ✓ Crearea și operarea Unității de Management al Proiectelor, ca structură operațională pentru atragerea și gestionarea fondurilor externe;
- ✓ Îmbunătățirea managementului financiar și patrimonial, inclusiv valorificarea terenurilor și bunurilor publice;
- ✓ Utilizarea instrumentelor moderne de planificare urbană și GIS, pentru gestionarea dezvoltărilor rezidențiale și economice;
- ✓ Creșterea eficienței colectării veniturilor proprii și consolidarea disciplinei fiscale.
- ✓ Această prioritate asigură capacitatea APL de a funcționa la standarde urbane și de a susține dezvoltarea economică și investițională pe termen mediu și lung.

Prioritatea 3. Dezvoltarea infrastructurii edilitare și a mobilității urbane

Măsurile din cadrul acestei priorități urmăresc crearea unui spațiu funcțional, accesibil și bine conectat, adecvat unei localități suburbane în expansiune.

Intervențiile principale includ:

- ✓ Extinderea și modernizarea rețelelor de apă, canalizare și infrastructură tehnico-edilitară;
- ✓ Modernizarea drumurilor locale, trotuarelor și căilor de acces;
- ✓ Dezvoltarea unui sistem de mobilitate urbană sigur și eficient, inclusiv transport public și mobilitate alternativă;
- ✓ Îmbunătățirea conectivității interne între satele comunei și cu zona metropolitană Chișinău.
- ✓ Această prioritate contribuie direct la atractivitatea rezidențială și economică a comunei și la creșterea calității vieții locuitorilor.

Prioritatea 4. Dezvoltare socială, servicii publice și securitate comunitară

Această prioritate vizează consolidarea capitalului uman și social, precum și asigurarea accesului echitabil la servicii publice de calitate.

Măsurile și proiectele urmăresc:

- ✓ Modernizarea și extinderea infrastructurii educaționale, culturale și sportive;
- ✓ Dezvoltarea serviciilor sociale și medicale de proximitate;
- ✓ Crearea de spații și programe dedicate tinerilor;
- ✓ Creșterea siguranței publice și a coeziunii comunitare, inclusiv prin infrastructură și programe preventive.
- ✓ Această prioritate susține retenția populației, în special a tinerilor, și contribuie la dezvoltarea unei comunități active și incluzive.

Prioritatea 5. Protecția mediului și reziliență climatică

Măsurile incluse în această prioritate urmăresc asigurarea unei dezvoltări durabile și sigure, în condițiile presiunilor de mediu și ale schimbărilor climatice.

Principalele măsuri și proiecte includ:

- ✓ Extinderea și conectarea spațiilor verzi și a zonelor de recreere;
- ✓ Prevenirea riscurilor naturale (alunecări, eroziune, inundații);
- ✓ Creșterea eficienței energetice a clădirilor publice;
- ✓ Integrarea soluțiilor verzi și a infrastructurii albastre în proiectele urbane;
- ✓ Promovarea utilizării surselor regenerabile de energie.

Această prioritate contribuie la creșterea rezilienței comunei și la diferențierea sa ca suburbie verde și sustenabilă.

5.5 COSTURI DE IMPLEMENTARE

Implementarea portofoliului de măsuri și proiecte prevăzute în Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a comunei Bubuieci 2026–2030 presupune un **volum total estimativ de investiții de cca 700 milioane lei**, calculat pe baza costurilor orientative ale proiectelor incluse și a etapizării acestora în perioada de implementare. Structura de finanțare este gândită ca una mixtă, care combină resursele locale cu investiții private și finanțări externe, în vederea asigurării sustenabilității și fezabilității Strategiei.

Tabelul 25: Structura estimativă a surselor de finanțare:

#	Sursa de finanțare	Descriere	Necesități financiare	
			mln MDL	% din total
1	Surse proprii APL	Buget local, venituri proprii, alocații anuale pentru investiții	200	28,2%
2	Surse private	Investiții ale agenților economici, parteneriate public-private, dezvoltatori	9	1,3%
3	Surse ale donatorilor deja identificate	Programe naționale și externe active (FNDRL, programe guvernamentale, proiecte în derulare)	100	14,1%
4	Surse ale donatorilor – de identificat	Programe UE, IFI, granturi și asistență externă ce urmează a fi atrase	400	56,4%
Total estimativ			709	100%

Realizarea integrală a Strategiei depinde în mod esențial de capacitatea administrației publice locale de a mobiliza și atrage resurse financiare externe și private, în special pentru componenta investițională majoră. Adăugător , implementarea proiectelor planificate va atrage **circa 300 mil. lei investiții private în infrastructura privată de afaceri**. Atragerea acestor surse reprezintă o sarcină strategică prioritară, care va necesita eforturi susținute de planificare, pregătire de proiecte, cooperare instituțională și parteneriate active pe întreaga perioadă de implementare.

Structura necesarului de investiții reflectă prioritățile strategice ale comunei, cu accent pe dezvoltarea economică locală și infrastructura de suport, care generează efecte directe asupra ocupării forței de muncă și bazei fiscale, urmate de investițiile necesare pentru funcționarea unei suburbii moderne și reziliente.

Tabelul 26: Structura estimativă a necesarului de investiții pe priorități

Prioritate strategică	Pondere (% din total)
Dezvoltare economică locală și atragerea investițiilor	7%
Infrastructură edilitară și mobilitate urbană	47%
Consolidarea capacității administrative și financiare APL	1%
Dezvoltare socială și securitate comunitară	39%
Protecția mediului și reziliență climatică	6%
Total	100%

Distribuția investițiilor în timp este gândită etapizat, pentru a permite pregătirea proiectelor, absorbția finanțărilor și implementarea coerentă a intervențiilor majore.

Tabelul 27: Structura estimativă a necesarului de investiții pe ani

Perioada	Caracterul investițiilor	Pondere orientativă
2026	Pregătire proiecte, documentații, lansare investiții	8%
2027	Implementare accelerată proiecte structurante	20%
2028	Implementare proiecte majore	25%
2029	Continuare și finalizare investiții	25%
2030	Finalizare, optimizare și evaluare	13%
Total		100%

Această abordare permite corelarea investițiilor cu capacitatea de implementare a APL și creează premisele unei atrageri susținute de resurse externe și private, obiectiv strategic esențial pentru realizarea integrală a Strategiei.

5.6 CADRUL DE IMPLEMENTARE AL STRATEGIEI

5.6.1 MANAGEMENTUL IMPLEMENTĂRII

Implementarea Strategiei de dezvoltare a comunei Bubuieci pentru perioada 2026–2030 reprezintă un proces multianual complex, care presupune coordonare instituțională, capacitate administrativă adecvată și utilizarea eficientă a resurselor financiare disponibile.

Managementul implementării are rolul de a asigura transpunerea obiectivelor strategice în acțiuni concrete, proiecte și investiții, într-un mod coerent, predictibil și corelat cu procesul bugetar.

Implementarea Strategiei se realizează pe baza Planului de acțiuni 2026–2030, care este operaționalizat anual prin planuri anuale de acțiuni, aprobate de autoritatea deliberativă și corelate cu bugetul local și planul investițional multianual.

Managementul implementării Strategiei **se bazează pe următoarele principii:**

- ✓ Orientare spre rezultate, prin urmărirea realizării efective a obiectivelor strategice;
- ✓ Integrare cu planificarea bugetară, astfel încât prioritățile strategice să fie reflectate în alocările financiare anuale;
- ✓ Coordonare instituțională, între structurile administrației publice locale, întreprinderile municipale și partenerii implicați;
- ✓ Flexibilitate operațională, prin posibilitatea ajustării planului de acțiuni în funcție de context și oportunități;
- ✓ Responsabilitate și transparență, prin informarea periodică a Consiliului Local și a comunității.

Tabelul 28: Structura instituțională și responsabilități în implementarea Strategiei

Actor instituțional	Rol și responsabilități principale
Consiliul Local	✓ Aprobă Strategia de dezvoltare și Planul de acțiuni aferent ✓ Examinează periodic stadiul implementării Strategiei în cadrul ședințelor ordinare ✓ Aprobă ajustări ale priorităților strategice și ale direcțiilor de intervenție, în funcție de evoluția contextului și de rezultatele obținute.
Primarul și aparatul primăriei	✓ Coordonează implementarea generală a Strategiei ✓ Asigură integrarea obiectivelor strategice în procesul anual de planificare și bugetare ✓ Propun Consiliului Local actualizări ale Planului de acțiuni și măsuri corective, după caz.
Unitatea de Management al Proiectelor (PMU) (structură funcțională sau echipă desemnată)	✓ Gestionează portofoliul de proiecte al Strategiei (pipeline) ✓ Monitorizează implementarea acțiunilor și proiectelor din punct de vedere al termenelor, bugetelor și rezultatelor ✓ Asigură coordonarea operațională a proiectelor strategice și centralizarea informațiilor de progres.
Coordonatori tematici pe priorități	✓ Coordonează implementarea acțiunilor pe domenii prioritare (capacitate administrativă, dezvoltare economică locală, infrastructură și mobilitate, domeniul social, mediu și reziliență) ✓ Monitorizează progresul proiectelor din aria de responsabilitate ✓ Asigură colaborarea permanentă cu PMU și transmiterea informațiilor relevante.
Parteneri de implementare	✓ Contribuie la implementarea proiectelor și acțiunilor prevăzute în Strategie ✓ Furnizează date operaționale și informații relevante pentru monitorizare și evaluare ✓ Participă la mecanismele de coordonare și raportare, în funcție de rolul specific al fiecărei instituții.

Managementul implementării este organizat pe un ciclu anual, care include:

- ✓ Actualizarea planului anual de acțiuni, în corelare cu bugetul local;

- ✓ Coordonarea implementării proiectelor pe parcursul anului;
- ✓ Identificarea și soluționarea blocajelor operaționale;
- ✓ Ajustarea calendarului de implementare, dacă este necesar.

5.6.2 MONITORIZARE ȘI EVALUARE (M&E)

Cadrul de monitorizare și evaluare (M&E) are rolul de a urmări progresul implementării Strategiei, de a măsura rezultatele și impactul intervențiilor și de a fundamenta deciziile de ajustare a politicilor publice locale. Procesul de M&E este conceput ca un mecanism continuu, transparent și bazat pe date, în conformitate cu atribuțiile administrației publice locale și cu cerințele de transparență decizională.

Monitorizarea și evaluarea Strategiei se bazează pe următoarele principii:

- ✓ Orientare pe rezultate și impact, nu doar pe activități;
- ✓ Decizii bazate pe date, utilizând indicatori măsurabili și surse administrative;
- ✓ Transparență și participare, prin informarea periodică a comunității;
- ✓ Corelare cu planificarea bugetară, pentru a asigura eficiența utilizării resurselor;
- ✓ Învățare și adaptare, prin utilizarea rezultatelor evaluărilor pentru îmbunătățirea intervențiilor.

Monitorizarea implementării Strategiei se realizează printr-un ciclu anual de raportare, coordonat de aparatul primăriei, cu sprijinul PMU.

Principalul instrument de monitorizare este Raportul anual de progres, care va fi elaborat și publicat la sfârșitul fiecărui an de implementare. Raportul anual va include:

- ✓ Progresul înregistrat pe fiecare obiectiv strategic, pe baza indicatorilor asumați;
- ✓ Stadiul acțiunilor și proiectelor (realizate, în curs, întârziate);
- ✓ Situația proiectelor finanțate, depuse sau aflate în pregătire;
- ✓ Execuția bugetară aferentă investițiilor strategice;
- ✓ Dificultăți întâmpinate și măsuri corective propuse.

Raportul anual de progres va sta la baza actualizării planului anual de acțiuni pentru anul următor.

În anul 2028 va fi realizată o evaluare intermediară a Strategiei, cu scopul de a analiza nivelul de realizare a obiectivelor strategice la jumătatea perioadei de implementare. Evaluarea intermediară va urmări:

- ✓ Gradul de atingere a țintelor stabilite;
- ✓ Eficiența utilizării resurselor financiare și administrative;
- ✓ Relevanța măsurilor în raport cu evoluțiile socio-economice.

Rezultatele evaluării intermediare vor fundamenta eventuale ajustări ale Planului de acțiuni pentru perioada rămasă.

La finalul perioadei de implementare, în anul 2030, va fi realizată evaluarea finală a Strategiei, care va analiza:

- ✓ Eficiența (raportul dintre resursele utilizate și rezultatele obținute);
- ✓ Eficacitatea (nivelul de atingere a obiectivelor);
- ✓ Impactul asupra dezvoltării economice, sociale și teritoriale a comunei;
- ✓ Sustenabilitatea rezultatelor după anul 2030.

Evaluarea finală se va baza pe analiza indicatorilor (valoare de bază 2025 vs. 2030), evaluarea proiectelor majore, consultarea actorilor locali și analiza evoluției financiare a comunei.

Concluziile și recomandările evaluării finale vor constitui fundamentul elaborării Strategiei de dezvoltare a comunei Bubuieci pentru perioada 2031–2035, asigurând continuitatea și coerența procesului de planificare strategică.

5.7 RISCURI DE IMPLEMENTARE ȘI MĂSURI DE ATENUARE

Implementarea Strategiei presupune un proces complex, multianual, care implică resurse financiare importante, cooperare instituțională și adaptare la un context economic și legislativ volatil. Pentru a asigura realizarea obiectivelor stabilite, este necesară identificarea din timp a riscurilor posibile și stabilirea unor măsuri de prevenire sau atenuare.

În scopul elaborării planului au fost analizate mai multe riscuri posibile și categorizate după probabilitatea de apariție și gradul de impact asupra atingerii Țintelor asumate.

Tabelul 29: Managementul riscurilor

#	Riscuri	Probabilitate	Impact	Măsuri de prevenire / atenuare
1	Insuficiența resurselor financiare pentru implementarea măsurilor planificate	Mare	Mare	✓ Crearea Unității de Management al Proiectelor (PMU) pentru atragerea fondurilor externe ✓ Diversificarea surselor de finanțare (UE, FNDRL, IFI, PPP) ✓ Plan multianual de investiții corelat cu bugetul anual
2	Capacitate administrativă insuficientă pentru gestionarea simultană a proiectelor	Mediu	Mare	✓ Extinderea organigramei cu funcții moderne (proiecte, IT, GIS) ✓ Programe continue de instruire ✓ Externalizare temporară a unor servicii specializate
3	Întârzieri în procedurile de achiziții publice	Mic	Mediu	✓ Planificarea din timp a achizițiilor ✓ Instruirea personalului în achiziții ✓ Utilizarea acordurilor-cadru unde este posibil
4	Schimbări legislative sau normative la nivel național	Mare	Mediu	✓ Monitorizarea permanentă a cadrului legal ✓ Ajustarea anuală a planului de acțiuni
5	Lipsa interesului investitorilor pentru zona economică	Mediu	Mare	✓ Promovarea activă a comunei ✓ Pachete de facilități fiscale locale

#	Riscuri	Probabilitate	Impact	Măsuri de prevenire / atenuare
				☒ Parteneriate cu Agenția de Investiții și zona metropolitană
6	Rezistența internă la schimbare și digitalizare	Mediu	Mediu	☒ Programe de instruire și mentorat ☒ Introducerea graduală a digitalizării ☒ Implicarea angajaților în proiectarea soluțiilor
7	Neimplicarea comunității în procesul strategic	Mediu	Mediu	☒ Consultări publice regulate ☒ Platformă online de feedback ☒ Informări periodice
8	Creșterea bruscă a costurilor materialelor / inflație	Mediu	Mare	☒ Rezerve de contingenta în bugete ☒ Ajustări anuale ale planului investițional
9	Întârzieri în actualizarea PUG/PUZ	Mediu	Mare	☒ Prioritizarea PUG ca proiect critic ☒ Contractare din timp ☒ Monitorizare lunară a progresului
10	Riscuri naturale (alunecări, inundații) care afectează proiectele	Mediu	Mediu	☒ Integrarea hărților de risc în PUG ☒ Măsuri preventive de stabilizare și drenaj

În funcție de nivelul de risc rezultat din analiza combinată a probabilității de apariție și a impactului asupra implementării Strategiei, riscurile identificate au fost grupate pe categorii de prioritate, care determină modul de monitorizare și tipul de intervenție necesar.

Riscurile cu impact major asupra realizării obiectivelor strategice sunt cele asociate în principal cu disponibilitatea resurselor financiare, capacitatea administrativă de implementare, atractivitatea investițională a comunei, actualizarea documentațiilor de urbanism și expunerea la riscuri naturale. Aceste riscuri necesită o abordare proactivă, fiind monitorizate în mod regulat, cu evaluări periodice ale progresului și aplicarea anticipată a măsurilor de prevenire și atenuare, astfel încât efectele negative asupra implementării Strategiei să fie limitate.

Riscurile cu impact mediu sunt legate de procesele administrative, cadrul normativ, nivelul de implicare a comunității și ritmul de adaptare instituțională la schimbare și digitalizare. Acestea vor fi monitorizate în cadrul procesului anual de evaluare a Strategiei, iar măsurile de atenuare vor fi aplicate gradual, în funcție de evoluția contextului și de necesitățile identificate pe parcursul implementării.

În ansamblu, **managementul riscurilor este conceput ca un proces continuu, integrat în mecanismul de implementare, monitorizare și actualizare a Strategiei** de dezvoltare a comunei Bubuieci. Abordarea sistematică a riscurilor contribuie la creșterea capacității de adaptare a administrației publice locale, la utilizarea eficientă a resurselor disponibile și la asigurarea unei dezvoltări coerente, predictibile și sustenabile în perioada 2026–2030.

6. PORTOFOLIUL DE PROIECTE 2026-2030

Punerea în aplicare a Strategiei presupune inițierea și realizarea a 56 de proiecte prioritare, structurate în cadrul a cinci priorități majore de dezvoltare, după cum urmează:

PRIORITATEA 1: CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE ȘI ADMINISTRATIVE A APL BUBUIECI

Nr.	Denumirea proiectului	Buget estimativ (mln. lei)	Surse de finanțare	Termen de implementare	Descriere	Componente-cheie de implementare	Rezultate țintite
1	Înființarea Unității de Management al Proiectelor (UMP) în cadrul Primăriei Bubuieci	0,2		2026–2027	Crearea unei structuri permanente în cadrul Primăriei Bubuieci, responsabilă de identificarea, pregătirea, implementarea și monitorizarea proiectelor finanțate din surse naționale și externe.	✓ Elaborarea și aprobarea Regulamentului UMP ✓ Definirea structurii și fișelor de post ✓ Recrutarea min. 2 specialiști (manager proiect, achiziții/M&E) ✓ Dotarea UMP cu echipamente IT și software ✓ Instruire profesională aplicată ✓ Schimb de experiență cu APL din România	✓ UMP funcțională până în 2027 ✓ Min. 10 proiecte elaborate și depuse spre finanțare /anual
2	Digitalizarea proceselor interne ale administrației publice locale	0,2		2026–2027	Digitalizarea circuitului intern al documentelor și proceselor administrative pentru eficientizarea activității APL și reducerea birocrăției.	✓ Analiză detaliată a proceselor interne ✓ Dezvoltare/adaptare software intern ✓ Implementare circuit electronic al documentelor ✓ Digitizarea arhivei ✓ Instruirea funcționarilor	✓ ≥80% documente gestionate digital ✓ Reducerea timpului de procesare cu ≥30%• reducerea costurilor administrative
3	Digitalizarea serviciilor publice locale prin platforma guvernamentală e-APL	2,0		2026–2028	Integrarea Primăriei Bubuieci în platforma guvernamentală e-APL (https://eapl.gov.md) pentru furnizarea serviciilor publice electronice și interoperabilitatea cu registrele naționale.	✓ Conectarea tehnică la e-APL ✓ Integrarea bazelor de date locale cu registrele naționale ✓ Configurarea serviciilor publice digitale prioritare ✓ Instruirea personalului ✓ Informarea populației	✓ ≥70% servicii publice disponibile online
4	Implementarea sistemului GIS pentru urbanism și cadastru local	1,0		2026–2028	Introducerea unui sistem GIS operațional pentru evidența terenurilor, patrimoniului și infrastructurii, ca bază pentru	✓ Digitizarea cadastrului local ✓ Integrarea rețelelor edilitare• integrarea PUG actualizat ✓ Conectarea la GIS Local ✓ Instruirea personalului tehnic	✓ 100% teritoriu cartografiat digital ✓ Reducerea conflictelor funciare ✓ Decizii urbanistice bazate pe date

Nr .	Denumirea proiectului	Buget estimativ (mln. lei)	Surse de finanțare	Termen de implementare	Descriere	Componente-cheie de implementare	Rezultate țintite
					decizii urbanistice și investiționale.		
5	Actualizarea PUG cu integrarea dezvoltării integrate economice și sociale	0,2		2026–2027	Actualizarea PUG ca document strategic integrat, care reflectă dezvoltările recente, clarifică terenurile economice și permite schimbarea de destinație pentru susținerea parcului industrial și a zonelor economice în dezvoltare și valorificarea terenurilor degradate	✓ Elaborare caiet de sarcini ✓ Licitatie selectare companie ✓ Consultări publice, avizare și aprobare	✓ PUG actualizat și aprobat până în 2027 ✓ Zonă clar delimitată și reglementată pentru parc industrial ✓ Clarificarea regimului funcțional pentru ≥100 ha teren
6	Parteneriate UE pentru dezvoltare urbană și economică integrată	3,0		2026–2030	Cooperare europeană pentru transfer de bune practici în planificare urbană, dezvoltare economică și zone industriale, prin proiecte INTERREG.	✓ Identificarea partenerilor UE ✓ Elaborarea și depunerea a minimum 2 proiecte INTERREG în parteneriat ✓ Schimburi de experiență tematice ✓ Integrarea modelelor UE în politicile locale	✓ min. 2 proiecte INTERREG accesate ✓ Know-how UE aplicat local
7	Consolidarea capacității APL în atragerea finanțărilor externe	2,5		2026–2030	Profesionalizarea funcționarilor în managementul proiectelor, dezvoltare economică și cooperare internațională, pentru creșterea volumului investițiilor publice.	✓ Programe de instruire specializate ✓ Mentorat aplicat pe proiecte reale ✓ Participare în proiecte INTERREG de capacitate	✓ • ≥15 proiecte depuse până în 2030 • ≥5 proiecte finanțate
8	Introducerea instrumentelor financiare inovatoare pentru dezvoltare locală	0,0		2027–2029	Pregătirea APL pentru utilizarea obligațiunilor municipale și a altor instrumente financiare alternative, cu suport extern	✓ Pregătirea și Implementarea primei emisii de obligațiuni municipale cu asistența partenerilor externi (contractarea "Expert Grup" pentru asistență)	✓ Capacitate locală de emitere obligațiuni ✓ diversificarea surselor de finanțare
9	Cooperare europeană pentru eficientizarea taxelor și impozitelor locale	2,0		2026–2029	Modernizarea administrării fiscale locale prin cooperare europeană și optimizarea proceselor bugetare.	✓ Proiecte INTERREG tematice ✓ Eficientizarea sistemului local de taxe locale ✓ Instruirea funcționarilor publici responsabili ✓ Implementarea modelului bugetar eficientizat	✓ creșterea veniturilor proprii cu ≥15% până în 2030

PRIORITATEA 2: DEZVOLTAREA ECONOMICĂ LOCALĂ

Nr.	Denumirea proiectului	Buget estimativ (mln. lei)	Surse de finanțare	Termen de implementare	Descrierea proiectului	Componente-cheie de implementare	Rezultate țintite
1	Crearea Parcului Industrial Bubuieci – cadru juridic, instituțional și studiu de fezabilitate, integrat în PUG actualizat	0,8		2026–2027	Instituirea Parcului Industrial Bubuieci ca entitate economică funcțională, fundamentată juridic și economic, cu delimitarea și reglementarea terenurilor economice în PUG actualizat, inclusiv schimbarea destinației unor terenuri ca urmare a dezvoltărilor recente.	✓ Decizie CL de inițiere ✓ Elaborarea Studiului de fezabilitate (cerere, amplasament, costuri, venituri, impact economic) ✓ Stabilirea statutului juridic ✓ Reflectarea Parcului Industrial și a terenurilor economice în PUG actualizat ✓ Definirea modelului de guvernanță și operare	✓ SF aprobat ✓ Parc industrial creat (conform legislației în vigoare) juridic până în 2027 ✓ Terenuri economice clar reglementate în PUG
2	Dezvoltarea și dotarea completă cu utilități a Parcului Industrial Bubuieci	22,0		2027–2030	Asigurarea dotării complete a Parcului Industrial Bubuieci cu toate utilitățile tehnico-edilitare necesare funcționării rezidenților industriali și logistici, astfel încât loturile să fie „ready-to-invest”, în deplină corelare cu PUG actualizat.	✓ Proiectare tehnică integrată ✓ rețele de alimentare cu apă potabilă ✓ Rețele de canalizare (menajeră și pluvială, unde este cazul) ✓ Rețele de energie electrică (capacitate industrială) ✓ Rețele de gaze naturale ✓ Drum de acces și drumuri interne ✓ Parcelarea funcțională și racordarea loturilor	✓ Parc industrial complet utilat cu utilități ingineresti ✓ ≥5 loturi „ready-to-invest”
3	Promovarea investițională și atragerea rezidenților în Parcul Industrial Bubuieci	1,5		2027–2030	Poziționarea activă a Parcului Industrial Bubuieci pe piața investițională națională și regională și atragerea investitorilor privați.	✓ Identitate și brand parc industrial ✓ Ofertă investițională dedicată ✓ Participare la forumuri economice ✓ Cooperare cu diaspora și agenții de investiții	✓ Minimum 10 investitori atrași ✓ Minimum 600 locuri de muncă
4	Dezvoltarea Zonei Economice Periurbane Mixte Bubuieci – studiu de fezabilitate și	5,0		2026–2028	Crearea unei Zone Economice Periurbane Mixte complementare Parcului Industrial, fundamentată prin studiu de fezabilitate și integrată în PUG actualizat, ca răspuns la presiunile de dezvoltare	✓ Elaborarea Studiului de fezabilitate (profil economic, cerere, amplasament) ✓ Delimitarea și reglementarea zonei în PUG actualizat	✓ ≥20 ha zonă economică reglementată ✓ Cadru predictibil pentru investiții

Nr.	Denumirea proiectului	Buget estimativ (mln. lei)	Surse de finanțare	Termen de implementare	Descrierea proiectului	Componente-cheie de implementare	Rezultate țintite
	integrare în PUG actualizat				și necesitatea diversificării funcțiunilor economice.	☒ Stabilirea funcțiunilor economice admise ☒ Pregătirea terenurilor pentru investiții private	
5	Organizarea și promovarea agriculturii periurbane în parteneriat cu sectorul privat	0,2		2026–2027	Crearea unui model de agricultură periurbană orientată spre piață, prin cooperare public-privată și utilizare eficientă a terenurilor agricole periurbane.	☒ Delimitare zone agricole în PUG actualizat ☒ Regulament de funcționare ☒ Selectare operatori privați-parteneri ☒ Acorduri de cooperare public-privată	☒ ≥20 ha organizate ☒ ≥5 operatori economici
6	Dezvoltarea sistemului de irigare pentru zona agricolă periurbană prin parteneriat public-privat	5,0		2027–2029	Crearea infrastructurii de irigare prin co-investiții public-private pentru creșterea productivității agricole.	☒ Proiectare tehnică ☒ Infrastructură magistrală publică ☒ Racordări private ☒ Mecanism comun de operare	☒ ≥200 ha irigate ☒ Creșterea randamentului agricol
7	Promovarea investițiilor private în infrastructura agricolă modernă	0,2		2027–2030	Facilitarea investițiilor private în hale, depozite, procesare și sere moderne, cu rol activ de promovare și facilitare din partea APL.	☒ Identificare investitori ☒ Promovare oportunități economice ☒ Suport în autorizare ☒ Corelare cu PUG actualizat	☒ ≥3 investiții agricole private realizate
8	Dezvoltarea conceptului Incubatorului de Afaceri Bubuieci (spații și servicii), în parteneriat public-privat	0,3		2026–2027	Elaborarea conceptului funcțional și operațional al Incubatorului de Afaceri Bubuieci, ca proiect matur pregătit pentru implementare.	☒ Definire tipuri de spații (birouri, ateliere, coworking) ☒ Definire servicii (mentorat, consultanță, networking) ☒ Identificare amplasament în PUG actualizat ☒ Model de parteneriat public-privat	☒ Concept aprobat ☒ Proiect pregătit pentru implementare
9	Dezvoltarea și operarea Incubatorului de Afaceri Bubuieci (accent pe tineri)	10,0		2027–2030	Implementarea și operarea incubatorului de afaceri, cu accent pe tineri antreprenori și start-up-uri locale.	☒ Construcție / amenajare spații ☒ Selectare partener privat• regulament de operare• programe dedicate tinerilor	☒ ≥20 start-up-uri sprijinite

Nr.	Denumirea proiectului	Buget estimativ (mln. lei)	Surse de finanțare	Termen de implementare	Descrierea proiectului	Componente-cheie de implementare	Rezultate țintite
10	Consolidarea capacității APL pentru promovare investițională	0,2		2026–2030	Organizarea de diverse activități de promovare și atragere a investitorilor, inclusiv cu implicarea Diasporei	☒ Elaborarea și actualizarea Ofertei investiționale ☒ Plan anual de promovare ☒ Organizare de activități și evenimente de promovare ☒ Participare la forumuri de promovare cu oferta investițională ☒ Organizare de B2B meeting cu companii din Chișinău potențiali noi rezidenți ai comunei	☒ Minim 10 antreprenori înregistrați în comuna Bubuieci
11	Crearea și funcționarea Consiliului Economic pe lângă Primarul comunei Bubuieci	0,1		2026–2030	Instituirea unui mecanism permanent de dialog public-privat și consultare strategică în domeniul dezvoltării economice locale și numirea unui coordonator al activității CE	☒ Decizie CL de constituire ☒ Regulament de funcționare ☒ Componentă mixtă (business, diaspora, experți) ☒ Ședințe trimestriale	☒ Consiliu funcțional din 2026 ☒ ≥4 ședințe/an

PRIORITATEA 3: DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII EDILITARE ȘI A MOBILITĂȚII URBANE

#	Denumirea proiectului	Buget estimativ (mln. lei)	Surse de finanțare	Termen de implementare	Descrierea proiectului	Componente-cheie de implementare	Rezultate țintite
1	Extinderea rețelelor de apă și canalizare în masivele noi de dezvoltare (masivele 0142101–0142102)	55,0		2026–2030	Proiectarea și construcția rețelelor de alimentare cu apă și canalizare pentru masivele noi de dezvoltare urbană, cu contribuția beneficiarilor, în conformitate cu PUG actualizat.	☒ Proiectarea tehnică a rețelelor de apă și canalizare. ☒ Construcția a aproximativ 5,5 km de rețele noi. ☒ Realizarea bransamentelor individuale pentru gospodării. ☒ Implementarea mecanismului de contribuție a locuitorilor.	☒ 5,5 km de rețele noi de apă și canalizare. ☒ Sunt conectate minimum 500 de gospodării la servicii edilitare.
2	Extinderea rețelelor de apă și canalizare în masivele noi de dezvoltare	30,0		2026–2030	Asigurarea accesului la servicii edilitare de bază pentru noile zone rezidențiale aflate în expansiune.	☒ Elaborarea documentației tehnice de proiectare. ☒ Construcția a aproximativ 3 km de rețele de apă și canalizare.	☒ 3 km de rețele noi. ☒ Sunt conectate cel puțin 300 de gospodării.

#	Denumirea proiectului	Buget estimativ (mln. lei)	Surse de finanțare	Termen de implementare	Descrierea proiectului	Componente-cheie de implementare	Rezultate țintite
	(masivele 0142105–0142106)					☒ Executarea branșamentelor la gospodării. ☒ Aplicarea mecanismelor de cofinanțare din partea beneficiarilor.	
3	Modernizarea rețelelor de apeduct în satul Humulești	30,0		2026–2028	Reabilitarea și modernizarea rețelelor existente de apeduct pentru îmbunătățirea calității și continuității serviciului.	☒ Proiectarea lucrărilor de modernizare. ☒ Reabilitarea a circa 3 km de rețea de apeduct. ☒ Înlocuirea conductelor uzate și neconforme.	☒ Modernizate aproximativ 3 km de rețele. ☒ Se reduce semnificativ pierderea de apă în sistem.
4	Continuarea construcției sistemului de canalizare în satul Bâc	30,0		2026–2029	Extinderea sistemului de canalizare pentru creșterea gradului de conectare a gospodăriilor și protecția mediului.	☒ Proiectarea tehnică a lucrărilor. ☒ Construcția a aproximativ 10 km de rețele de canalizare. ☒ Realizarea racordurilor la gospodării.	☒ Cca 10 km de canalizare. ☒ Sunt conectate minimum 800 de gospodării.
5	Reabilitarea rețelelor de canalizare în satul Bubuieci	10,0		2026–2028	Reabilitarea rețelelor existente pentru reducerea avariilor, infiltrațiilor și riscurilor de poluare.	☒ Realizarea diagnosticului tehnic al rețelelor existente. ☒ Reabilitarea a aproximativ 3 km de rețea. ☒ Executarea lucrărilor de etanșare și consolidare.	☒ Sunt reabilitați 3 km de rețele de canalizare. ☒ Se reduce frecvența avariilor și infiltrațiilor.
6	Extinderea rețelelor de canalizare în satul Bubuieci (proiectare și execuție)	2,0		2026–2029	Proiectarea și extinderea rețelelor de canalizare în masivele noi, în colaborare cu proprietarii de terenuri.	☒ Elaborarea proiectului tehnic. ☒ Construcția rețelelor de canalizare în zonele noi. ☒ Implementarea mecanismului de cofinanțare cu beneficiarii.	☒ Este elaborat proiectul tehnic de execuție. ☒ Sunt construiți cel puțin 2 km de rețea nouă.
7	Proiectarea sistemului de canalizare și epurare în satul Humulești	1,0		2026–2027	Elaborarea proiectului tehnic pentru un sistem complet de canalizare cu epurare, bazat pe analiza opțiunilor tehnice.	☒ Analiza mai multor opțiuni tehnice de epurare. ☒ Elaborarea studiului de fezabilitate. ☒ Întocmirea proiectului tehnic.	☒ Este aprobat un proiect tehnic complet. ☒ Este selectată soluția optimă de epurare.
8	Eficiențizarea sistemului de iluminat public	7,0		2026–2028	Creșterea eficienței energetice și reducerea costurilor de operare ale iluminatului public.	☒ Realizarea auditului energetic. ☒ Înlocuirea corpurilor de iluminat pe circa 30 km de rețea.	☒ Consumul de energie electrică este redus cu minimum 40%.

#	Denumirea proiectului	Buget estimativ (mln. lei)	Surse de finanțare	Termen de implementare	Descrierea proiectului	Componente-cheie de implementare	Rezultate țintite
						☒ Modernizarea sistemelor de comandă.	☒ Costurile de întreținere sunt diminuate semnificativ.
9	Modernizarea sistemului de colectare a deșeurilor și reducerea depozitării	6,0		2026–2029	Dezvoltarea unui sistem modern de gestionare a deșeurilor și creșterea colectării selective.	☒ Amenajarea platformelor de colectare selectivă. ☒ Creșterea ratei de contractare a gospodăriilor. ☒ Crearea unei platforme de compostare.	☒ Minimum 60% dintre gospodării sunt contractate. ☒ Se reduce cantitatea de deșeuri depozitate.
10	Planificarea multianuală a modernizării infrastructurii rutiere locale	2,5		2026–2027	Crearea unui cadru multianual de priorizare a investițiilor rutiere, prin cooperare INTERREG.	☒ Cooperare INTERREG pentru planificare rutieră. ☒ Stabilirea criteriilor de priorizare. ☒ Elaborarea planului multianual de investiții.	☒ Este aprobat un plan rutier multianual. ☒ Investițiile rutiere sunt prioritizate transparent.
11	Îmbunătățirea accesului la serviciile de transport public	5,5		2026–2029	Creșterea accesibilității și atractivității transportului public pentru locuitori.	☒ Extinderea rutelor existente ☒ .Revizuirea graficelor de circulație. ☒ Adăugarea unităților de transport. ☒ Construcția de stații noi.	☒ Crește utilizarea transportului public. ☒ Timpul de așteptare este redus.
12	Dezvoltarea micromobilității și a infrastructurii Park&Ride	23,5		2026–2030	Promovarea mobilității alternative și reducerea traficului auto.	☒ Amenajarea traseelor pietonale și velo. ☒ Crearea coridoarelor verzi. ☒ Amenajarea unui Park&Ride la intrarea în comună.	☒ Sunt amenajați minimum 15 km de trasee pietonale și velo. ☒ Traficul auto spre Chișinău este redus.
13	Creșterea siguranței rutiere în comuna Bubuieci	1,8		2026–2028	Implementarea măsurilor de calmare a traficului și creșterea siguranței în zonele sensibile.	☒ Implementarea măsurilor de calmare a traficului. ☒ Modernizarea semnalizării rutiere. ☒ Protejarea zonelor din preajma școlilor și grădinițelor.	☒ Numărul accidentelor rutiere este redus. ☒ Crește siguranța pietonilor și copiilor.

PRIORITATEA 4: DEZVOLTAREA SOCIALĂ ȘI SECURITATE PUBLICĂ

#	Denumirea proiectului	Buget estimativ (mln. lei)	Surse de finanțare	Termen de implementare	Descrierea proiectului	Componente-cheie de implementare	Rezultate țintite
1	Crearea grupelor de creșă în grădinița din satul Bâc	10,0		2026–2028	Extinderea serviciilor de educație timpurie prin crearea grupelor de creșă pentru copii cu vârsta până la 3 ani, în scopul sprijinirii familiilor tinere și creșterii participării femeilor pe piața muncii.	✓ Construcția unuia dintre blocurile prevăzute în proiectul existent al grădiniței. ✓ Amenajarea și dotarea completă a două grupe de creșă. ✓ Asigurarea condițiilor sanitare și de siguranță conform normelor în vigoare.	✓ Sunt create 2 grupe de creșă funcționale. ✓ Minimum 40 de copii beneficiază anual de servicii de creșă.
2	Finalizarea construcției grădiniței de copii din satul Bâc	40,0		2026–2029	Finalizarea construcției grădiniței de copii din satul Bâc și dotarea acesteia pentru a asigura servicii educaționale preșcolare complete.	✓ Finalizarea lucrărilor de construcție conform proiectului tehnic aprobat. ✓ Dotarea cu mobilier, echipamente și materiale didactice. ✓ Asigurarea funcționalității complete a instituției.	✓ Grădinița este dată în exploatare. ✓ Minimum 200 de copii beneficiază de servicii educaționale.
3	Creșterea capacității serviciilor de educație preșcolară în satul Bubuieci	50,0		2027–2030	Asigurarea accesului echitabil la educație preșcolară prin construcția unei noi grădinițe în satul Bubuieci, ca răspuns la creșterea populației.	✓ Identificarea terenului și integrarea în PUG actualizat. ✓ Proiectarea și construcția clădirii. ✓ Dotarea completă și acreditarea instituției.	✓ Este construită o grădiniță nouă. ✓ Minimum 250 de copii sunt incluși anual în sistemul preșcolar.
4	Extinderea facilităților de educație școlară în satul Bubuieci	6,2		2026–2028	Creșterea capacității infrastructurii școlare prin construcția unui bloc nou la liceul existent, pentru a reduce supraaglomerarea.	✓ Proiectarea blocului nou. ✓ Construcția și racordarea la utilități. ✓ Dotarea cu mobilier și echipamente educaționale.	✓ Este construit un bloc școlar nou. ✓ Capacitatea liceului crește cu minimum 300 de elevi.
5	Dezvoltarea serviciilor de medicină primară în comuna Bubuieci	50,0		2027–2030	Îmbunătățirea accesului la servicii medicale prin construcția unui edificiu nou pentru centrul medical și atragerea serviciilor private complementare.	✓ Proiectarea și construcția centrului medical. ✓ Dotarea cu echipamente medicale ✓ Crearea condițiilor pentru servicii medicale private.	✓ Este construit un centru medical nou. ✓ Peste 8.000 de locuitori au acces îmbunătățit la servicii medicale.

#	Denumirea proiectului	Buget estimativ (mln. lei)	Surse de finanțare	Termen de implementare	Descrierea proiectului	Componente-cheie de implementare	Rezultate țintite
6	Implementarea programului de incluziune socială pentru seniori și persoane vulnerabile	3,8		2026–2029	Crearea și operarea unui centru de menire socială în satul Humulești, destinat seniorilor și persoanelor vulnerabile.	✓ Amenajarea centrului social. ✓ Organizarea activităților sociale, culturale și de suport. ✓ Implicarea ONG-urilor și voluntarilor locali.	✓ Minimum 300 de beneficiari anual. ✓ Crește nivelul de incluziune socială în comunitate.
7	Crearea centrului cultural comunitar polivalent în satul Bubuieci	43,1		2027–2030	Dezvoltarea unui centru cultural modern pentru activități artistice, educaționale și comunitare.	✓ Proiectarea clădirii. ✓ Construcția și dotarea cu echipamente culturale. ✓ Organizarea programelor culturale și creative.	✓ Centrul cultural este funcțional. ✓ Minimum 100 de evenimente culturale anual.
8	Crearea complexului sportiv multifuncțional cu facilități interioare și exterioare	45,7		2027–2030	Dezvoltarea infrastructurii sportive pentru promovarea unui stil de viață activ și organizarea de competiții.	✓ Proiectarea complexului sportiv. ✓ Construcția terenurilor interioare și exterioare. ✓ Dotarea și organizarea competițiilor sportive.	✓ Complex sportiv funcțional. ✓ Minimum 1.000 de utilizatori lunar.
9	Crearea parcului de agrement și recreere în satul Bubuieci	20,2		2026–2029	Amenajarea unui parc de agrement multifuncțional și extinderea acestuia pentru formarea unui coridor verde între sate.	✓ Sistematizarea terenului. ✓ Proiectarea și amenajarea zonelor de recreere. ✓ Plantarea spațiilor verzi și dotarea cu mobilier urban.	✓ Este amenajat un parc de agrement modern. ✓ Crește suprafața spațiilor verzi accesibile publicului.
10	Implementarea programului de bugetare participativă pentru amenajarea curților și zonelor rezidențiale	2,0		2026–2030	Implicarea activă a locuitorilor și asociațiilor de locatari în amenajarea spațiilor publice de proximitate.	✓ Elaborarea și aprobarea regulamentului de bugetare participativă. ✓ Alocarea anuală a bugetului. ✓ Implementarea proiectelor selectate de comunitate.	✓ Minimum 10 proiecte comunitare implementate. ✓ Crește gradul de implicare civică.
11	Creșterea gradului de securitate publică prin implementarea sistemului de	0,61		2026–2028	Îmbunătățirea siguranței publice prin monitorizarea zonelor publice în cooperare cu poliția.	✓ Identificarea locațiilor pentru instalare. ✓ Instalarea camerelor video și conectarea la server.	✓ Este implementat un sistem de supraveghere funcțional. ✓ Scade numărul incidentelor în spațiile publice.

#	Denumirea proiectului	Buget estimativ (mln. lei)	Surse de finanțare	Termen de implementare	Descrierea proiectului	Componente-cheie de implementare	Rezultate țintite
	supraveghere video					☒ Încheierea acordului de colaborare cu poliția.	
12	Elaborarea și implementarea programului de gestionare a câinilor fără stăpân	1,2		2026–2029	Abordarea sistemică a problemei câinilor vagabonzi prin politici locale și acțiuni pilot, inclusiv cooperare INTERREG.	☒ Elaborarea politicii locale de gestionare. ☒ Implementarea măsurilor pilot. ☒ Campanii de informare și sterilizare.	☒ Numărul câinilor fără stăpân este redus. ☒ Crește siguranța și confortul public.

PRIORITATEA 5: PROTECȚIA MEDIULUI ȘI REZILIENȚĂ CLIMATICĂ

#	Denumirea proiectului	Buget estimativ (mln. lei)	Surse de finanțare	Termen de implementare	Descrierea proiectului	Componente-cheie de implementare	Rezultate țintite
1	Creșterea rezilienței climatice a comunei Bubuieci	8,0		2026–2029	Crearea unui cadru integrat de adaptare la schimbările climatice prin evaluarea riscurilor, ajustarea reglementărilor urbanistice și implementarea primelor măsuri de prevenire a degradării mediului.	☒ Elaborarea hărților GIS de vulnerabilitate climatică pentru alunecări, inundații și eroziune. ☒ Ajustarea regulamentelor din PUG actualizat privind utilizarea terenurilor și construcțiile în zone de risc. ☒ Elaborarea Planului local de reziliență climatică. ☒ Implementarea primelor măsuri de adaptare.	☒ Sunt elaborate hărți GIS de vulnerabilitate climatică pentru întreg teritoriul comunei. ☒ Este aprobat un Plan local de reziliență climatică. ☒ Riscurile climatice sunt integrate în deciziile de dezvoltare urbană.
2	Crearea pepinierii locale pentru producerea materialului săditor	4,5		2026–2028	Dezvoltarea unei pepinieri locale pentru producerea puieților de arbori și arbuști necesari extinderii spațiilor verzi și a fâșiilor forestiere de protecție.	☒ Identificarea și amenajarea terenului destinat pepinierii. ☒ Cooperarea cu școala profesională și instituții educaționale. ☒ Implementarea programelor locale de împădurire și înverzire.	☒ Este creată o pepinieră locală funcțională. ☒ Sunt produși anual mii de puieți pentru spații verzi și perdele forestiere.
3	Creșterea rezilienței climatice prin gestionarea	3,0		2026–2029	Reducerea riscurilor de inundații urbane prin planificarea și implementarea soluțiilor	☒ Cooperare INTERREG pentru planificarea sistemelor de ape pluviale.	☒ Sunt implementate soluții pilot de gestionare a apelor pluviale.

#	Denumirea proiectului	Buget estimativ (mln. lei)	Surse de finanțare	Termen de implementare	Descrierea proiectului	Componente-cheie de implementare	Rezultate țintite
	eficientă a apelor pluviale				moderne de gestionare a apelor pluviale.	✓ Identificarea zonelor cu risc ridicat de acumulare a apelor. ✓ Implementarea acțiunilor pilot de captare, acumulare și direcționare a apelor pluviale.	✓ Se reduce riscul de inundații în zonele vulnerabile.
4	Programul de eficientizare energetică a clădirilor publice	13,0		2026–2030	Reducerea consumului de energie și a costurilor de operare ale clădirilor publice prin măsuri integrate de eficiență energetică.	✓ Realizarea auditului energetic al clădirilor publice. ✓ Modernizarea acoperișurilor și termoizolarea pereților. ✓ Schimbarea geamurilor și ușilor. ✓ Izolarea planșeelor și optimizarea sistemelor energetice.	✓ Consumul de energie în clădirile publice este redus cu minimum 30%. ✓ Costurile de întreținere sunt diminuate semnificativ.
5	Crearea primei comunități energetice în comuna Bubuieci	20,5		2027–2030	Dezvoltarea unui model local de producere și consum colectiv al energiei regenerabile, bazat pe conceptul de comunitate energetică.	✓ Instalarea panourilor fotovoltaice pe clădiri publice și terenuri disponibile. ✓ Instalarea sistemelor de stocare a energiei. ✓ Crearea cadrului de funcționare a comunității energetice locale.	✓ Este creată prima comunitate energetică locală. ✓ O parte semnificativă din consumul public este acoperită din surse regenerabile.
6	Implementarea conceptului „Bubuieci Smart Green Village”	3,0		2026–2030	Implementarea unui concept integrat de localitate inteligentă și verde, axat pe eficiență energetică, mobilitate durabilă și utilizarea tehnologiilor smart.	✓ Elaborarea conceptului Smart Green Village în cooperare cu parteneri europeni. ✓ Implementarea sistemelor de monitorizare și reglare a traficului. ✓ Introducerea soluțiilor smart pentru gestionarea consumului energetic și a serviciilor publice.	✓ Este implementat un concept pilot de localitate smart și verde. ✓ Calitatea mediului și eficiența serviciilor publice sunt îmbunătățite.

7. PLANUL DE ACȚIUNI

#	Măsurile și acțiuni	Termen		Costuri estimative, mii MDL	Surse posibile de finanțare	Indicatori de monitorizare
		Inițiere	Finalizare			
Prioritatea 1: Dezvoltarea capacităților Administrației Publice Locale						
1.1	Înființarea și operaționalizarea Unității de Management al Proiectelor (PMU)			1.720, 00	Fonduri UE, FNDRL, buget local, Ambasadele partenerilor de dezvoltare	10-12 proiecte depuse anual
1.1.1.	Elaborarea regulamentului de funcționare, recrutare & training	2026	2026			
1.1.2.	Elaborarea și depunerea proiectelor conform priorităților strategiei	2026	2030			
1.1.3	Asigurarea monitorizării proiectelor în implementare și evaluarea proiectelor implementate	2027	2030			
1.2.	Digitalizarea serviciilor publice și a fluxului intern de documente			240, 00	Ministerul Digitalizării (e-APL), UE Digital Transition, IT Chișinău	
1.2.1.	Audit IT al infrastructurii primăriei și crearea unei platforme integrate, instruire angajați	2026	2026			
1.2.2.	Elaborarea și implementarea unui soft e-cancelarie, inclusiv solicitarea spațiului de hosting pe MCloud de la I.P. "Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică"	2027	2027			Soft de eficientizare a circulației documentelor
1.2.3.	Cooperarea cu Agenția E-guvernare pentru implementarea platformei E-APL	2026	2030			Spațiu de stocare a informației primăriei
1.2.4.	Instruirea angajaților pentru consolidarea capacităților de digitalizare					Minimum 90% din angajați instruiți
1.2.5.	Crearea registrelor electronice					Nr. registre digitalizate (patrimoniu, taxe locale, comerț si servicii...)
1.3.	Inventarierea patrimoniului public și administrare activă a acestuia			450, 00	Ministerul Finanțelor, UE coeziune, venituri din valorificare	
1.3.1	Inspectarea stării fizice a bunurilor publice din comună	2026	2026			100% bunuri publice inspectate
1.3.2.	Implementarea unui sistem GIS de gestionare a patrimoniului public	2027	2028			un sistem GIS implementat
1.3.3.	Selectarea bunurilor pentru valorificare in scopuri economice și elaborarea unui plan de concesiune/inchiriere	2027	2028			Minim 2 bunuri selectate

#	Măsurile și acțiuni	Termen		Costuri estimative, mii MDL	Surse posibile de finanțare	Indicatori de monitorizare
		Inițiere	Finalizare			
1.3.4.	Elaborarea studiilor de fezabilitate pentru concesionare	2027	2029			2 Studii de Fezabilitate
1.4.	Reforme fiscale pentru eficientizarea taxelor și impozitelor			40,00	Buget local, UE digitalizare fiscală, Serviciul Fiscal	
1.4.1.	Audit fiscal local complet: Verificarea bazei de date a contribuabililor; identificarea gospodăriilor nedeclarate sau cu date incomplete; corelare cu Registrul populației	2026	2026			Nr gospodării identificate nedeclarate
1.4.2.	Reevaluarea și Actualizarea valorilor cadastrale pentru impozitarea bunurilor	2027	2027			Valori actualizate la (nr.) Imobile
1.4.3.	Campanie de declarare a reședinței reale (Informarea populației privind obligația declarării domiciliului; cooperare cu ASP)	2027	2028			Nr de rezidenți noi înregistrați în localitate
1.5.	Îmbunătățirea gestionării fondului locativ			4.000, 00	Bugetul local, Fonduri Naționale (eficiență energetică)	
1.5.1	Crearea și înregistrarea tuturor condominiilor existente în comunei Bubuieci	2026	2026			Nr. asociații create
1.5.2.	Organizarea sesiunilor de instruire la Școala administratorilor de bloc pentru toți administratorii și membrii consiliilor de administrare	2026	2026			
1.5.3.	Abonarea tuturor condominiilor create la sistemul e-condominiu pentru gestionarea transparentă a cotizațiilor	2026	2027			100% asociații abonate
1.5.4.	Implementarea unui program de bugetare participativă cu Asociațiile create	2027	2030			Minim 5 proiecte implementate
1.6.	Consolidarea planificării urbane			800,00	UE INTERREG, FNDRL, universități Chișinău	
1.6.1	Revizuirea Planului Urbanistic General în raport cu extinderea rezidențială recentă, infrastructura edilitară și necesitățile socio-economice actuale	2026	2028	200,00		1 PUG actualizat și expertizat
1.6.2.	Elaborarea și aprobarea PUZ-urilor pentru zonele de extindere rezidențială, zona industrială și infrastructura socială	2026	2027	300,00		Minim 3 PUZ uri elaborate
1.6.3.	Regulament local pentru dezvoltări rezidențiale noi. Elaborarea unui regulament care impune standarde de infrastructură și spații verzi (de minim 15 – 20%) pentru dezvoltatori	2026	2027			Un regulament aprobat
1.6.4.	Delimitarea cadastrală a 1–2 zone strategice pentru hub-uri urbane: dezvoltare mixtă (rezidențial + servicii sociale+ birouri +comerț+ spații publice de agrement și zone verzi) și extindere	2027	2029	300,00		3 zone delimitate

#	Măsurile și acțiuni	Termen		Costuri estimative, mii MDL	Surse posibile de finanțare	Indicatori de monitorizare
		Inițiere	Finalizare			
	pe verticală și orizontală și a zonei pentru parc industrial/economic					
1.7.	Consolidarea cooperării internaționale și metropolitane			80,000	UE INETREG, programe înfrățire, consiliul municipal Chișinău	
1.7.1.	Analiza celor 8 acorduri semnate și identificarea proiectelor pentru a fi dezvoltate în parteneriat	2026	2028			minim 8 proiecte noi identificate
1.7.2.	Crearea funcției de responsabil cooperare externă în cadrul primăriei	2026	2026			
1.7.3.	Extinderea rețelei de parteneriate către noi regiuni UE	2027	2030			minim 3 parteneriate noi din UE
1.7.4.	Dezvoltarea cooperării metropolitane în cadrul municipiului Chișinău	2027	2030			minim 3 proiecte cu mun. Chișinău
1.7.5.	Semnarea acordurilor de cooperare cu ONG urile locale și implicarea Diasporei în dezvoltarea locală	2026	2027			minim 2 parteneriate cu 2 ONG , inclusiv celor ce reprezintă Diaspora
1.7.6.	Program anual de schimburi și vizite de lucru	2026	2027			minim 1 vizită anual
1.8	Utilizarea instrumentelor noi pentru finanțarea proiectelor de dezvoltare locală				Investiții private de la Persoane fizice și juridice	Colectate resurse financiare între 5 și 10 mln lei prin emisii de obligațiuni municipale
1.8.1	Implementarea primei emisii de obligațiuni municipale cu asistența partenerilor externi	2026	2026			
Prioritatea 2: Dezvoltare economică						
2.1	Crearea unui Parc Economic Peri-urban Mixt: Logistică, Industrie Ușoară și Servicii Inovative			31.500, 00	Fonduri UE, FNDRL, buget local, Ambasadele partenerilor de dezvoltare, investiții private	
2.1.1.	Crearea Parcului Industrial Bubuieci – cadru juridic, instituțional și studiu de fezabilitate, integrat în PUG actualizat	2026	2027			1 SF elaborat și aprobat, un parc industrial creat juridic
2.1.2.	Dezvoltarea și dotarea completă cu utilități și infrastructura administrativă a Parcului Industrial Bubuieci	2027	2030			Parcul industrial complet utilat cu rețele ingineresti, teren pregătit pentru minim 10 investitori
2.1.3.	Promovarea investițională și atragerea rezidenților în Parcul Industrial Bubuieci	2027	2030			Minim 10 investitori atrași cu capacitatea de a crea cel puțin 600 locuri de muncă
2.1.4.	Dezvoltarea unei zone peri-urbane mixte complementare Parcului Industrial	2027	2030			1 SF elaborat și aprobat, pregătite pentru investiții minim 5 terenuri
2.2.	Dezvoltarea agriculturii peri- urbane sustenabile			5.410, 00		

#	Măsurile și acțiuni	Termen		Costuri estimative, mii MDL	Surse posibile de finanțare	Indicatori de monitorizare
		Inițiere	Finalizare			
2.2.1.	Identificarea și delimitarea unei zone de 10-15 ha pentru dezvoltarea afacerilor agricole pe lanțul valoric	2026	2027		Fonduri UE, investiții private, buget local, IFAD, FNDR	Min.10 ha delimitate pentru agricultură peri-urbană
2.2.2.	Elaborarea regulamentului de utilizare și contracte de arendă	2027	2028			Un regulament elaborat
2.2.3.	Implementarea unui sistem de irigare eficientă pentru zona selectată	2027	2028			Un sistem de irigare construit și creată structura pentru gestiune
2.2.4.	Selectarea antreprenorilor in baza de concurs	2028	2030			Minim 5 antreprenori selectați
2.2.5.	Extinderea zonei până la 20 ha cel puțin	2029	2030			Minim 20 ha amenajate pentru agricultură peri-urbană
2.3.	Crearea unui incubator de afaceri prin hub-uri urbane în zone rezidențiale pe verticală			11.000, 00	Fonduri UE, investiții private, buget local, ODA, FNDR	
2.3.1.	Selectarea terenului și elaborarea SF pentru concesiune sau PPP	2027	2028			1 SF elaborat
2.3.2.	Organizarea concursului pentru selectarea partenerului privat	2028	2028			1 contract de concesiune și/sau PPP semnat
2.3.3.	Construcția infrastructurii	2029	2030			Un incubator de afaceri construit
2.3.4.	Crearea entității de management a incubatorului	2029	2030			1 entitate de management creată
2.3.5.	Atragerea și selectarea rezidenților	2029	2030			Minim 10 rezidenți atrași,
2.3.6.	Instruirea startup- urilor, asistență IMM -uri	2030	2030			minim 20 startup-uri susținute prin serviciile incubatorului
2.4.	Elaborarea și implementarea unui program de atragerea investițiilor și a noilor antreprenori rezidenți			300, 00	Fonduri UE, investiții private, buget local, ODA, FNDR	
2.4.1.	Crearea și funcționarea Consiliului Economic (CE) pe lângă Primarul comunei Bubuieci , desemnarea unui responsabil de coordonare a CE	2026	2026			1 CE creat
2.4.2.	Lansare campanii promovare internaționale și stimulente fiscale pentru relocări de companii (schimbarea reședinței)	2027	2030			Minim noi 10 antreprenori rezidenți atrași în comună
2.4.3.	Parteneriate cu diaspora și companii din Chișinău pentru atragere antreprenori rezidenți	2026	2028			
Prioritatea 3: Dezvoltarea infrastructurii edilitare și a mobilității urbane						
3.1	Modernizarea și Extinderea rețelelor de alimentare cu apă			115.000, 00	Fonduri UE (programe coeziune și dezvoltare rurală), FNDRL,	
3.1.1.	Construcție și conectare rețele noi pentru extindere în masivele noi (cooperare cu proprietarii de terenuri)	2027	2030	85.000, 00		Masivul 0142101-0142102 =5,5 km;

#	Măsurile și acțiunile	Termen		Costuri estimative, mii MDL	Surse posibile de finanțare	Indicatori de monitorizare
		Inițiere	Finalizare			
					parteneriate cu Apă- Canal Chișinău, granturi naționale, contribuție locuitori	Masivul 0142105-0142106=3 km (țintă 100%)
3.1.2.	Modernizarea apeductului satului Humulești	2028	2030	30.000, 00		3 km de rețea modernizată
3.2.	Extinderea sistemului de canalizare			43.000, 00	Fonduri UE, granturi BERD, parteneriate cu operatori municipali, contribuție locuitori, investitori	
3.2.1.	Continuarea construcției sistemului de canalizare în satul Bâc	2026	2028			10 km de rețea în satul Bâc
3.2.2.	Reabilitare rețele de canalizare în satul Bubuieci	2028	2030			3 km de canalizare
3.2.3.	Extindere rețea de canalizare în satul Bubuieci (proiectare - colaborare cu proprietarii de terenuri pe masivele noi).	2027	2027			4 km de rețea
3.2.4.	Proiectare sistem de canalizare în satul Humulești	2027	2027			Proiect tehnic pentru s. Humulești
3.3.	Modernizarea iluminatului public cu LED			7.000, 00	Fonduri UE (programe eficiență energetică), granturi naționale, parteneriate cu Lumteh	
3.3.1.	Coordonarea și planificarea intervențiilor cu operatorul municipal a serviciilor de iluminat public	2026	2026			Corpuri LED instalate pe 30 km de rețea de iluminat
3.3.2.	Audit iluminat existent și planificare înlocuire 50% cu LED-uri eficiente	2027	2027			
3.3.3.	Înlocuire corpuri de iluminat	2027	2029			
3.4.	Îmbunătățirea gestionării deșeurilor menajere			6.000, 00	Fonduri UE (programe mediu și economie circulară), granturi naționale, parteneriate cu operatori privați	
3.4.1.	Semnarea contractelor de deservire în zonele neacoperite	2026	2028			Minim 80 % din gospodării au semnat contracte de colectare
3.4.2.	Instalare platforme moderne și campanii educaționale	2027	2029			1800 pubele instalate în zonele rezidențiale pentru colectarea selectivă
3.4.3.	Crearea unei platforme de compostare a deșeurilor vegetale	2028	2030			O platformă de compostare creată
3.5.	Modernizarea drumurilor locale			127.000, 00	Fonduri UE (TEN-T și mobilitate), FNDRL, parteneriate metropolitane Chișinău	
3.5.1.	Planificare și asfaltare drumuri prioritare existente	2026	2030	100.000, 00		20 km drum asfaltat
3.5.2.	Proiectare și Execuție lucrări drumuri noi și integrare cu planuri metropolitane	2027	2029	22.000, 00		3 km de drum nou
3.5.3.	Mentenanță anuală și evaluare impact trafic	2028	2030	1.000, 00		Km de drumuri menținute
3.6.	Dezvoltarea trotuarelor și pistelor velo			13.000, 00	Fonduri UE (mobilitate durabilă), granturi verzi, buget local	
3.6.1.	Proiectare rețea integrată trotuare cu piste velo conectate la Chișinău	2027	2027			10 Km trotuare/piste planificate

#	Măsurile și acțiuni	Termen		Costuri estimative, mii MDL	Surse posibile de finanțare	Indicatori de monitorizare		
		Inițiere	Finalizare					
3.6.2.	Construcție și promovare utilizare	2028	2030			Nr. 10 km trotuare noi construite		
3.6.3.	Realizarea unui coridor pietonal și velo integrat (școală–grădinițe–primărie–stații transport public) pentru a asigura conexiuni sigure între instituții și zonele dens populate	2028	2030			Minim un coridor pietonal și/sau velo creat		
3.7.	Îmbunătățirea transportului public					16.000, 00	Fonduri UE (PMUD Chișinău), parteneriate municipale	
3.7.1	Extindere rute și majorarea unităților de transport	2028	2030					2 rute îmbunătățite
3.7.2.	Construcția noilor stații de așteptare	2028	2030					Nr. Stații construite
3.7.3.	Parteneriat cu primăria municipiului Chișinău în scopul îmbunătățirii graficului de circulație a transportului public, deschiderea de noi rute	2026	2030	Circulație îmbunătățită și 2 rute noi				
3.7.4.	Amenajarea unui Park&Ride la intrarea în comună, pentru a reduce numărul de autoturisme care intră în Chișinău și pentru a facilita tranziția la transportul public și dezvoltarea unui coridor multimodal (auto–pietoni–velo–transport public)	2027	2030	150 locuri de parcare create				
3.8.	Creșterea siguranței rutiere			1.800, 00	Fonduri UE (PMUD Chișinău), parteneriate municipale, buget local			
3.8.1.	Identificare zone risc și instalare semnalizare/intersecții sigure	2027	2030			Nr. intersecții modernizate		
3.8.2.	Implementare măsuri calmare trafic în trecerile de pietoni cu risc sporit de siguranță (școli, grădinițe..)	2027	2030			Nr. măsuri instalate		
3.8.3.	Campanii educaționale și monitorizare incidente	2028	2030			Reducere % incidente rutiere		
3.8.4.	Instalare indicatoare rutiere	2027	2030			50 indicatoare instalate		
Prioritatea 4. Dezvoltare socială și securitate publică								
4.1.	Extinderea capacităților educaționale preșcolare			100.000, 00	Fonduri UE (programe educație și coeziune), FNDRL, granturi naționale pentru incluziune socială, buget local			
4.1.1.	Construcția grădiniței din satul Bâc și dotare cu mobilier și instrumente de educare inteligente	2026	2028	50.000, 00		O grădiniță construită din 5 blocuri pentru 7 grupe de copii pentru un total de 160 de locuri, inclusiv 2 grupe de creșă.		
4.1.2.	Construcția unei grădinițe în zona nouă a s. Bubuieci	2028	2030	50.000, 00		130 -160 de locuri noi pentru copii de vârsta preșcolară create în comună, inclusiv grupe de creșă.		
4.1.3.	Monitorizare ocupare și calitate servicii educaționale					Gradul de ocupare va tinde spre 100% .		

#	Măsurile și acțiuni	Termen		Costuri estimative, mii MDL	Surse posibile de finanțare	Indicatori de monitorizare
		Inițiere	Finalizare			
4.2.	Extinderea capacităților educaționale școlare și implementarea "Clasei Viitorului"			6.300, 00	Fonduri UE (educație și dezvoltare umană), FNDRL, parteneriate cu ministere educație și companii IT, buget local	
4.2.1.	Planificare extindere pentru reducere suprasolicitare (129% ocupare); construcția unui bloc la liceul Toader Bubuiog; crearea "Clasei Viitorului" cu table interactive, laptopuri/tablete și realitate virtuală (minimum 30 dispozitive)	2027	2028			Un proiect tehnic elaborat
4.2.2.	Execuție lucrări și integrare spații auxiliare; introducere module robotică, programare și științe aplicate (minimum 200 elevi instruiți anual în STEM); amenajarea a minimum 3 laboratoare științifice (chimie, fizică, biologie) complet echipate (minimum 500 experimente/an) (inspirat din școli moderne din Suedia)	2028	2030			Un bloc construit care să asigure cel puțin 350 de locuri .
4.3.	Extinderea și modernizarea serviciilor de sănătate			50.300, 00		
4.3.1.	Audit nevoi medicale și planificare extindere pentru creștere raport medici/locuitori (de la 8/10k la standard OMS); analiza opțiunilor de realizare și selectarea celei mai optime opțiuni, elaborarea unui Studiu de Fezabilitate privind construcția unui nou centru medical în s. Bubuieci.			50.300, 00	Fonduri UE (sănătate și incluziune socială), granturi naționale, parteneriate private (clinici specializate), buget local	Un proiect tehnic pentru o construcție nouă, un nou edificiu al centrului medical cu spații mai largi și mai multe locuri de muncă (minim plus 5 medici)
4.3.2.	identificarea unui partener privat pentru deschiderea de noi servicii medicale în sat prin alocare teren sau imobil în arendă				Investiții private	Minim 2 servicii noi de diagnostic și laborator create în comună
4.4.	Dezvoltarea serviciilor sociale și de incluziune pentru seniori și vulnerabili			3.800, 00	Fonduri UE (programe incluziune și economie socială), granturi naționale pentru grupuri vulnerabile, parteneriate ONG-uri	
4.4.1.	Construcția obiectivului de menire socială s. Humulești	2027	2028			O clădire de menire socială în satul Humulești construită
4.4.2.	Angajare și instruire 3 asistenți sociali	2027	2027			3 asistenți sociali angajați
4.4.3.	Crearea unui program de asistență la domiciliu și servicii de îngrijire pentru vârstnici și persoane cu dizabilități	2027	2030			Un program de asistență la domiciliu elaborat și implementat
4.4.4.	Incluziunea seniorilor (65+ ani) în viața social-culturală a comunei Bubuieci; organizare programe culturale dedicate seniorilor (minimum 2/an, cel puțin 500 seniori implicați până în 2030);	2026	2030			500 seniori implicați în viața culturală a comunei
4.4.5.	Elaborarea și implementarea unui program "Seniorii mentori pentru tânăra generație"	2026	2030			Un program de implicare a seniorilor în educarea tinerilor

#	Măsurile și acțiuni	Termen		Costuri estimative, mii MDL	Surse posibile de finanțare	Indicatori de monitorizare
		Inițiere	Finalizare			
4.4.6.	Elaborarea și implementarea unui program consiliere psihologică pentru familii defavorizate	2027	2030			Un program de consiliere a familiilor defavorizate
4.5.	Crearea unui centru cultural comunitar polivalent în s. Bubuieci			43.100, 00	Fonduri UE (cultură, sport și coeziune comunitară), granturi naționale, parteneriate internaționale (înfrățiri), buget local	
4.5.1.	Identificarea terenului și proiectarea construcției cu compartimentare zone funcționale	2027	2027			Proiect tehnic
4.5.2.	Construcție și dotare edificiu	2028	2030			Un edificiu cu menire culturală polivalentă construită în s. Bubuieci.
4.5.3.	organizare minimum 10 evenimente culturale și creative/an; parteneriate cu ONG-uri și Ministerul Educației	2029	2030			10 evenimente organizate
4.5.4.	Monitorizare participare și ajustări programe; creștere acces copii și tineri la sport, reducere timp pasiv	2029	2030			500 copii implicați pe an
4.6.	Dezvoltarea infrastructurii sportive			45.700, 00	Fonduri UE (sport și recreere), granturi verzi, buget local, parteneriate cu școli și ONG	
4.6.1.	Proiectarea și construcția unui complex sportiv multifuncțional cu terenuri sportive interior și exterior	2027	2030			Un complex sportiv cu terenuri interioare și exterioare construit
4.6.2.	Amenajarea terenurilor sportive existente	2027	2030			Minim 4 terenuri existente amenajate
4.6.3.	Monitorizare utilizare și mentenanță	2026	2030			
4.7.	Dezvoltarea infrastructurii pentru activități de recreere și agrement			26.200, 00	Fonduri UE (sport și recreere), granturi verzi, buget local, parteneriate școli și AO	
	Amenajarea terenurilor de joacă pentru copii și a spațiilor comunitare de agrement	2027	2030			Minim 3 terenuri noi de joacă create, 0,5 ha
	Proiectarea și construcția unui parc pe malul lacului din s. Bubuieci	2027	2030			Un parc creat, 3 ha de spațiu verde amenajat
	Crearea unui coridor verde pietonal și ciclabil pentru conectarea satelor din comună, dotat cu mobilier urban și amenajat	2027	2030			Un coridor verde pietonal și / sau velo creat, 3 ha de spațiu verde nou creat
4.8.	Creșterea siguranței și securității publice			410, 00	Fonduri UE (siguranță și coeziune), granturi naționale, parteneriate Poliție și buget local	
4.8.1.	Instalare camere video în zone cu risc ridicat (intersecții, școli, parcuri);	2027	2029			Minimum 50 camere instalate
4.8.2.	Transmiterea în gestiune a camerelor poliției locale	2027	2029			50 camere video transmise în gestiune

#	Măsurile și acțiuni	Termen		Costuri estimative, mii MDL	Surse posibile de finanțare	Indicatori de monitorizare
		Inițiere	Finalizare			
4.8.3.	Campanii educaționale și monitorizare incidente	2026	2030			Minim 5 campanii educaționale organizate în parteneriat cu poliția locală (una pe an)
4.9.	Gestionarea problemei câinilor vagabonzi			200, 00	Fonduri UE (protecție animale și mediu), granturi naționale, parteneriate clinici veterinare și ONG-uri	
4.9.1.	Colaborare cu localitățile învecinate pentru implementarea unui program de sterilizare a câinilor vagabonzi	2026	2027			Parteneriate cu minim 2 primării stabilite
4.9.2.	Elaborare și implementare campanii de adopție și responsabilizare proprietari (promovare rețele sociale, școli, evenimente)	2026	2030			O campanie implementată pe rețele sociale anual
4.9.3.	Integrare câini în familii și reducere abandon; lansare campanie anuală	2027	2030			4 campanii anuale de integrare animale în familii
4.9.4.	Monitorizare populației câinilor și estimarea impactului asupra siguranței locuitorilor	2027	2030			Creat un sistem de monitorizare și analiză a informațiilor
Prioritatea 5. Protecția mediului și reziliență climatică						
5.1.	Elaborarea hărții de risc climatic și introducerea reglementărilor verzi			500, 00	Fonduri UE (mediu și schimbări climatice), GIZ, FNDR, granturi verzi, buget local	Planificate măsuri de protecție a 280 ha de teren cu vulnerabilitate climatică
	Elaborarea hărților GIS de vulnerabilitate climatică (alunecări, inundații, eroziune).	2027	2030			
	Introducerea obligației de zone verzi min. 30–40% în noile dezvoltări.	2027	2030			
	Introducerea obligativității bazinelor de retenție pluvială (min. 300 m³/ha).	2027	2030			
5.2.	Program de stabilizare a terenurilor și împădurire a terenurilor supuse eroziunii și degradării			5.500, 00	Fonduri UE (mediu și schimbări climatice), Moldsilva, granturi verzi, buget local	
5.2.1.	Identificarea terenurilor prioritare pentru împădurire (100–150 ha)	2026	2026			Selectate 150 ha pentru împădurire
5.2.2.	Proiect tehnic de stabilizare versanți.	2026	2027			1 proiect tehnic elaborat
5.2.3.	Plantare minim 1.000 arbori/an în toate satele , arbori cu rădăcină adâncă	2027	2030			Nr. arbori plantați (minim 1.000/an); ha împădurite (minim 10 ha până în 2030)

#	Măsurile și acțiuni	Termen		Costuri estimative, mii MDL	Surse posibile de finanțare	Indicatori de monitorizare
		Inițiere	Finalizare			
5.2.4.	Crearea unei pepinierii locale (colaborare Școala Profesională); program „Bubuieci Verde-2030” cu „Ziua Verde a Comunei” și „O viață, un Copil, un Pom” implicând instituții învățământ; implicare minim 500 voluntari/an	2026	2030			O pepinieră pe 100-150 m2 creată, care va genera cel puțin 1000 de puieți pe an , 3 programe implementate, voluntari implicați /an (minim 500)
5.2.5.	Monitorizare și mentenanță pepinieră; extindere pe terenuri publice	2028	2030			Producție: minim 1000 puieți anual
5.3.	Extinderea spațiilor verzi și crearea coridoarelor ecologice			2.100, 00	Fonduri UE (coeziune și mediu), FNDRL, granturi verzi, buget local	
5.3.1.	Implementarea unui inel verde care să separe centrul comunei de periferii- planificare , proiectare și implementare	2026	2030			Un proiect tehnic elaborat, realizarea a aproximativ 17 ha din cele 40 ha necesare de fâșie forestieră pentru protejarea poluării aerului cu praf și mirosuri
5.3.2.	Organizare campanii de promovare a stilului de viață sănătos, și amenajarea pentru plimbări a zonelor verzi extinse	2028	2030			Minim 3 campanii organizate cu implicarea locuitorilor la amenajarea spațiilor publice
5.3.3.	Elaborarea unui plan de reziliență climatică	2027	2028			Un plan elaborat și aprobat
5.4.	Modernizarea sistemului de gestionare a apelor pluviale			1.600, 00	Fonduri UE (ape și reziliență climatică), Agenția de Mediu, FNDRL, buget local	
5.4.1.	Instalarea rigolelor verzi și pavajelor permeabile.	2027	2030			Anual vor fi construite câte 400 m de rigole (protecție pentru circa 4000 m2 de drum) și 100 m2 de pavaj permeabil (protecție a 300 m2 de teren asfaltat/pavat)
5.4.2.	Planificarea bazinelor de retenție pluvială în noile cartiere.	2027	2030			Un plan elaborat
5.4.3.	Introducerea obligațiilor de separare a rețelelor pluvial/menajer în autorizațiile de construire.	2026	2026			Un document normativ actualizat
5.5.	Eficiențizarea energetică a clădirilor publice			13.000, 00	Fonduri UE (eficiență energetică și renovări verzi), granturi naționale (Fondul pentru Eficiență Energetică), parteneriate private, buget local	
5.5.1.	Audit energetic pentru toate clădirile publice (grădiniță, primărie, centru sănătate) și planificare renovări (izolație, ferestre eficiente, pompe căldură);	2026	2030			Minim 3 clădiri auditate energetic
5.5.2.	Execuție renovări prioritare	2027	2030			Minim 3 clădiri modernizate cu măsuri de eficiență energetică

#	Măsurile și acțiunile	Termen		Costuri estimative, mii MDL	Surse posibile de finanțare	Indicatori de monitorizare
		Inițiere	Finalizare			
5.5.3.	Monitorizare consum și certificări energetice	2027	2030			Un sistem de monitorizare elaborat și implementat
5.6.	Utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică			20.500, 00	Fonduri UE (energie regenerabilă și tranziție verde), granturi naționale, parteneriate companii solare, buget local	
5.6.1.	Instalare panouri solare pe clădiri publice , semnarea contractelor de tip prosumer.	2027	2030			Instalate panouri cu o capacitate totală de 500 KW
5.6.2.	integrare cu sisteme hibride (pompe căldură, baterii stocare)	2028	2030			Un sistem cu o putere de 200-300 KW dotat cu stocare și pompe de căldură
5.6.3.	Execuție instalări de panouri fotovoltaice și integrare cu iluminatul public (extindere fotovoltaice)	2029	2030			Un parc de 120 KW instalat pentru iluminat public
5.6.4.	Analiza și selectarea unei soluții de creare a unei comunități energetice	2027	2028			Un model juridic și tehnic identificat și planificat pentru o comunitate energetică sau a unui concept de sat inteligent

